

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

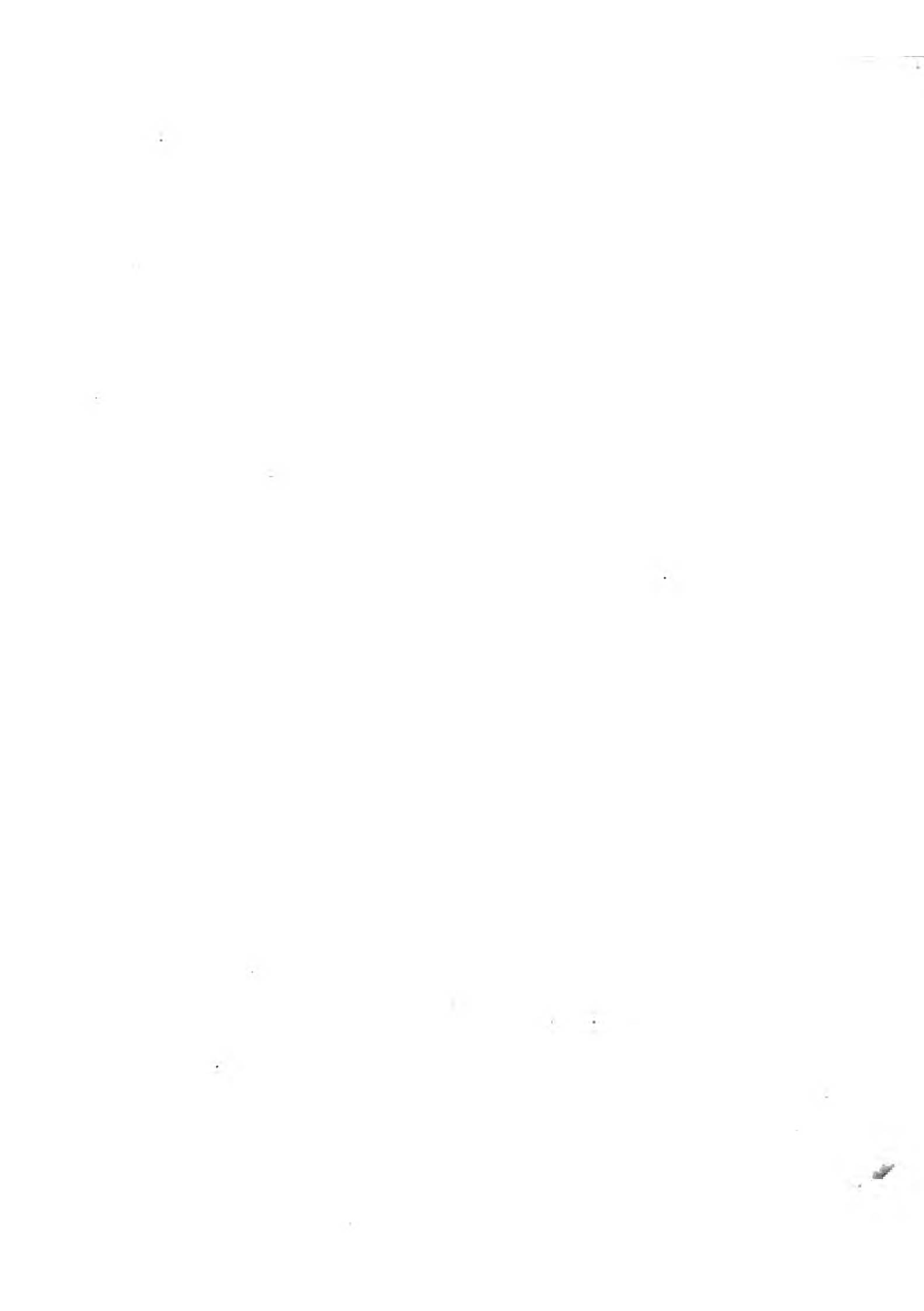
<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

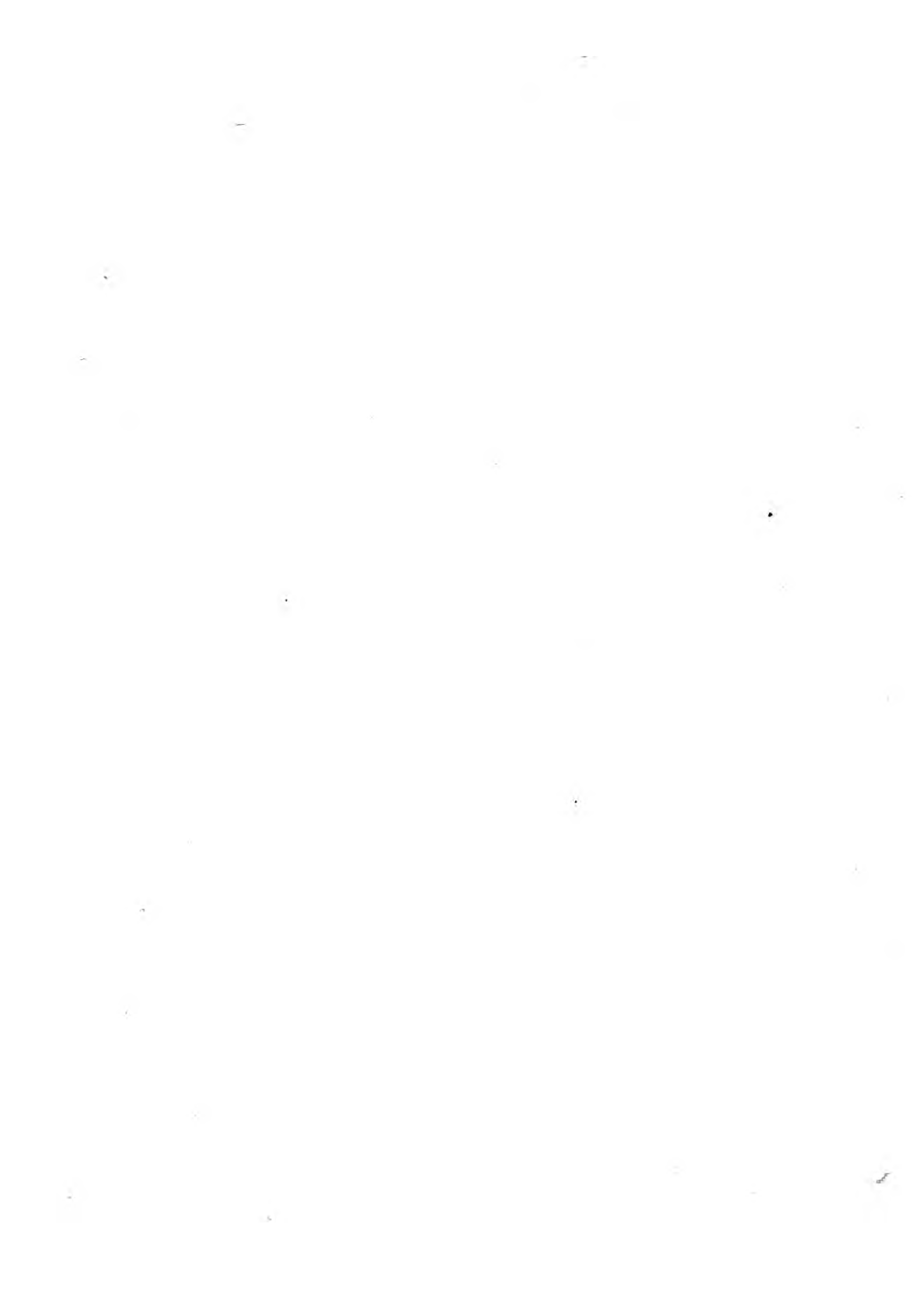
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

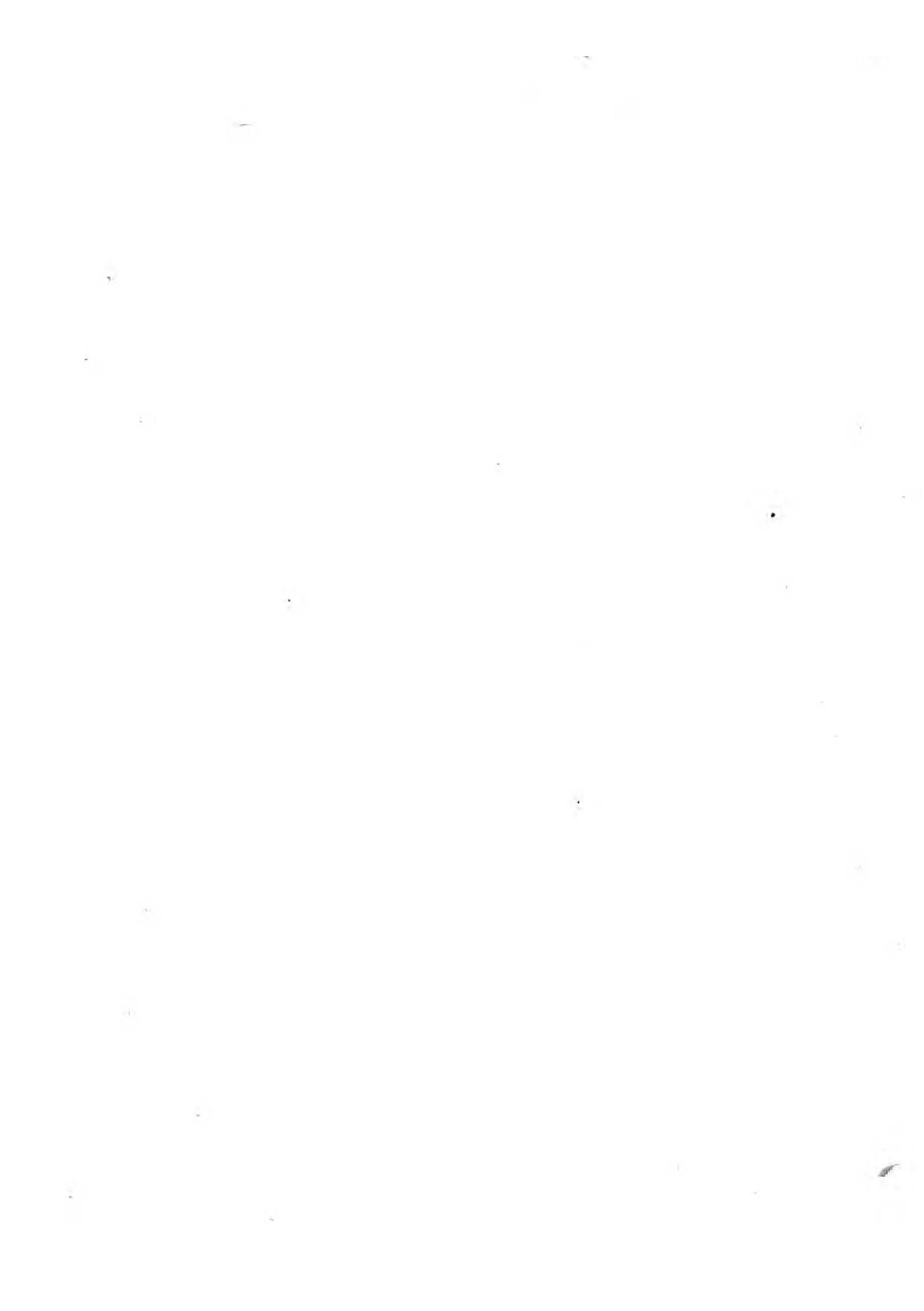

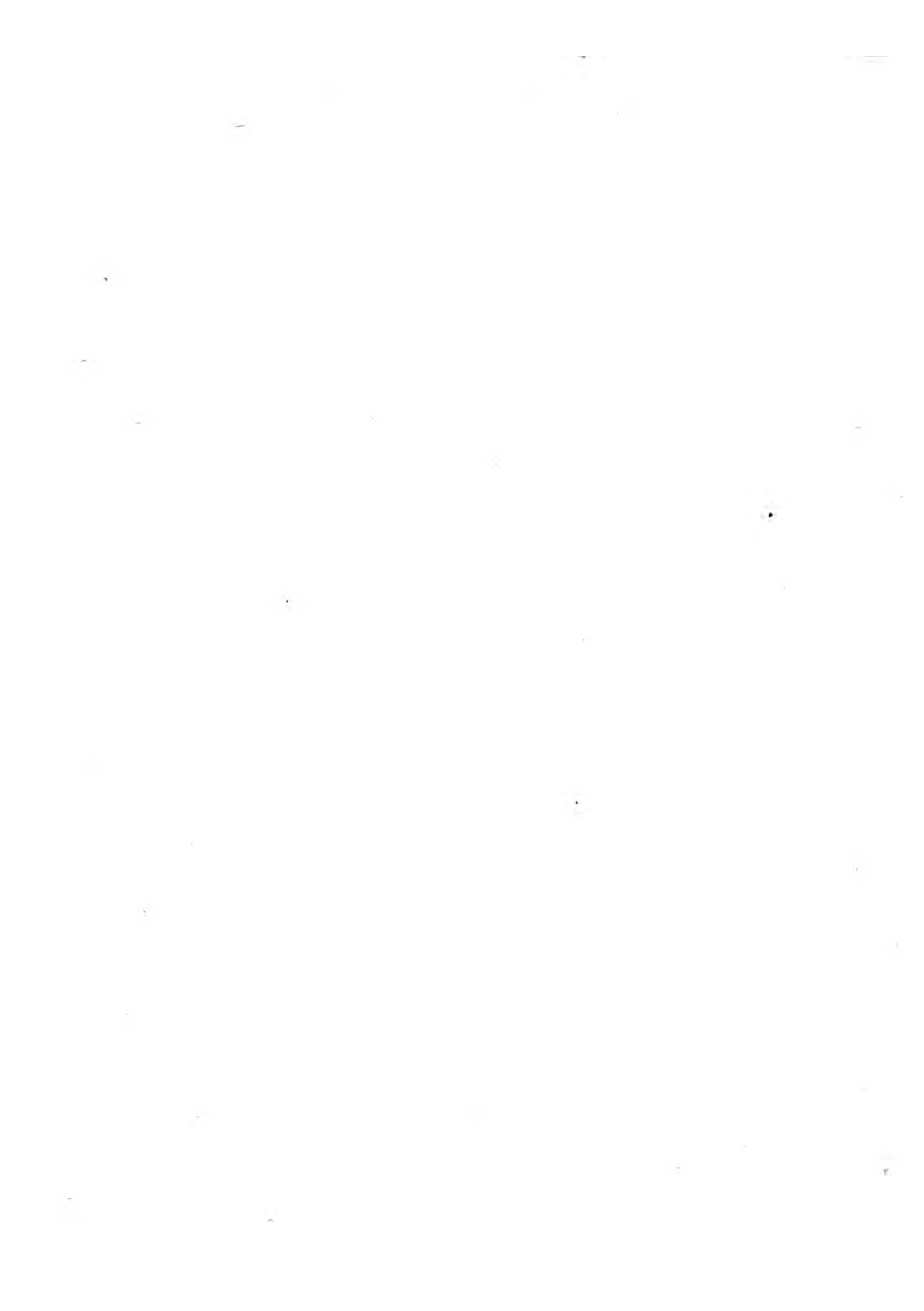

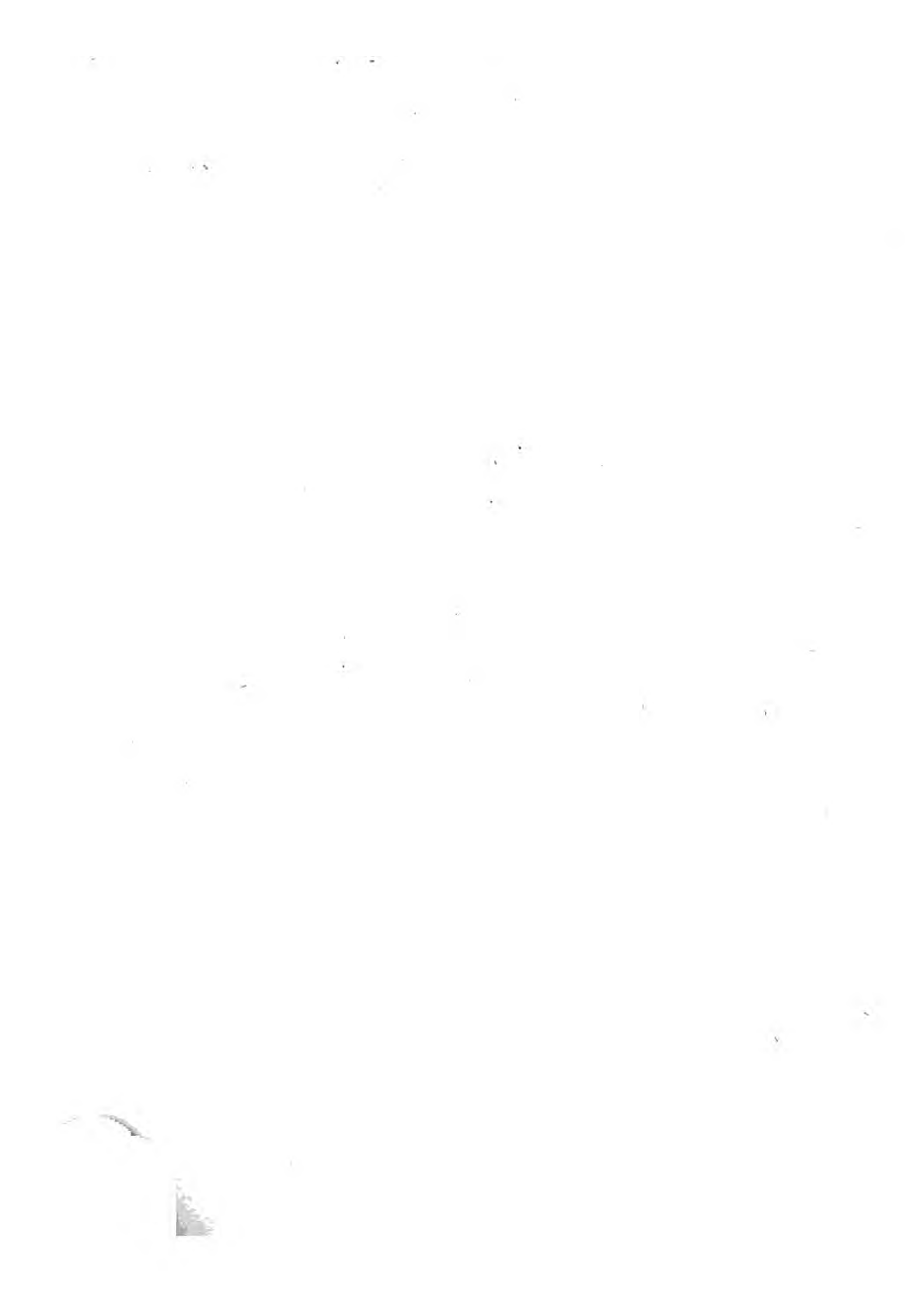

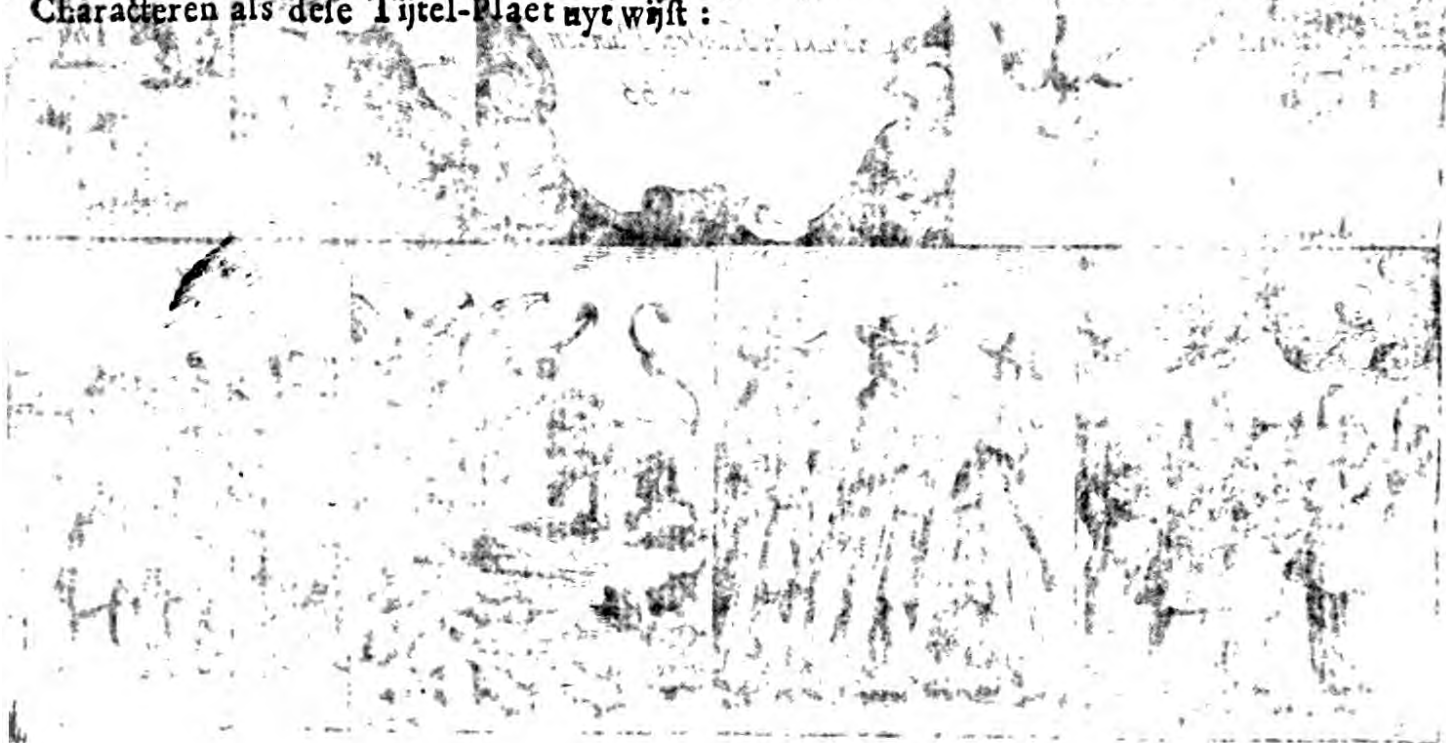

226. f. 106.

Verklaringe op de Tjitel-Plaet.

HAdd' de beleeftheydt der tegenwoordige tijden sulcks aen my verdient, ghy soud' Leser, een verklaringe gesien hebben van de XVI. Conjecturale Typen, Formen, Figueren en Gedaenten, hier nevens op Koper op den Tjitel afgebeeld, volkomentlijk voor ooghen stellen den toekomenden standt van de ENGBELSCHE NATIE en REPUBLICKE, voor eenighe hondert jaren toekomende. Ick heb soo veel tijdt van mijn morgen-slaep ontleent, als datse dese Concepten of Geboorten heeft voortgebracht. Ghy die dese regulen leest moet weten dat ick niet nieuws by der handt en neme, hier in volge ick slechts de Oude na, welcke, soo dickmaels als sy gesint waren, haere meyningen te verbergen voor onheylige handen, verborgene Characteren, Figueren gebruyckten. De Ægyptische Priesters waeren hier in voortreffelijck, en haer oordeel prijslijck; onse Heylandt selve gebiedt *ne detur sacrum canibus*. Is het dat de voorsienigheydt my hier na een gherust leven sal toe-voeghen, ende mijne Iaeren verlenghen, het kan sijn dat ick dan misschien de Soonen van de konst na laete de besondre veranderingen vanyeder Rjick en Republijcke in EUROPA, in diergelijcke Characteren als dese Tjitel-Plaet nyt wijst:

551 . . .

MONARCHY
ofte geen
MONARCHY
I N
ENGELANT

GREBNERI PROPHECY
Aengaende Karel, soon van Koning Karel, zijn hooge
standt/ Victorien/ en Conquesten.

De Noordsche Leeuw, ofte de Leeuw van 't Noorden, en de
Kuycken des Arents ontdeekt, wie sy zijn en van wat Natie.

*Engelse, Latynse, Saxise, Schotse en Walsche Prophecyen van
Engelant in't particulier, en gantsch Europa in't generael.*

**Enighe Discoursen over het Leven en de Doodt van Koning
K A R E L de I.**

Typen en Figuren van de toekomende standt en conditie van
Engelant voor eenige 100 jaren toekomende.

Door WILLEM LILLY Student in d' Astrologia.

Getranslateert na d'Origineele Copy tot L O N D O N,

Ghedrukt by H U M F R E Y B L U N D E N, 1653.

226. j. 106.

THE NATIONAL

THE GREAT

THE NATIONAL

ENGINEERING

THE NATIONAL

THE NATIONAL

THE NATIONAL

THE NATIONAL

THE NATIONAL

THE NATIONAL

THE NATIONAL

THE NATIONAL

THE NATIONAL

THE NATIONAL

THE NATIONAL

Aen den L E S E R.

Smi meer als twee jaren geleden sedert dat ick eerst resolveerde byder hand te nemen 't ondersoeck van een swervende Prophecy doenmaels aen den dagh gekomen, uytgeroepen, en verkocht onder de naem van Paulus Grebnerus; 't was een verdorvene en vervalschte Copy, verstrooyt in verscheyden gewesten van dit Lant, van seer subtijle Mannen, doch van geringe reputatie onder de luyden daer sy leefden, om met opset 't graeu op te bitfen tegen desen Staet; dit troetel-kindt wierd gekoestert, geliefkooft, en hoogh geacht, ende men maecte 't volck wijs dat de sake so Canonijck was als yets van dien aert konde zijn, ofte de Presbyterianen die konden maken; niette-min, het behaegde de humeuren doenmaels wel in Anno 1648. toen den Marquis Hamilton met sijn snoode Armee naer Engelandt marcheerde.

Anno 1650. wordt de navolgende History van Europa gedrukt: een Boeck van een diepsinnige stijl, 't voornaemste inhoudt des selfs streckende tot bewijs dat den Koning van Schotland worden sal victorieus, dat hy is den Leeuw van 't Noorden, moet zijn den tweeden Alexander, een vijfde Monarchy oprechten; alles, daer hy komt vermeesteren. Ick vertrouwe dat ghy lichtelijck sult gelooven dat soodanige prophecyeen als dese seer minnelijck omarmt en vriendlijck onthaelt waren van de Scotse Heyligen; en voorwaer soo was 't oock; en dat te recht; want 't gevoelen van dese naemloos Autheur accordeerde op een hayr met 'et Presbyteriaensche verraed toen in 't broeyen en op de baen tegens onse tegenwoordigh Parlement. Ick weet wel, dat 't gene desen Anonymus ooyt schrijft of verdicht; en ons wijs maect dat hy t uyt onbekende Handt-schriften, verholen in heymelijcke Bibliotheken, haelt, gecrediteert en voor Catholisch aengenomen wort, &c. En dit alles om de gemeene man een schrick aen te jagen van dit Parlement t assisteeren.

Terwijl Anglicus vast vermoede dat d'eenen kloecke Penn' of d'ander des Parlements eere hier in verdedigt, en desen Exter sijn veeren uytgeschud soude hebben, insonderheyt die meer tijdt en geleertheyt hebben; Sie daer, de luyden waren door gaens met opinie ingenomen dat de versierde voorgedachte prophecyeen waerachtigh waren, anders soudense al beantwoort geweest zijn. Hier over wort Anglicus verstoort dat 't Parlement dus wort onteert, en niemant het Schild aentreckt tot haer defencie, 'twelck in effect te kennen moght geven, dat de sake niet erkennens weert is; daer-en-boven, bejegt my een onbeschofte Presbyteriaenschen Priester, met dese woorden: Nu, Lilly, wat segt ghy? Mr. Merlinus aen Carel de soon van Carel de tegenwoordige Scotse Koning; Hy sal de Rebellen uyt Whitte-Hall by de ooren uythaelen; na dat hy so wat uytgebuldert hadde begost de man te bedaren, en ick beloofde sijn naem te sullen verswijgen, &c. 't Is vergeefs den Moerjaengewassen; dese snoode Priesters zijn soo verbittert tegens dese Staet, al is 't dat ick noch soo soete melodye haer voor-pype, of dat 'et Parlement noch soo voorsichtig en wijslijck handele tot haer en onsen nut, so sullen se nochtans tegens desen Staet rebellereen, en my benyden.

Ick magh met recht seggen, Utilius fuerat nobis nescire futura: 't Ware nutter voor ons dat wy toekomende dingen niet en wisten: want hadde mijn kennisse minder geweest, de nydigheyt soude my so niet op de hielen geseten hebben, noch de laster my so seer niet gequetst hebben; dat myne daden en persoon de geruchten conform waren; ick ware een Monster, niet een Mensch, &c.

De Presbyterianen mogen nu sien wat haer kribbig bulderen en lichtveerdig uyttarten by my hebben te wege gebracht viz een vrymoedige en openbertige ontdeckinge van alle prophetien die Authentijck zijn; welke altermael onder de voet smijten haren Diana, viz. de Monarchie; en niet eenen prophecye is 'er die hare Presbyteriaenschap staende houdt.

Want al wat uyt Grebnerus gestolen was, vondt ick te zijn valsch, en niet t'acordeeren. 't Gene onse Weder-partyen uyt andere Autheuren hadden by een geraept, was bastertlijck overgelevert; soo

dat ick trachtende de Druckers deser valscheden te wederleggen, genootsaecte wierde te deciffren dese voornaeme puncten en seer noodigh in de controverse. Te weten :

- I. Of eenige Coningen hier na in Engelandt meer souden regeeren,
- II. Of dese Republijcke oock bestendigh sal zijn, wortel schieten, ofte continueren.

Dit werck nu volbracht hebbende uyt Scotse en Engelse Prophecijen, nam ick voor my te rusten; doch my wederom bedenckende, dat my hier na soo goede gelegentheyten van te drucken niet mochte voor komen als ick soude mogen wenschen, &c. en nu geniete. Eyndlijck heb ick mijn traegheyt overwonnen, en in Typen, Formen, Figuren, en gedaenten voor aen in de Tjitel-plaet seer duydelyck af-gebeeldt de verscheyden veranderingen van Engelandt voor etlijcke hondert toekomende Iaren.

Ick segge honderden van Iaren: want d'aengenomene gemeyne opinie dat de Werelt maer 6000. Iaren sal staen, en wort van my niet meer voor goet gekent als het spreuckjen van Bel en den Draeck. Om het navolgende discours sal ick op my laden de quaetwillige influentie van een grooten hoop; wiens quaetaerdigheyt my alrede bekend zynde, ick te minder na vrage, ick en kan niet leger vallen als de aerde; en soo wie my af-stoot, eerder dan de Nature voor hadde, moet my volgen eerder dan hy soude willen, &c.

Is 't dat eenigh Criticus voorwerpe, dat het buyten mijn beroep is te beschrijven het leven van den gewesenen Coningh; ick segge neen, alsoo hy het principale subject en d'occasie van 't gantsche discours is, soo en kond' ick niet min doen, ick en hebb' hem geensins verongelyckt; icken verhaele niets van hem, dan 't gene ick van sulcke geloofwaerdige Persoonen hebb' die de daden hebben sien doen, ofte d'uytgesproockene woorden met haere ooren hebben aengehoort. Ick hebb' veel eer caarigh dan liberael geweest, selfs als ick sijn slimste of vuylste daden op-haele, daer sijn honderden in 't leven die afirmeeren sullen dat ick eer een Balsam als bytend' corrasief in het discours gebruycke. 't Soude my moejen dat ick de doden soude beliegen gelyck * Mr. Fuller Paracelsus gedaen heeft, die hem by de nakomelingen af-maelt voor een Dronckaert, schoon dat hy die met hem verkeerde, sulcx niet bewust was, maer hem voor deughtsaem roemt: doch op dat Mr. Fuller mach weten dat hy sijn Oratie als een Boeve misbruyckt heeft, soo stel ick sijn eygen persoon voor toekomende eeuwen aldus op 't Tomneel, viz: dat hy 't verbont van 't Parlement tweemaal heeft aengenomen, anderen daer toe aengeport; en nochtans is hy als een Apostaet binnen een korte tijdt naer Oxford geloopt, en gingh daer grijnsen by sijne Compangions, protesterende dat de Gravinne R. hem daer toe vorderde. En laet uwe boerteryen, als Mumia, van doode Menschen vleesch niet gemaect worden. En seght van d'afgestorvenen geen quact, want haer goede naem te verkorten, is hare Geesten berooven van haer heemkleet. Dit speecke Thom: Fuller selfs in sijn boeck van de H. Staet Pag. 156. En nochtans moet desen Man Paracelsus voor een quack-salver, &c. schelden. Dr. Charlton in sijn groote Cun der wonden Pag. 30. noemt Paracellus het cieraet van Duytsch-landt &c.

Laet de Werelt en sijn Schriften oordeelen van de waerheyt van Mr. Fullers vileynige Tong.

Ick en wil geen Apologie maken voor yets dat ick nu geschreven hebbe, als dit alleen: is 't dat ick in Anno 1644. yet wat verschille van 't gene ick nu schrijve aengaende den witten Koningh en Arent; ick kan tot mijnder verschooningse seggen; de laetste Concilien verbeteren altijd de eerste; en dat 's ghenoech geantwoordt; daer beneffens des witten Konings Tragædie is nu al gespeelt, sy was toen op het Tomneel.

* Bisschop van Salezburgh.

WILLEM LILLY.

De
P R O P H E T I E

van
P A V L V S G R E B N E R V S

Aengaende dese Tijden .

AULUS GREBNERUS hier in Engbelandt zijnde Anno 1582. by de Koninginne Elizabeth, presenterde haer een schoon handt-schryft in 't Latijn/ daer in beschryvende de toekomende Historie van Europa, hier en daer eenighe principaële passagien in waterbertwe affettende. Dr. Nevill, Clerck des Kamers in des Koninginnes gratie staende / heeft dit Boeck van haer bekomen / ende aen de Bibliotheek van de hooghe School te Cambridge vereert / alwaer het pedet een ten toon gestelt wierd / tot dat het omtrent vijf a ses jaren geleden door slojdigh handelen smoddigh en vuyt geworden was.

In sijne Prognosticationen beschryft hy de swarigheden van Ruffia, en de verkiefinge van een Sweedschen Koning, met namen Sigismundus, tot Koningh van Poolen, waer door hy sijn eegen erffenisse eeuwig sal komen te verliefen.

Dat 'er een van de Sweedtsche stamme soude zijn met naemen Gustavus Adolphus, die uyt d'oneenigheden van Duytslandt moedt soude scheppen om het Rijck te bestozmen / geluckigh in veele batalien / doch eyndelijck te velde soude sneubelen.

Dat omtrent die tijd regeeren soude *Rex Septentrionalis nomine Carolus, qui ducem Uxorem Papisticam, ex quo evadet Regum infelicissimus. Tunc Populus ipsius ditionis ediget sibi alium Imperatorem, Comitem, qui durabit in imperio tres annos aut circiter. Ac postea idem Populus eliget alium Imperatorem, Equitem, non ejusdem Familiae nec dignitatis, qui detrudet omnia sub pedibus suis: durabit aliquanto longiore tempore: Et post hunc eliget nullum.*

Post hunc apparebit quidam Carolus é Carolo descendens, cum immensa Classe in litore ditionis Patri sui Et cum Auxiliariis Danicis, Suedicis, Hollandicis, Francicis proster- net adversarios suos, Et administrabit imperium perfelissimè, longè lateque dominabitur, Et erit Carolo Magno major.

't Welck aldus verduytscht wordt :

Dat omtrent die tijdt een Noordsche Koningh soude regeeren met name Carolus, die Mariam een Paepsche Vrouw sal trouwen, waer over hy een seer
on-

Sommige bladen zijn van des Konings vater uytgesneden / om dat het haer mishaeghde. Dese balsche Copp is gedurkt 1648. van woort tot woort / als hier verhaelt wort: het Originelen het oprechte volght.

dat ick trachtende de Druckers deser valscheden te wederleggen, genootsaect wierde te deciffren dese voornaeme puncten en seer noodigh in de controverse. Te weten :

- I. Of eenige Coningen hier na in Engelandt meer souden regeeren,
- II. Of dese Republijcke oock bestendigh sal zijn, wortel schieten, ofte continueren.

Dit werck nu volbracht hebbende uyt Scotse en Engelse Prophecijen, nam ick voor my te rusten; doch my wederom bedenckende, dat my hier na soo goede gelegentheyten van te drucken niet mochte voor komen als ick soude mogen wenschen, &c. en nu geniete. Eyndlijck heb ick mijn traegheyt overwonnen, en in Typen, Formen, Figuren, en gedaenten voor aen in de Tjitel-plaet seer duydelyck af-gebeeldt de verscheyden veranderingen van Engelandt voor etlijcke hondert toekomende Iaren.

Ick segge honderden van Iaren: want d'aengenomene gemeyne opinie dat de Werelt maer 6000. Iaren sal staen, en wort van my niet meer voor goet gekent als het spreuckjen van Bel en den Draeck. Om het navolgende discours sal ick op my laden de quaetwillige influentie van een grooten hoop; wiens quaetaerdigheyt my alrede bekend zynde, ick te minder na vrage, ick en kan niet leger vallen als de aerde; en soo wie my af-stoot, eerder dan de Nature voor hadde, moet my volgen eerder dan hy soude willen, &c.

Is 't dat eenigh Criticus voorwerpe, dat het buyten mijn beroep is te beschrijven het leven van den gewesenen Coningh; ick segge neen, alsoo hy het principale subject en d'occasie van 't gantsche discours is, soo en kond' ick niet min doen, ick en hebb' hem geensins verongelijckt; icken verhaele niets van hem, dan 't gene ick van sulcke geloofwaerdige Persoonen hebb' die de daden hebben sien doen, ofte d'uytgesproockene woorden met haere ooren hebben aengehoort. Ick hebb' veel eer caarigh dan liberael geweest, selfs als ick sijn slimste of vuylste daden op-haele, daer sijn honderden in 't leven die afirmeeren sullen dat ick eer een Balsam als bytend' corrasief in het discours gebruycke. 't Soude my moejen dat ick de doden soude beliegen gelijk * Mr. Fuller Paracellus gedaen heeft, die hem by de nakomelingen af-maelt voor een Dronckaert, schoon dat hy die met hem verkeerde, sulcx niet bewust was, maer hem voor deughtsaem roemt: doch op dat Mr. Fuller mach weten dat hy sijn Oratie als een Boeve misbruyckt heeft, soo stel ick sijn eygen persoon voor toekomende eeuwen aldus op 't Tomneel, viz: dat hy 't verbont van 't Parlement tweemaal heeft aengenomen, anderen daer toe aengeport; en nochtans is hy als een Apostaet binnen een korte tijdt naer Oxford geloopt, en gingh daer grjnsen by sijn Compangions, protesterende dat de Gravinne R. hem daer toe vorderde. En laet uwe boerteryen, als Mumia, van doode Menschen vleesch niet gemaect worden. En seght van d'afgestorvenen geen quact, want haer goede naem te verkorten, is hare Geesten berooven van haer beemkleet. Dit speecke Thom: Fuller selfs in sijn boeck van de H. Staet Pag. 156. En nochtans moet desen Man Paracellus voor een quack-salver, &c. schelden. Dr. Charlton in sijn groote Cun der wonden Pag. 30. noemt Paracellus het cieraet van Duytsch-lindt &c.

Laet de Werelt en sijn Schriften oordeelen van de waerheyt van Mr. Fullers vileynige Tong.

Ick en wil geen Apologie maken voor yets dat ick nu geschreven hebbe, als dit alleen: is 't dat ick in Anno 1644. yet wat verschille van 't gene ick nu schrijve aengaende den witten Koningh en Arent; ick kan tot mijnder verschooningse seggen; de laetste Concilien verbeteren altijd de eerste; en dat 's ghenoech geantwoordt; daer beneffens des witten Konings Tragædie is nu al gespeelt, sy was toen op het Tomneel.

* Bisschop van Salezburgh.

WILLEM LILLY.

A. V. 20

De
P R O P H E T I E

van
P A V L V S G R E B N E R V S

Aengaende dese Tijden.

AULUS GREBNERUS hier in Enghelandt zijnde Anno 1582. by de Koninginne Elizabeth, presenteerde haer een schoon handt-schryft in 't Latijn/ daer in beschryvende de toekomstende Historie van Europa, hier en daer eenighe principaele passagien in waterbertwe affettende. Dr. Nevill, Clerck des Kamers in des Koninginnes gratie staende / heeft dit Boeck van haer bekomen / ende aen de Bibliotheek van de hooghe School te Cambridge vereert / alwaer het pe-

der een ten toon gestelt wierd / tot dat het omtrent vijf a ses jaren geleden dooz slozdigh handelen smoddigh en vuyl geworden was.

In sijne Prognosticacien beschryft hy de swarigheden van Ruffia, en de verkiefinge van een Sweedschen Koning, met namen Sigismundus, tot Koningh van Poolen, waer dooz hy syn eppen erffenisse eeuwiggh sal komen te verliesen.

Dat 'er een van de Sweedsche stamme soude zyn met naemen Gustavus Adolphus, die uyt d'oneenigheden van Duytslandt moedt soude scheppen om het Rijk te bestozmen / geluckigh in veele batalien / doch ependelijck te velde soude sneubelen.

Dat omtrent die tijd regeeren soude *Rex Septentrionalis nomine Carolus, qui ducem Uxorem Papisticam, ex quo evadet Regum infelicissimus. Tunc Populus ipsius ditionis ediget sibi alium Imperatorem, Comitem, qui durabit in imperio tres annos aut circiter. Ac postea idem Populus eliget alium Imperatorem, Equitem, non ejusdem Familiae nec dignitatis, qui detruget omnia sub pedibus suis: durabit aliquanto longiore tempore: Et post hunc eliget nullum.*

Post hunc apparebit quidam Carolus e Carolo descendens, cum immensa Classe in littore ditionis Patris sui Et cum Auxiliariis Danicis, Suedicis, Hollandicis, Francicis proster- net aduersarios suos, Et administrabit imperium perfelissimè, longè lateque dominabitur, Et erit Carolo Magno major.

't Welck aldus verduytscht woedt:

Dat omtrent die tijdt een Noordsche Koningh soude regeeren met name *Carolus*, die *Mariam* een Paepsche Vrouw sal trouwen, waer over hy een seer

Sommige bladen zyn van des Konings partt uytgesneden / om dat het haer mishaeghde. Dese valsche Copp is gedrukt 1648. van woort tot woort / algh hier verhaelt wort: het Originèel en het oprechte volght.

on-

ongeluckigh Koningh sal worden. Dan sal het volck van sijne Dominie haer eenen ander Bevelhebber (een Graef) verkiesen, wiens regeeringe drie jaren lang, of daer omtrent, sal dueren. En daer nae sal het volck een ander Bevelhebber (een Ridder) kiesen, niet van de selve Familie ofte digniteyt, dewelcke alles onder sijne voeten vertreden sal: dese sal 't wat langher barden: na hem en sullense geen altoos verkiesen.

Na hem sal verschijnen eenen Karel, gesproten uyt Karel, met een machtige vloot op de Custe van sijns Vaders Rijck, en sal met hulpe van Deenmarcken, Sweden, Hollandt, en Vrankrijk sijn vyanden nedervellen, en sal sijn Rijck seer geluckigh regeeren, en sal wijs en zijds heerschen: en sal grooter worden als Carolus de Groot.

Dese verbalschte Copp wordd door Grebners rechte van beele publijckelijck aen-genomen / waer door veroozsaecht wordt dit volgende discours / en het drucken van Grebners Origineele Copp / en beele andere noopt door desen in 't licht uptgegaen.

Een Examinatie van 't voorgaende Schrift 't welck valsche-lijck voor GREBNERUS Prophecye wordt opgedrongen, ghe-druckt te Lonnon 1648. en onder dese Natie in verscheyden Quar-tieren uytgetrooyt.

Grebnerus te kost ge-daen in het boorighe Schrift.

De Konin-ginne bes-loghen en gelaest in dese Prophece.

HEt eerste deel van dese versierde Prophecye mickt en heeft alleen door om ons bekent te maken ofte te doen gelooven / dat den Noord-schen Koning daer gedacht gheweest is Karel Stuart, den onlanghs onthoofden Koning / en Maria een Papist sijn vrouw / welke als noch in Vrankrijk leeft / om de Paepsche Vrouw die Grebnerus meent: daer in der daedt sodanige naem als Karel, Noordsche Koning, Maria in d' Ori-gineele Copp niet te binden is; Verhalben hoe wepnigh is de Dochter van Hendrick de IV. Koning van Vrankrijk verobligeert aen desen blinden Propheet / of den Drucker van dien; terwijl dat hy in 't openbaer staende houdt dat desen nu gewesene Koningh simpelich door het Houwelich van de boornoemde Maria d' ongeluckighste was van alle Koningen. Dit is een hooge affront en groote onbeschaemtheit soodanigh ghevoelen te hebben van eene van de Dochters upt den Huse van Bourbon, grootelijck krenc-kende de eere van de noch-levende Koninginne / terwijl dat hy daer op upt is om haer / ja haer alleen te beschuldigen als een Instrument en Muteur van all' onse boorige en tegenwoordige onheyl en swarigheyt / die dese drie Natien van Enghelandt, Schotlandt en Yerlandt, soo deerlijck hebben upt-gestaen; men magh sich versekert houden dat hier de vergiftige handt van een Presbyteriaensche Penne of Priester, in dese lasteringe besig is; want in de rechte Prophecye van Grebnerus en wordt haer naem niet eens gedacht / ghelijck ick in 't naevolghende discours sal doen bliicken; daer Grebnerus Prophecye van woort tot woort verhaelt wordt / ghelijck in het gedruckte Exemplaer in de Hooghe-School te Cambridge noch te sien is. Ick ben verwondert wie sijn Majesteyt belet heeft van de Propositien te consen-teeren die hem nae 't eylandt Wight togefonden waren / alwaer hy gheen advijs van haer kreegh.

In

In het tweede deel van dit ghecontersept stuck werckis wil hy ons wijs maken/ Grebnerus propheeterde dat onder de regeeringe van desen Noort- sen Koning en sijn Paepse Vrouw Maria, de Engelsen tot haren Generael een Graef souden verkiefen/ en so dedense oock; te weten den Graef van Essex; ende dat hy drie jaren of wat langher soude blijven commandeeren; en soo was 't oock: en ick en twijfele niet of den Drucker van dese gepre- tendeerde Propheete was sulckis seer wel bekend upt eenighe smadelijcke woorden hem van de ghewesene Graefs Obersten ofte soldaten booz- ghe- wopen / 't welck hem soo pertinentlijck de tijdt sijnder regeeringhe dede onthouden. Na des Graefs afslijvigheyt/ verhaelt dese goede Man/ en dat met oprechte waerheyt/ dat d'Engelse Natie tot haren Generael sullen ver- kiesfen een Ridder, niet upt de Familie en digniteyt van de boozgaende: en dese Ridder soude onder sijne voeten vertreden alle die hem souden derben tegenstaen. Dit was gemunt op Sr. Thomas Fairfax, welcke; 't is waer tot Generael van 't Parlement verkooren wierd / ende was toen hy verkooren wierd slechts een Ridder, hoewel sedert Heer Viscount Cameron; de- welcke tot eeuwigh leetwesen van de weder- parthy soo veel upt-gherecht heeft/ als dat hy de propheete verbult heeft.

Maer nu openbaert sich den Propheet Micha met sijn hoozns ende in sijn eppen lebzev; te weten: na dat den Heer Fairfax sijn commissie sal neder- gelept hebben / sullen de Engelsen geen meer een Generael verkiefen. Dit moet ghy weten dat dit gedrukt wierd in 't jaer 1648. soo wanneer desen kostelijcken Schrijver geloofde 't gene hy schreef; wy weten altemael wel dat 'et laetste deel van dese Propheetie loutere logens zijn; want na dat den H. Fairfax sijn commissie verliet met al so groote eere als pemant oopt ge- daen heeft / siet daer/ so heeft het Parlement Olivier Cromwel Schildknaep tot haren Generael verkoren; dewelcke met so groot geluck en dapperheyt den last / dien sy hem opleyden / heeft bedient in sijn besondere Chargien in Engelant, Yerlant en Schotlant, als men van pemant ter werelt soude mo- gen verwachten; en Godt zy geloofst (des noot zijnde) hebben wy sulcke fraepe spruyten van kloecke soldaten in Schotlant en Yerlant, upt wien wy noch meer Generalen soude konnen verkiefen; indien 't gelegen quam/ soud ick selfs wel 4 a 5 konnen noemen/ die valiant en tot dit werk bequaem zijn. Doch wy sullen onsen Propheet achterhalen / welcke vast booz upt loopt en ons kondt doen / dat 'er nae dat de Engelsen met 'et verkiefen van meer Generalen sullen ophouden / sich eenen Karel afkomstigh upt Karel sal openbaren/ 't welck slaet op den teghenwoordighen Coninck van Schot- lant/ ende dat hy met een machtige Vloot van Deenen, Sweden, Hollan- ders, Francen &c. het Parlement sal vermeesteren/ ende haer altemael ver- nielen; en dan sal hy sijns Vaders Rijck in boozspoet en bzedde besitten. (Hy mochte hier tusschen gestelt ofte ghepropheeteert hebben of hysse oock opt sal bekomen.) Na dese destructie des Parlements/ sal hy wijdts en sijdts heerschen / en grooter zijn als Carel de Groote. 't Kan zijn / ick straff het niet / dat hy van Persoon en dichte grooter sal zijn als Carel de Groote, doch in Oorlogh en conquesten soo geluckigh niet.

Dit is een antwoort op dit beuselagtig schrift / 't welck dese tegenwoordigen Coninck van Schotlandt voorszpreekt / dat Grebnerus sijn Prophece desen aenwijst / 't welck ick tegen spreecte / en positivelijck affirmere / dat van hem daer niet eens gerept en wordt / noch isser pets daer in dat hem in 't minste aengaet.

Is 't dat de tweede Prophecy van onsen weder party so weynigh schijn van waerheyt hebbe om te bevestighen de toekomende verhooginghe des Schotsen Coninghs / als te vooren is verhaelt ; soo verseeckere ick haer / dat haer genoeghsaeme stoffe sal ontbrecken om een gantsche Collegie van Idioten sulcks te doen geloobe van den tegenwoordigen Coninck haer Meester / als dat hy grooter sal worden als Carel de Groote.

Antwoort op een tweede geconterfeyte Grebner, gedruckt

1650.

Nademael dat de voorgaende dwalende Voorszegginge ofte Prophece schuplende onder den naem van den rechten Grebnerus so geluckigen en aengenamen tractement niet en ontsingh onder de Engelse Cavaliers en anderen als sy wel waren vermoedende / die in Druck uytgaben in dien bedroefden tijdt van Anno 1648. om de Engelse Natie verbaest ende verschrickt te maechen van het tegenwoordighe Parlement t' assisteren / ofte hare Placaeten te gehoorzaemen : soo heeft eenen Anonymus, ofte sonder naem / in 't jaer 1650. eenighe andere Prophecpen ghedruckt / voorszwendende dat dese waerachtiger en van gesonder Autheuren waeren ; seggende dat sommighe van dien de Prophecpen Pauli Grebneri waeren ; andere van eenen Baudensis de Meest van Grebner. 't Schijnt dat de Grebneriken den geest der Prophece by successie hebben / offe blijft in 't gebloet. Dese Man maecht ons voorsz aen in sijn boeck groote saecken bekent / te weten : datse in haer begrijpt d' Historp van Europa van Anno 1650. tot 1710. Ende op dat hy doch sijn eyghen opinie mochte voorsztaen / ende in 't gene hy druckt niet en mochte tegengesproken worden / soo seght hy van te vooren in sijn voorszreden dat hy vrezende Autheuren en boecken citeert / en dat soodanighe die niet te binden sijn in een peder Bibliotheek. Voorszwaer ick geloobe dat hy de waerheyt spreect ; want sijn Autheuren giff' ick dat in Utopia leven / en hare boecken / ofte sulcke dien hy meldet de hare te zijn / sijn nergens te sien of te binden als in terrâ incognitâ. De gantsche drift van dat Boeck en is niet anders als een beblekinge van de eere en daden des tegenwoordigen Parlements / ende een loutere vondt om de Werelt te bedriegen / en insonderhepdt de Engelse Republijcke, met te maintineren uyt sijn versierde Prophecpen / dat Carel den tegenwoordigen Schotsen Coningh den Leeuw van 't Noorden is / daer soo meenighmael van gepropheteert is / ende dat hy en hy alleen de vijfde generale Monarchie sal oprichten / dat Engelandt onder een Monarchie sal blijven tot den dagh des oorzdeels / ende dat den tegenwoordigen Carel wonderlijcke dingen sal uprechten.

ICK en benijde Stuarts familie niet / noch d'afkomst van den verstorbenen

(5)
nen Coninck / ofte eenige van sijn kinderen nu noch in 't leven / ick be-
klaeghe seer haer dzoebige conditie; ick spreekte upt den grondt mijns her-
ten / ende verclare mijn opinie bymoedigh / sonder gal of bitterheyt / ver-
hopende dat het my / niemandt qualijck af-nemen sal / dat ick die een on-
derdaen van d'Engelse Republijcke ben / ende een ghestadigh aenhangen
des tegenwoordigen Parlements / erkennende gheen ander Authorigheyt
dan die van haer spruyt / op my soo veel publijcke bypheyt neme / als dat
ick haer eere verdedige / en de waerheyt aen haerder sijde voozstae; en
ick vertroutwe al soo wel tot welstant van dese gantsche Natie / als andere
aen d'ander kant ofte van de Conincklijcke Presbyteriaensche party haer
verstouten op een ongebondene manier haere valscheyt en bittere concep-
ten tegens haer upt te bzaecken / en dat booz en ten behoeve van haer ey-
gen factie / de Cavaliers, waer dooz duysenden van menschen in dese laet-
ste Oorloghen sijn gesneubelt / en noch moghen komen te sneubelen / soo't
niet en wort belet.

Ick sal nae verbolgh des Autheurs eygen woorden verhaelen / ende dan
sijn loghen en bedroggh de gantsche Natie aenghedae / ontdekken / in het
boozwenden en ten boozschijn te bzenghen versierde Prophecpen in plaets
van waerachtige. Pag. 1. lin: 18, 19, 20. seghyt hy aldus: Wy en hebben
noyt meer met onse Borgerlijcke Oorlogen gewonnen, dan dat wy in plaets
van een Tyran 12. over ons hebben geavanceert; ende van de hooghte onser
vooriger vryheyt, den brede wegh tot de hoogste Slaverny ingeslagen. Booz
eerst sien wy dat hy den voozledene Coninck booz een Tyran erkent; ten
anderen / soo is 't dat hy de eere en het doen des Parlements lastert. Ick
vertroutwe dat sy booztaen sulcken middel sullen verschaffen / dat gheen
Serpentische tongen hier na haer gerechticheyt sullen beblecken / ofte het
recht maintineren van de publijcke affapren deser Natie beschimpen; ende
dat wy van de Republijcke gelijck wy gelijcke parten in de lasten en on-
gelucken der smoodste tijden hebben gehad / eyndtlijck meer als Abon-
tueriers mogen worden soo niet wesentlijcke Besitters van 't gene alreede
is / ofte hier nae sal met ons sweert en beurs verkregghen worden; dat is:
openbare bypheyt.

Op het tweede bladt schrijft hy / dat de vijfde en laetste generale Monar-
chye des Euangeliums Christi op der aerde, aenvangen sal Anno 1710. Is 't
dat desen Autheur wil hebben dat den tegenwoordigen Koning der Schot-
ten den persoon is / gelijck hy doozgaens drijft / ofte dien Keeser / die de vijf-
den Monarch sal zyn / ofte den eersten aenbanger van de vijfde Monarchie,
en dat die Monarchie niet wesen sal booz het jaer 1710 / laet ons dan eens
besien d'onwaerschijnlijckheyt van deses Mans oordeel en assertie.

Den tegenwoordigen Koning der Schotten is nu den 29 van May 1651.
gheworden 21. jaren vol upt; is 't dat wy nu dencken hoe oudt dat hy sal
zijn in 't jaer 1710. so sullen wy bevinden dat hy dan 80 jaren oudt sal zyn.
Hier upt konnen wy besluyten dat den Autheur booz hadde dat den Leeuw
van het Noorden, ofte den tegenwoordighen Koningh van Schotlandt sijn
vijfde Monarchie sal besitten als hy 80 jaren oud sal zyn. Onsen Autheur

Het Par-
lement
gelastert.

De booz-
ledene Ka-
ningh er-
kent booz
een Tyran.

Een vijfde
Monar-
chye.

Den ou-
derdom
van den
Koning
der Schot-
ten / tegen-
woordige.

magh wel schaemroot worden over dese groote mislagen; want so in het Register der Schotsche Koningen oopt yemant binde die 60. jaren heeft geleest / 't is een Mirakel; laet hem het Chronijck van die Natie doorsnuffelen en hy sal vinden / dat sommige van hare Koningen zijn onthooft / andere door den Adel afgeset / meest vermoort; en seer seldom datter eenighe op haer bedden gestorven zijn / ofte de helft van haer dagen uptgeleest hebben. Doch of 'er een vijfde Monarchy sal zijn of niet / sal ick in het laetste deel van mijn Tractaet verhandelen / ondertusschen acht' ick de versekeringe van de vijfde Monarchy te zijn een seer belatthelijck gevoelen / en soo waerschijnelijck te zijn als dat Karel Stuart den tegenwoordigen Koningh der Schotten, leven sal tot dat hy 80 jaren oudt wordt / 't welck my inbeelde dat hy nergens na bereyken sal; nochtans en soud' ick hem sodanigh geluck niet misgunnen / aengesien dat hy een ingebooren van Engelandt is / by aldien ick eenighe reden in de Nature oft' Konst sagh om sodanigh vermoeden te bevestigen.

Op 't vierde bladt maect den vooznoemden Anonymus gewagh van de Comeet in Anno 1618. en verhaelt ons van een conjunctie van Saturnus en Jupiter op den 18 July, 'twelk niet kan zijn; want Saturnus was toen in Taurus, en Jupiter in Sagittarius: d'effecten van dien / seghyt hy / zijn niet bepaelt binnen Duytsland alleen, maer zijn voorloopers van den val van de Sodomitische order der Jesuitische Societeit, d'uytroeyinge van alle Coninckrijcken en vrye Standen der Papisten, (dit sijn des Autheurs woorden) en dat alleen om den wegh te baenen vooz den Leeuw van 't Noorden in d'afschien van Duytslandt, endesen Leeuw is den tegenwoordigen Koningh van Schotlandt: *risum teneatis Amici*. Hier op geef ick dit alleen tot antwoort: dat 'er in 't jaer 1618. sodanighe conjunctie van Saturnus en Jupiter niet en is gheweest; dieswegen zijn al de gheschiedenissen en voozsegginghen deses mans ghederibeert upt die voozgewende conjunctie (pdel en vergheefs / want 't is den Geleerden genoegh bekend / datter geen effecten altoos konnen volgen, dan op voorgaende oorsaken. Ick merke dat dese als alle andre bewijs-redenen des Autheurs seer kreupel gaen / soo vertroutw ick dat wyse vinden sullen: misschien heeft hy de calculatie van dese conjunctie van Saturnus en Jupiter, dien hy seghyt dat geweest is in Anno 1618. upt eenigh onbekende Bibliotheek gehaelt / ofte upt sodanighe / dien hy in sijn voozreden heeft aengeroot / op dat wy hem alsoo niet en moghten betrappen. Het Parlement en de Republijcke van Engelandt mogen wel het gantsche verschil in questie op des selfs waerheyt laten berusten; indien 'er een conjunctie van de twee opperste geweest is in Anno 1618. so sullen wy ons gevangen en hem de sake gewonnen geven; doch nadien 'er sulcken conjunctie toen niet en was / noch in geen vijf jaren daer na / soo laten onse vanden haer schamen over dese hare versieringen. Desen Autheur sal ons verlos geven om ons eppen reden en verstandt te gebuycken / en dese verseeckert ons dat de conjunctie van Saturnus en Jupiter, dien hy wilde dat wy doenmaels soudentoteeren op den 7 Juny eerst geweest is Anno 1623.

Op het selfde 4. bladt brenghyt hy voozt een voozsegginge van Iobannes Bau-

Baudensis van woort tot woort van hem aldus verhaelt; daer sal geschieden in dese Europische gewesten een destructie van groote Keyfers, 't massacrerem van Volckeren, uytvaerden van Koningen, Republijcken het onderste boven gekeert, veranderingen van Monarchyen, het dootslaen van Princen en trefelijcke Bevelhebbers, geweldige en hooghmoedige raedtflagen, verraed en oproer onder onderfaten; de Gheestelijckheyt sal vinden een veranderinghe van Wetten en kerckelijcke Constitutien door die van d'Oppermacht, en met eenen een onverfadelijcke begeerte na nieuwe dinghen onder het ghemeene volck. De Noorder Quartieren van Europa sullen met een swaren oorlogh, sieckte, en pestilentie ghedruckt worden; de Rijcken sullen arm worden; Princen uyt hare Dominien verstooten; de Vaders uytghebannen, en nae een langhduerighe swarigheydt sullen hare kinderen tot haer voorighe conditie hersteldt worden. Desen Comeet dreyght oock Roomen met een schrickelijcken val, en met brandt in alle Steden van Europa. De Paepsche Clergie, insonderheyt de Cardinalen sullen van haer Stoel afvallen, de * Jesuyten sullen over al ter doot geselept worden, noch Spanjaert, noch Fransman hebben moed om hare halsen van den strop te bevryen. Vorder, mercken wy dat een Koninckrijck opstaet uyt d'alderoutste inwoonderen in 't H. Land 't welck de Christenen tot een mirakel, en de werelt tot een schrick sal dienen; en dese sullen verwerven de revolutie van een nieuw Rijck, onder het welcke een algemeyne blijdschap, vreughde en vermaeck voor 't menschelijcke geslachte sal bloeyen, de godloosen over al wegh-ghenomen zijnde. Dit alles sal uytgherecht worden door een seeckere Noordsche Koningh, dewelcke wonderbaerlijck vast stellen sal Vrede, Religie, en veyligheydt door de gantsche werelt, &c.

Dus verre verhaelt hy de boozsegginghe / ofte soo hy 't liefst heeft / de Prophecye van Baudensis; en hy oordeelt / soo 't niet Apostolisch is / datse nochtans alle Astrologische te boven gaet. En boozwaer / het magh soo zijn / want indien Schotlandt zy het H. Landt, gelijk dit sijn voornemen is / ick protesteere dat het my meer als een Mirakel toeschijnt; ofte by aldien een Koninckrijck ofte Monarchie uyt die Natie opstae: ofte eenigh Schotsche stamme hier na ten boozschijn sal komen die het bewind van de vijfde Monarchie sal hebben: ofte by aldien dat een Keyser ofte Monarch uyt Schotlandt sal opstaen grooter dan Karel de Groote, en vreughde / blijdschap / en vermaeck bewysen aen 't menschlijcke geslachte / de godloosen / (niet de Schotse Medde) aen een kant geholpen zijnde / en dat desen Doortsen Coningh / ofte den tegenwoordigen Coningh der Schotten Vrede / Religie / en bepligheyt door de gantsche werelt sal stabilieeren; ick segge / als ick dit waerachtigh bevinde / so sal ick gelooven dat het meer als een Mirakel is: ondertusschen / genomen dat dese Baudensis woorden waeren / nochtans mepn ick dattet soo verre van sijn ghevoelen is (dat de Schotten soo om godtbruchigheyt en gerechticheyt souden strijden) als Hemel van der helle is. Midler wijlen reliene ick dese Prophecye onder het getal der gener / die desen Autheur versiert heeft uyt sijn eppen verbalscht hert / ende neme het aen als een vleyende boozsegginge van een die simpeljk de huyck

Het eynd
waer toe
dese Pro-
phceye
verfiert is

* Hymey
de Ioden

Dit strijd
regel-rech-
tegen sijn
voorighe
affectien,

ua de windt hanght / om met opset te kruppen in de gratie van de Presbyterianen en Cavaliers van Engelandt, te slechten de teghenwoordige regeringe / ende de Engelschen te verschrieken met het aenkomen van den jongen Schotsen Koning en sijn Armee.

Op het sesste bladt baert hy aldus boort :

Een blinde Propheet.

Wy in Engelandt hebben gesmaect d'ellende van het eene, en zijn alreede ontbloomt om te lijden de swarigheden van 't ander; hebbende nu verlooren 't gene onmogelijk is 't herwinnen; en siende voor oogen een nieuwe storm van verwoestingen over ons hoofd hangen, door des jongen Conings nieuwe aenkomste in Schotland (alwaer hy ontfangen wort als absoluyt Souvereyn) welcke der menschen herten vervult met peynsende gedachten en twijfelachtigheyt, hoedanig doch het eynde van dese deerlijke beginselen sal zijn. Wat my aengaet ick ben een yeverigh aanbieder des Parlements; en onweerdigh om van haer doen te oordeelen; nochtansen wil ick onse nieuwe regeringe gheen tijdt van een eeuwe toe-leggen, maer ick houde voor vast dat het oude Model een veranderinge genaect. De beste Koninckrijcken zijn tusschen-Rijcken onderworpen; maer soo als wy nu staen, en sullen wy geen ses Iaren achter een een Politijcke lichaem noch een waere Kercke Godts blijven. Dien vermaerden Sterrekijcker van Misnia, *Paulus Grebnerus*, was meer dan een door-snuffelaer van d'effecten der Sterren, sijnde buyten twijffel uyt der hooghte aengedaen met een Prophetische Gheest, die niet te begeeren is veel min van allen, hy seght rondt uyt.

Dit blijkt niet in 't Origineel. Een loutere logen, Grebnerus en gedenkt niet eens vanden gewesene Koning.

Dat gelijk als Engelandt altoos in sich selven een Monarchy gheweest is, sedert datse van de Romeynen is ontdeckt, soo sal 't oock blijven, selfs dan als alle andere Coninckrijcken en Standen in Europa sullen opgesloct worden van de vijfde Monarchie des Noortschen Leeuws. Sijn Prophecye van onse Borgerlijcke Oorloogen, van 't ongeluck onses gewesene Conings, en d'herstellinge van sijn Soon tot sijns Vaders Dominien, Luydt aldus, Ban. 77.

Een tweede geconterfeyte Prophecye Grebnerus opgeleyt, gedruckt Anno 1650

Grebneri Prophecye aengaende onse gewesene Coningh, ende sijn Soon nu noch Coningh.

Per idem tempus Rex quidam Borealis (nomine Carolus) Mariam ex Papistica religione sibi assumptam in matrimonium conjunget, ex quo evadet Regum infelicissimus, inde Populus ejus, ipso abdicato, Comitem quendam per-antiquae familiae regno praeponeat, qui 3 annos aut circiter durabit; & hoc quoque remoto, Equitem quendam bellicosum in ejus locum assumet, qui Paulo amplius regnabit. Post hunc eliget nullum. Interea unum e stirpe Caroli in Littore regni Patris sui cum Gallicis, Suevicis, Danicis, Hollandicis, Burgundicis, & Germanicis auxilijs stabit, omnes inimicos suos cruentissimo Praelio superabit, & postea regnum suum felicissime administrabit, eritque Carolo Magno major. Et in Ban. 74. seght hy, Circa Annum 1663. Britanniarum Rex antiquum cum Belgarum Ordinibus Foedus & amicitiam rumpet, ob ereptas sibi ab ipsorum Piratis naviculas quasdam: qui per trepidi ad novum Danorum Regem (nomine Christiernum) confugient, qui utrosque compositissimis Oracionibus, deinde muneribus in Concordiam alluciet.

Dat

Dat is:

Omtrent die tijdt sal een sekere Noortſen Koning, met namen *Karel, Maria-rian* van de Paepſche Religie trouwen, en dat tot ſijn grooten ongeluck; ſoo dat ſijn volck hem verwerpde, een Graef van een ſeer oude Familie ſullen ſtellen, die drie jaren of daer omtrent ſal continueeren; deſe ſtervende, ſullen ſy in ſijn ſtede een dappere Ridder verkiefen, die wat langer ſal regeeren; na hem ſullene niemand verkiefen. Maer ondertuſſchen ſal eene uyt de ſtamme van *Carolus* komen te landen op de zee-cuſten van ſijns Vaders Rijck, en met de France, Sweedſe, Deenſe, Hollandſe, Burgundiſche, en Duytſche macht, in een ſeer bloedige battaly al ſijn vyanden overwinnen, en naderhant ſijn Rijck ſeer geluckigh regeeren, en ſal zijn grooter als *Karel de Groot*; En omtrent het jaer 1663. ſal den Koning van Britannien, om het verlies van eenige ſchepen ter zee, ſijn oudt verbondt breken met de Staten van Hollandt; welcke bevreeft, haren toevlucht ſullen nemen tot den nieuwen Koning van Deenmarken (met namen *Chriſtiernus*) endeſe door ſchoone woorden en groote geſchencken ſal beyde parthyen tot vrede locken.

Hy en gedenckt niet eens van *Engelands* in al dat vermaert handſchrift, als alleen dat 'er het dapperſte en machtrighte Rijck in *Europa* is. Daerom behoorden alle vroomen Chriſtenen te wenschen dat deſen nieuwen oorlogh veel eer door een geluckige accoort en beſpreck, als door het ſweert en muſquet magh eyndigen, en dat den Koning op ſijnen Throon mochte geſtelt worden veel eer met de handen van ſijn lieve en vroolijcke Onderdanen, als door het ſweert van uytheemſchen. Want is 't dat het begin van ſijn herſtellinge zy in bloedt, en met dumbelen van kleederen in bloedt, ſoo ſal de vervullinge van dien zijn door brandt en materie van vyer.

Des Au-
theurs
meyninge
ontdeckt.

Deſe twee Coppes zijn ſoo different van malkanderen dat ick niet veel tijdt ſal beſteden om te wederlegghen die menighvoudighe onwaerheden en verabuſeerende voorſegginghen / den Leſer ſlechts ſendende tot het rechte Origineel / dien ick hier na in 't licht gebe. 't Is licht te merken dat de voorighe met de laetſte malkanderen ſeer contrarj zijn; in der waerheyt ſy en geven niets te kennen dat eenig ſchijn van waerheyt heeft / het principale ooghmerck van dit laetſte is / een aenradende deluſie / ende een diepghende vermaninghe aen 't Parlement om deſe verſchillen te liſſchen / en den Koning van Schotland op den Throon van Engelandt te ſetten / op dat hy niet met Deenen en Duytſen het Parlement ruineere / en ons altemael met vyer en ſweert verdelghe. Ick en kan my niet inbeelden dat de Logica, ofte Rhetorica, of de herre-gehaelde Prophecyen van deſe Man het Parlement en de Militie in ſulcken ghewilligen humeur ſullen treffen / als dat ſy hare bypheynt / alreede verwozben met d'onkoſten van ſoo veel bloet en goet / ſullen wegh ſchencken; dan of deſe Mans ſtrenghe diepgementen van wytheemſche Dolckeren met den teghenwoordigen Schotſen Konigh in 't Landt te brengen / om onſe perſoonen met den ſweerde te vernielen / ende onſe middelen met den vyere te verteeren; ick ſegghe / of deſe Oratie de Gemeente van Engelandt behaghen ſal of niet; dan of ſoodanighen tale
haer

haer sal doen verlieven op Monarchie, ben ick grootelijcks beducht. Is 't datter eenige aenbiddinge van Monarchie te verwachten zy / dese sal van de Presbyterianen moeten komen; die alles veel eer in lichte blamm' wilden hebben / als dat hare Diana onder de voet soude raken; doch het moet aen een kant / ende sy oock.

Op het derde blad van het 2. deel verhaelt hy van een Ecclypsis in de Son in de 19. grad. van Leo, 1654. ende van andere Ecclypsen in Anno 1657. 58. 61. 63. en dat dese verschyckelijck sullen zijn in Oostenrijck, in der Slezien, Hungarten, Hollandt, Vranckrijck, en Portugal; dreygende al die standen met veranderinghen / ende dat de revolutie des tijds is verstreken / in de welke sy den Leeuw van 't Noorden moeten in-rupmen / wiens Scepter haer macht sal verbrijzelen, en sijn psere boepen hare macht vooz sijn voeten neder-vellen. Dese voozsegginge affirmeert hy te sijn Baudensis, ende levertse ons over in prosa, maer op het elfde bladt van sijn tweede deel / speelt hy den Poëet, ende bevesticht alles dat hy seght vooz waerhepdt met een oude Copp van rymen / prognosticeerende / gelijk hy ons wijs maecht / de groothepdt van de Leeuw van 't Noorden.

Dese rymen waren een pphetie van Koning Iacobus en sijn afkomste / Carolus de gewesene Koning was sijn eerste afkomste / ende hy vingh den oorlogh aen; Karel den teghenwoordigen Koningh der Schotten, en sijnne broederen / zijn de gene dien hy de naeste afkomste noemt. Du is 't dat de Pestilentie dese sal onderbrengen / gelijk de Prophecy absolutelijck gaet / soo wilde ick wel eens weten / hoe dat den Koningh van 't Noorden desen teghenwoordighen Koning van Schotlandt kan zijn / die soo veel wonderen sal uptrechten / en soo langh leven †

De bekeeringe der Ioden Anno 1683

Daer nae smeert hy ons vooz de waerhepdt aen / dat de conjunctie van Saturnus en Jupiter in Leo, 1683. de bekeeringe der Ioden ten voozschijn sal brengen; dan vaert hy vooz in 't verhalen van Gog en Magog, en sijn eyghen concepten van een uniberseele vijfde Monarchie; als mede van het weder-keeren der 10. gheslachten (*ad Calendas Graecas*) ende de destructie van 't Duyss van Oostenrijck Anno 1694. dit alles wil hy bewijsen upt dese woorden: Ende den Steen, die het Beeld sloegh, wierd een grooten bergh, en vervulde de aerde. Ergo, den steen sonder handen upt-ghehouden moet nootsaeckelijck denoteeren een heerlijcke Monarchy; en dit moet de vijfde Monarchie zijn. Die plaetse betekent de geestelijcke regeeringe Christi op der aerde / ende het verbruyden des Euangeliums Christi over de meeste deelen van de werelt.

Op het 28 bladt wil hy ons doen gelooven / dat hy niet en moet zijn een Moses uyt het Joodtsche bloedt, maer een Capiteyn uyt het Noorden, die de Joden sullen herstellen, en de wercken Godes in gherechtighedt uytvoeren, vrede maken, en als een machtige stroom de gantsche aerde overloopen.

Ich en kan niet begripen hoe dat desen Leeuw van 't Noorden, of desen Mensch grooter dan Karel de Groote, Steden / Menschen / Dee / etc. kan verbranden / alles met den sweerde vernielen / en nochtans naderhandt gesepdt worden de wercken Godts in gerechtighet upt te voeren.

Op het 29. bladt meldt hy/ dat een Noordsche Monarchy opstaen sal uyt de Noordsche Zee, en sijne hutten nederlaen op de asschen van d'Oostersche en Westersche Monarchyen.

't Schijnt dat desen Leeuw van 't Noorden een grooten Kiepsenaer moet zijn/ naerdien hy vast kupert van 't Oosten nae 't Westen om Koninkrijcken/ Natien/ en Contrepen te vermeersteren. *Dic quibus in terris, erit mihi Magnus Apollo, &c.* In wat Landt sal desen Grooten Alexander geboren worden?

Op dit bladt wil hy oock een vijfde Monarchie bewijzen uyt het tweede capit. Danielis *Os 40.* En het vierde Rijck sal sterck zijn als yser, &c.

Dit was de Roomsche Monarchy, welke de grootste was die oopt in de werelt geweest is / of oopt wesen sal; en voozwaer indien ick het vertrouwen hadde te gelooven datter een vijfde Monarchy mochte geweest zijn/ so had ick konnen oordeelen dat het Turksche Rijck die soude geweest zijn/ naerdien het in groothepdt de voorighe meest te boven gaet / behalven het Roomsche. Doch hier nae sal ick occasie hebben om hier breeider van te spreken / maer hier in moeten wy veel eer geloof geven de veelderley Propheeten van voorighe Eeuwen als de enckele opinien van een ofte twee Mannen / en die noch met den Geest der Propheeten niet en zijn aengedaen. Van een vijfde generale Monarchie en spreken sy niet / dan alleen van een Koningh ofte Prins / die schielijck in de Werelt sal komen ende in weynige jaren alle Natien ofte Volkeren daer hy konit verrasschen; doch van de geduerigheyt sijns Rijcks en wordt niet eens gerept. Alle dese beslupten dat hy schielijck sal sterben en vooz een korte tijdt regeeren.

Men de daet sullen wy de Daelde binden/ want onsen Autheur eyndlijck pag. 31. den vermaerden Ambrosium Merlinum van Walstant verwerpt/ en vertelt ons van eer rare Schotsche Merlin levende ten tijde van Koningh Lucius; en dese is de eenige en alleen waerachtige Merlin; en de sinceerste der Propheeten. Gewisselijck ick geloobe dat hy spreekt wat hem dunckt en dooz dit sijn vast vertrouwen kennen wy den Autheur te zijn van het Schotsche Presbyteriaensche Geloof, als mede daer hy vooznamentlijck op mickt. Geen Propheet behaeght sijn humeur als een Schotsche Rijmer; geen Monarch, geen Koninck, moet de eer genieten van een vijfde Monarchie aen te vangen als de Leeuw van 't Noorden, niemant mach Leeuw van 't Noorden zijn als Karel Stuart de gewesene Karel sijn soon/ ende de tegenwoozdige Koningh van Schotlandt. Soo wie geloof wat desen Verbaelder schrijft / moet meer als 3. Zanen Schotsch geloof hebben / anders sal hy noopt een bergh konnen versetten ofte die veelvoudighe bergen van onge- loof die in de wegh leggen tusschen de raet en de daet. Doch des Schotsen Merlins eygen woorden/ in 't Latijn sal ick u vooz oogen stellen/ gelijk des- sen Autheur seght dat hy 't ghebonden heeft in een handtschrijft; want dit moet ghy weten dat hy geen Autheren derst allegeeren als onzichtbare / en handtschrijften van sijn eygen in Utopia, om desen Schotsen Merlin ofte Merlinus Caledonius te verdedigen. *Illis autem temporibus reuolutis, Cauda virginis Leonem intrabit, Sagittarij dorsum Scorpius ascendet, Borealia regna a Messoribus obterentur, Australes Principatibus in statum puluerem desinent, & Insularum Monar-*

Geen vijfde Monarchy.

Prophecy van den Schotsen Merlin.

chiarum, potestates sine freno aut milite ephippiabuntur; bella atrociora ventis dissipabuntur, & pessum ibunt iudiciali grandine, quæ per baculum ortum habuerunt, per spurios iuvent utem; Sol ipse timpani habitu miniato chlamyde indutus. & Luna emeritis Cothurnis ad mundinas rotulabit. Rides o Rex? At quibus hæc supervenient, Luctu & mæore contabescant. Hæc omnia vix plene peragentur, quum Princeps regali origine coronatus ex Borealibus plagis proveniet suis inexpectatus, alienigenis desideratus: qui eò quod Leone ferociente insignietur, Leo nuncupabitur. Non conquiescet donec Synodo per eum convocata minisque dissoluta, victricis arma in hortas transferat, & lamentabili successu vicinorum Principum ditiones pessundet. Alexandrum Magnum virtute, Cyrum felicitate superabit, freta trans navigabit, a multis Regibus Imperator Salutabitur, & urbem quandam vetustam Sobæquabit. Interea ex Oriente Princeps bellipotens illum Prælio laceffet, contra quem Leo cum omnibus copijs procedet, & cis Euphratem positus Castris illum expectabit, si Princeps Flumen transibit Leo superabitur; at ipse Exercitu Fluvium transducto hostem cruento conflictu superabit & universum Orientem in potestatem rediget. Dum hæc agentur, complures Reguli ex India in Syriam cum ingentibus irrumpent exercitibus, & circa vallem Iehosaphat præliabundi Leonem opperibunt, ubi ab ipso ad internecionem omnes debentur. Nec multo post Leo ipse fati concedet, postquam regnum transfugarum miranda pietate in perpetuum fundarit.

Dat is:

Dese tijden verstreken zijnde, sal de steert van *Virgo* in *Leo* komen, en *Scorpio* sal beklommen den rugg' van *Sagittarius*: de Noordtsche Koninckrijcken sullen door *Mayers* worden verwoest, de Zuydersche Vorstendommen sullen in stof eyndigen, en de machten van de Eylandsche Monarchyen sullen sonder room ofte soldaet geharnast worden. Wreede oorloghen sullen door de winden verstroyt worden, en te gronde gaen door een wreekenden haghel; wiens begin geweest is door een stock, wasdom door Bastaerden. De Sonne selfs sal op de trommel speelen omtoghen met een vermilioensche krijghsmantel, en de Maen sal met aschverwige pantoffels na de laer-merckten kuyeren. Lacht ghy o Koning? doch die dese dingen overkomen, sullen van rouw en droefheyt verdwynen. Dit alles sal naeuwlijcks uytghericht zijn, of een Prins van een Konincklijke stam sal gekroont voortkomen uyt de Noorder-Quartieren, de sijne wel onverwacht, maer de vremden aengenaem: dewelcke om dat hy een woedende *Leeuw* sal draghen, daerom een *Leeuw* gheuoemt sal worden. Hy en sal niet rusten, tot dat hy een Synode by een gheroepen, en die door dreygementen op-gebroken hebbende, sijn overwinnende wapenen teghen sijne vyanden, getransporteert en door een beklachelijck succes de Dominien der naebuerighe Princen salt' onderghebracht hebben. Hy sal in kloeckheydt *Alexander de Groote*, en in voorspoet *Cyrus* te boven gaen. Hy sal over de zeen varen, en voor Keyser van veele Koningen ghegroet worden. Een sekere oude stadt sal met de aerde geslecht worden. Ondertuffchen sal een machtige Prins uyt het Oosten hem ter oorlogh tarten, regens wien den *Leeuw* met al sijn macht sal marcheeren, en sijn Leger neder-slaende aen dese zijde van *Euphrates*, sal hy hem verwachten. Is't dat den Prins over de Riviere komt, sal den *Leeuw* overwonnen worden; doch hy sal met sijn Arme over

Past op
Lonnou
dit geldt u.

over de Riviere passeeren, en den vyandt een bloedighen slagh leveren, en overwinnen, ende gantsch Oosten onder sijn gheweldt brengen. Terwijl dit gheschiedt, sullen verscheyde Koningskens uyt Indien in Syrien vallen met machrige heyr-leghers, en ten oorlogh toegerust den *Leeuw* omtrent het Dal Iehosaphats verwachten, daer sy al-te-mael van hem sullen vernielt worden. Kort daer nae sal de *Leeuw* selfs komen te sterven, na dat hy met wonderlijcke godtvruchtigheydt het Rijck der vluchtelingen tot in der eeuwigheyt ghefondeert sal hebben.

Onsen Autheur is nu openhertigh / naerdien hy bekendt dat 'er van desen Schotsen Merlinus niet anders is upt-gegeven als dit stuck alleen; Ick wilde wel weten van de kloekste die 'er leeft / hoe dat dese Propheete (hadse niet geschenen hem te dienen / wy en souden dese cariteyt niet gesien hebben / maer genomen het sp'er een) eenighsins kan strecken tot nadeel van onse tegenwoordige staet / ofte tot voordeel van desen teghenwoordighen Schotsen Koningh / want waer woordt hy of Schotlandt selfs in desen ghedacht? 't Schijnt veel eer een generale Propheete van de laetste tijden.

Ghetwiffelijck hadd' Koningh Iacobus een strijdtbare Prins gheweest / vele dingen souden hem hier in konnen toegeëpnt worden geweest / maer om sijn extreme bleuheydt / en past het hem niet. Wy weten wel dat hy den *Leeuw* van 't Noorden genoemt wierd / en dat hy de Synode van Dort veroorzaecht heeft; en dat hy voor rechtveerdigh wierd gerekent / etc. maer 't en siet niet op hem noch op den teghenwoordighen Schotsen Koningh; de woorden selfs vande Propheete zijn so dupdlijck datse geen wederlegginge noch vorder uptlegginge behoeven / alsoose geheel met veel andere in de selfde saecke accordeeren / te weten: datter een seekere Prins in de laetste tijden sal opstaen / die het gantsche Europa schielijck sal overloopen / en oock sommighe Oostersche Princen verdestruereen.

Een grooten Prins sal verschynen,

Pag. 53. en 54. tracht hy te bewijzen / en na sijn voordeel is de sake klaer / dat noch Spangiaert, noch Zweed, Deen, Fransch, Engelsman noch Hooghduytch de vijfde Monarchy sal wesen / ofte de vijfde Monarchie voortbrengen. Desen karighen Propheet handelt hardt met den Engelsman, naerdien hy seght dat wy onse palen niet vorder sullen verbruyden / *ex ungue Leonem*. 't Moeyt desen Man dat onse Armee in Schotlandt raekte 1650. hy soude ons daer wel willen uptstooten; maer wat wil desen Kibler seggen / soo wy leven om een Engelse Armee in Vranckrijck, ja misschien onder de Duytschen te sien. Goede onnoosele Propheet laet ons soo veel van Schotlandt in-nemen / als weert is om te houden.

Het voordeel van onsen Autheur is Pag. 34. dat selfs een Natie dat ten hupdigen dage onzichtbaerlijck schuyt binnen d'ingewanden van Europa, welck siende niet gesien / en levende niet bekendt en is; dese haer verhoegende by de bekeerde Joden en de godtvruchtige van alle Natie / sullen de vijfde Monarchie worden / 't welck hy bewijzen wilde upt Dan. 7: 27. Maer het Rijcke, en de Heerschappye, en de grootheyt der Koninckrijcken onder den gantschen Hemel sal gegeven worden den volcke der Heylighen der hooghe [plaetsen] welckers Rijcke een eeuwich Rijcke zijn sal, en alle heerschappyen sullen hem eeren en gehoorsamen.

Bewijs van een vijfde Monarchie

Antwoort.

Godt regeert in den Hemel en den Mensch dooz sijn toelatinghe op der Aerden; Waerom de Heyligen, wiens contemplatien hemelsch zijn / een hemelsch Rijck souden verlaten om een aerdsche Tabernakel / en weet ick niet: ofte hoe men dat kan waer maken of ghelooven / dat de Heyligen in peder Natie van de werelt vergadert konnen worden in een lichaem / sonder haer te vermengen met een vleeschlijck / godloos / of vleeschlijck gesint volck / en versta ick niet. Want het onzichtlijck volck daer hy van spreekt en kan ons niet schadigen; ick hoop' dat hy de Dupbelen en Geesten niet en meynt: laet ons slechts onse byanden van aengesicht tot aengesicht sien / en wy sullen 't genoegh klaren. Doch is 't dat den teghenwoozdigen Koningh van Schotlandt moet wachten na sijn verhooginge tot een Rijck tot dat de Ioden bekeert / de Heyligen en de bekeerde Ioden gepaert sullen zijn / en dat dese vereenighde Heyligen en Ioden sijn compleete Armees sullen opmaken; ofte is 't dat sijn soldaten van sulcke supbere swaerden sullen gefozmeert worden / laet ons / segg' ick / een hondert jaer ofte twee gaen slapen / en laet den tegenwoozdigen Koningh by een vasten uyltjen vangen van hondert jaren lang of daer omtrent; want ick versekere de Engelsen, indien hy ons noopt sal quellen booz dat de verstroopde Ioden bekeert zijn / soo mogen wy bepligh gaen rusten / en singen Lullabil, op dat onsen Propheet mochte uptroepen *probatum est*, als tot soo een gedeelte van sijn Propheete / welcke affirmeert dat deses Konings Armees upt onzichtbare Heyligen sal bestaen. Doch hoe dient dit alles / of het 7. capittel Danielis tot bewijs van een vijfde Monarchy, of dat den Schotten Coningh desen Monarch sal zijn? wy mogen wel grimlacchen om de gewillige applicatie van dese Mans te veel toe-gebende phantasp / en beklagen sijn lichtgeloobigheyt die te vreden is sulcken tegen-strijdigheyt in sijn Historie in te swelgē; als booz eerst / desen tegenwoozdighen Schotten Coningh te stellen tot den grooten her-steller van een Monarchy, te worden soo groot ja grooter als Carel de Groote; en nochtans affirmeert hy in veele plaetsen dat den Hoozden Leeuw niet gewichtighs sal uptrechten booz het jaer 1700. op andere plaetsen moet hy omtrent anno 1710. doende wesen / na dese calculatie moet desen Hoozden Leeuw nootsakelijck 70 ofte 80 Jaren oudt zijn. En op een ander plaets moet desen grooten Prins wachten na de bekeeringe der Ioden; dan moet hy daer na een Armees van onzichtbare Heyligen hebben / ende met desen moet hy domineren / steden / Dorpen en Casteelen in byandt steken: *Qui Bavium non odit, amet tua carmina Mævi.*

By aldien dat permandt van den Engelsen bloede soo dom of bot zy om sulcke verre-ghaelde aperpen en ongefondeerde redenen te crediteeren / en op het geloof van dien rebelleere tegen dit tegenwoozdigh Parlement / laet hem aengeklaeght / en sijn lichaem en onberstandt de barmhertigheyt van 't Tucht-huys beboolen worden.

Eyndlijck verhaelt hy ons pag. 26. dat den Hoogh-Duytscher den Koning van 't Noorden dienen sal in Anno 1700. ende dat desen Noortsen Koning Parys, Lonnon, Antwerpen, Venerien, en Praegh in het stof van eeuwiggh verderf sal doen neder-sitten. Hier nae in dit Discours sal ick het naechte-

naecktelijck doen blijcken upt **Authentijcke Prophecpen** dat den Leeuw van 't Noorden upt de **Hoogh-Duytsche Natie** sal op staen / en dat hy de gheschoorene **Priesters** sal remmen / ende de meeste Landen van Europa overloopen / jac de **Fransche Natie** vermeesteren / en ghewisselijck dan sal **Parys** onder de voet raecken / **Antwerpen** lang van te voren / **Venetien** dooz den **Turck** ofte dooz pemandt van **Mahomets Religie** / **Praegh** in **Bohemen** langh na **Venetien** dooz de **Hoogh-Duytsche**, **Lonnon** blijft noch **Lonnon**. 't Zy hoe 't wil upt dese **Prophecpen** konnen de **Londenaers** en hare aenklebende **Presbyteriaensche Monnicken** sien / wat haer te verwachten staet dooz te zyn vrienden van den **Noordsen Koning**, ofte te blijven ongeaffectioneerde **Rebellen** van den teghenwoozdigen staet / te weten ; vyer, oorlogh, honghers-noodt, en verwoestinge van hare middelen ; ende eyndlijck een eeuwiggh verderf van dese vermaerde **Stadt**. 't Kan zyn dat veel rebellige soonen van dese **Stadt** veel eer wenschen dat alles in de lichte blam staet / dan dat 'er het **Parlement** wel gae ; doch hier van / en van d'onsichtbare **Natie** / die wonderlijcke dingen moet uptrechten / hier nae breeder.

Dit zyn de **Prophecpen** / en dese constructien heeft den **Autheur** daer ober ghemaect tot **sabeur** van den **Noordsen Koning**, dat is / den tegenwoozdighen **Schorfen Koning**, dien hy wil upt-gebeeldt hebben dooz den **Noordsen Leeuw**, ofte den **Leeuw van 't Noorden**. En tot sijne **Autheuren** allegeert hy **Grebnerum**, **Baudensem**, en den **Schorfen Merlin** ; petz wat verhaelt hy upt **Nuntius Propheticus**, oock wepnigh ten propoost ; want den **Autheur** daer van bekendt dat hy byandt van **prophecpen** en **voorzeggingen** is ; en schoon dat hy die upt anderen by brenghet / so en doet hy daer geen verklaringe over.

Op hebben ons te langh vermoept met deser ludden valscheden en versieringen te verhalen : **Ick** sal nu een seer cozzrecte **Copp** van **Pauli Grebneri** **prophepe** en **voorzegginge** publiceeren / gelijkse van woort tot woort staet in het **Origineel** in d' **Academie** te **Cambridge** ; Op dat alsoo den **Leser** magh merken de **guychelerp** van sommighe / en de **bedriegherp** van anderen om de **Engelsen** te verleyden en haer te doen gelooven soodanige dingen die maer **simpelijck** gepraactiseert zyn om een boose en **hardneckige** factie te maintineeren tegen het **Parlement**. De **Coppe** van **Grebnerus** dien ick publiceere / wierd my in een **handt-schryft** ghegheben omtrent **twaelfjaren** gheleden van **Sr. R. M. Ridder**. Toen in 't jaer **1648**. de boozrige **valsche Copp** eerst aen den dagh quam / sond' ick mijne **Copp** nae **Cambridge** om daer nae 't **Origineel** geexamineert te worden ; ghy sult een gedeelte van des **Heers** bries hooren dien hy aen my schreef / na dat hy mijn **Coppe** hadde ontfanghen / en die met het **Origineel** hadde ghecollationeert.

Sr. De Prophecye van Paulus Grebnerus, dien ghy my al over lang gesonden hebt, ick hebb' by 't **Origineel** vergeleken, als mede by andere **Coppyen** daer uyt genomen **Anno 1639**. die altemael tot een **syllaeb** toe accordeeren.

Cambridge 1. Marty 1649.

De Nova acri & strenua. Germanica, Bavarica cruenta Leonem pugna & conflictu. vexillum 173.

ROMANO sceptro & diademate, ab AUSTRIACA domo fatali
necessitate deposito & ablato, eaque a Germanis & exteris Gallis.

Anglis, Danis, & Suecis hirre inde confluentibus oppressa, horribilis inde cruenta ac acer-
rima pugna exerietur, qua universa Europa gravissimè concussa contremiscet, & va-
rie dilacerata & vastata insignibus mutationibus obnoxia erit. Ad eam pugnam & ad
faciendas irruptiones in Pomeranorum, Megapolensium, & Danorum Provincias, hujus tem-
poris Rex Sueciæ invitabitur, Scriptis atrocium. ROMANÆ sedis Legatorum, quibus
si ille obtemperaverit; Socius belli sed male & inausuricatus fit, ipsi propinguitate conjun-
ctissimus. Quamobrem. Suadeo Sueciam In eo statu quo eam acceperit, relinquit. Sic ipse
stirps, & posterius ejus tranquillè pace & quiete fruuntur, suis contenti quibus imperant di-
tationibus, gentem & subditos suos reservabunt, & sibi devinctas in officio retinebunt. Si
vero secum Corde suo constituet, populum suum persuadere ac in devia abducere, dominus eum
e medio tollet. Et sic e Carolo Magnus Carolus regnans fit, qui magno successu &
fortunæ septentrionalibus populis dominabitur. Et feliciter Classe sua contra Hispanicam
potentiam & tyramide, ac eorum Classem. Seu Armadum ut hostis pugnabit. Et unâ cum
Christianis junctis viribus fortiter & acriter dimicabit; Deus autem Regis conjugem Papi-
sticam ex hac vita evocat, unde Pontifex Romanus magnum concipit terrorem, qui postea
magis ingravescet cum Carolus Rex ipse Antichristo sese opponit, eique adversatur, & Ger-
manorum ac vicinorum manus & robori suas copias conjungit, & oppugnat. Hispanicum
diadema. Et tunc Suecus felicissimo successu classe & suo populo terra marique in hostem
utitur.

Ex Manuscripto. Paul. Grebner. Snebergen: in Bibliot. Col. Sanct. Trinitat.
Cantabrig. ex dono Elizab. Regin. Angliæ, &c.

**Van een versch gevecht en slag die scherpelijck en wreede-
lijk voorvallen sal door den bloedigen Leeuw van Duytslant en Bern.**

Het noodlot hebbende gescheurt en geruckt van het Huys van Oosten-
rijck den ouden Romeynschen Scepter en Croon, en na een onderdruc-
kinge van het selfde Huys van Oostenrijck door den inval der Engel-
sen, Franssen, Deenen, Sweedschen, doende aen alle kanten een inval,
sal 'ereen vreeslijck, bloedigh en heftigh gevecht opstaen, waer door gantsch
Europa seer swaerlijck gheschud zijnde sal beven, en aen verscheyden hoecken
van malkanderen gescheurt en verwoest zijnde, groote veranderingen onder-
worpen zijn. Tot dat gevecht en om in Pomeran, Mechlenburgh, en eenige
Provincien van Deenmarcken in te vallen, sal men een Koningh van Sweeden
noodigen, daer toe gheterght door eenighe trotsse Schriften van de Roomsche
Stoel, soo hy daer na komt te luysteren, sal hy ontydigh en seer ongeluckigh
met eenen in aliantie treden, die hem van een nabuerige Maeghschap is. Der-
halven

halven soo wil ick den Sweed raden, dat hy hem in dien stand laet, daer hy hem in vindt. Waer door hy, sijn Familie en nakomelingen haer vernoegende met de jurisdictien van haer eyghen Dominien, haer eyghen onderfaten in rust en vrede sullen behouden aen haer verplicht, haer Ampt betrachtende. Doch so hy in sijn herte sal voornemen sijn volck te verleyden, sal de Heere hem wegh haelen: en alsoo komt uyt eenen *Karel* den Grooten *Karel* te regeeren, die met groot geluck en fortuyn over de Noordsche Volckeren sal heerschen: en sal met sijn Vloot tegens de Spaensche macht en tyranny, en haer Vloot ofte Armade voorspoedelijk vechten; en na dat sijn macht met der Christenen macht in een gesmolten sal zijn, sal hy dapper en kloeckmoedigh slag leveren. Na desen sal Godt sijn Paepsche Vrouw t'huys halen tot groot alteratie van den Paus, die daer nae soo veel te meer verbittert sal zijn, als den Koningh *Karel* selfs sich tegens den Anti-Christ stelt, en met hulpe van de Hoogh-Duytsche en andere nabuerige Vorsten den Croon van Spangien bestrijdt. Op die tijd sal den Sweed seer geluckigh zijn, en te water en te lande sich dapper weeren tegens den vyandt.

Uyt een handt-schrift van Paulus Grebnerus van Sneburgh, zijnde in de Bibliotheeck van d' Academie te Cambridge geschoncken door den Koninginne Elizabeth.

Den Tijtel van Grebneris handt-schijft/ is :

*Sericum Mundi filum, seu vaticinium
quo subita mutatio Anti-Christi &c.*

Men het epnde van sijn toe-eyghenende brieu aen Koninginne Elizabeth, beslupt hy met dese woorden :

Dit werck wierd geeyndicht by den Autheur te Maegdenburg. Jan. 8. 1574.

Desen Grebner is ghetweest een Gereformeert persoon / ende heeft de Spreucken Salomons en Cantica Cantorum in Latijnsche Veersen overgeset. Sijn voorseggingen en verklaert hy niet te zijn dooz Astrologia maer dooz openbaringe.

Heder voorsegginge boert een baniere / genoemt Vexillum.

Hy was in Enghelandt Anno 1582. ende sijn Boeck aen de Koninginne Elizabeth gepresenteert was omtrent 200 vellen groot. Dr. Nevil Secretaris van den Koninginn' wierd het boeck gegeven / ende die schonck het aen de Bibliotheeck van d' Academie.

De voorgaende Copp lang by my gelegen hebbende / soo ghebeurde het dat een Monsieur in de Noorder Quartieren van een Edele af komste in 't jaer 1649 sijn Vaders Bibliotheeck dooz-snuffelende / daer in vondt de Propheete van Paulus Grebnerus tierlijck en net gecopieert / ende getranslateert van sijn vaders Dooght / op die tijd Student te Cambridg', twelck was in Anno 1618. ofte 1619. ende om dat in het selfde papier noch eenige andere Prognosticaten zijn / vergadert dooz den selfden Dooght / soo is 't dat

Dit is een rechte en correcte rekeninge van Grebners Prophecy.

dat ickse uytgebe soo alse my ter hand quaemen / en ben gewilligh om het Origineel aen peder een te vertoonen; 'twelck met groote voorzichtigheyt wiert bewaert van den Edelman en sijn Dooght/ tot dat het by gebal in mijne handen verviel.

Een tweede oprechte Copy van Grebnerus.

Gen ander Copp van Grebneri Prophecy genomen uyt het Origineel van anno 1618. oft 1619. dooz een geleerde handt.

Paulus Grebnerus van Messinia den Hoogh-Duytschen Astrologus in sijn zyden draet des Werelts, 't welck voltooyt is tot Maeghdenburgh Anno Domini 1574. ghenomen uyt het Origineel Boeck 't welck bewaert wordt in het Bibliotheekte Cambridg', daer gelaten van D. *Nevil*, en van hem gekregen uyt des Koningins Kamer.

Prognosticeerende al over lang verscheyden vremde dinghen / Welcke alreede gebeurt sijn/ als de destructie en ruine van de Spaense Bloot: de moordt van Hendrick de derde Koningh van Vranckrijk: De verhooginge van Hendrick Koning van Navarre tot den Croon: de belegeringe en inneminghe van de stercke stadt Groeningen; ende de doodt van Philip de tweede Koning van Spangien, in sijn boeck genoemt *Sericum mundi filum*; Daer in hy oock verhaelt dat den Leeuw hebbende den Roos, den Paus tenemael sal vernielen/ soo dat daer na noopt meer Pausen sullen wesen. Dus verre Mr. Klerck. Gen baniere Lin. 173.

Dit is uyt het Origineel boeck van Grebnerus.

Leest het Chronijck van Vranckrijk fol. 909. over 22 jaren herwaerts was dese Prophecy vervult.

Den Romeynschen Scepter of Croon neder-geleyt zijnde/ ofte dooz een fatale nootwendighepdt het hups van Oostenrijk ontnomen / en dese tegenstandt lijdende van de Hoogh-Duytsche en uptheemsche Natien / als Fransche, Engelsche, Deensche, en Zweedsche Volckeren, hier en daer samen rottende; waer uyt een seer schickelijcke/ bloedige / en selle battalie sal ontstaen. Van sal gantsch Europa seer deerlijck daverende/ en op verscheyden manieren gescheyt en verwoest zijnde / notabele veranderingen en verwisselingen onderwoxen sijn. Tot dese battaly en tot het inbzeken in de Landen van Pomeran, Maeghdenburgh, en Deenmarcken sal den Koningh van Zweden genoodicht en ghelockt worden dooz het schryven van de Roomsche Staet: indien hy dit gehoozsaemt/ soo sal hy de naeste compangion en med'-gesel des Oozloghs worden; doch tot sijn schade en ongeluck dooz de nabuerigheyt/ weshalven ick hem rade Zweden te laten in den standt/ daer hy 't in ontfangen hadd'; soo sal sijn stamme en nakomelingen het selvige in ruste en vrede besitten; vernoeght zijnde met haer eygen conditien waer mede sy regeeren/ sullense haer Natie en hare Onderdanen behouden / ende in den plicht van gehoozsaemheyt bewaren. Doch is 't dat hy in sijn herte sal booznemen sijn volck pet wijs te maecten en te verleyden / soo sal de Heere hem dooz de doodt wegh-slepen / ende uyt ofte van eenen Karel, wort een grooten Karel heerschende gemaect/ dewelcke met groot succes en geluck het Noorder Volck sal regeeren/ ende sal als een vbandt met sijn Bloot geluckelijck bechten tegens de Spaensche macht en tyranny/ en haer Scheeps-vloot ofte Armade/ ende met andere Chyisten

nen

nen haer macht samen spannende / sal hy stoutmoedelijk en wzedeljk bech-
ten. Maer God haelt upt dit leben wech de Paepse vrouw des Konings ;
waer ober den Roomschen Hooge-Pryster seer verschycken sal / 't welck te
meer sal toe-nemen en hem drucken / als den Koningh selfs kampen sal te-
gen den Antichrist / en wederpartij zijn / en sijn macht voegen by de benden
vande Hooghduytsen en andze / en sal bechten tegens de Spaense Croon ; en
dan sal den Koningh van Zweeden met gelukkig succes sijn Bloot en volck
bejde te water en te lande tegens den vbandt gebzupcken.

Siet hier
den Leeuw
van't Noor-
den , soo
Grebnerus
meynt.

Bohemia boelt oproer en krijchs-geruchten met een grooten afval haers
volcks ; en op die tijd sal den laetsten Keyser van 't hups van Oostenrijk
op de neus van den Keurvorst van Saxon setten Spaensche bedzieghlijke en
verraderlijke bzillen / welckers nature hy eyndlijk komt te weten / en wozt
dooz erbarenthept gelcert / dat dese bzillen van 't hups van Oostenrijk moet
gebende / ofte smekende woorden / godloose en verraderlijke daden zijn : is 't
dat hy die bozder geloof geeft / so sal hy sich selven / sijn vrou / kindzen / en het
gantche Christendom in een verderffelike destructie stozten ; waer ober
het volck van Roomen niet weynigh sullen lacchen.

Dese Pro-
phesy was
oock in het
Papier by
het vorige.

Doch den Heere verweckt eenen Cheur-vorst, dewelcke den Roomschen
Antichrist met alle haer ledematen en bystanders sal nederwerpen en upt-
roepen. Dooz dese geweldige precipitante zea-geraas / ende dooz de wan-
hoope van den Roomschen Keyser en de ballingen van al de Koninghen en
Princen van Europa, sullen die van Berne, Bohemien, Burgundien, Franck-
rijk en Portugal in hare vorige stant herstelt woorden. Een edele en kloeck
Heer van Bohemien besit en geniet wederom sijn jurisdictie. De by-een-
komste van Armeen / en hare verstroopinghe. Dese uptgedzeben zijnde / sul-
len 't soecken te herbatten / en des selfs erfghenamen sullen aenhouden en
arbejden / dat dooz de mildadighejdt des nieuwen Keyfers van Hoogh-
Duytslandt, sy herstelt mogen woorden in haerder voozaten plaets.

Daer staet op een nieu gelukkig Bohemische Zisca seer sterck vermaert
nae ofte teghen den Bohemischen oozlogh ; die de Hoofden der Jesuyten in
Hoogh-Duytslandt sal verpletteren / en haer upt Bohemien en Oostenrijk
berdzijben ; ende sal sich onderdanigh maken de Bohemers en het gantche
gheweste dooz Austria en Pannonia selfs tot Constantinopelen toe / en al dat
volck ; en daerom is 't billick en noodigh dat een glinsterende / kostlijke /
goude Croon brandende geset worde op het hoost van desen Teutonische
ofte Hooghduytsche Zisca. Zisca is het hoost van den Dopebaer / de wel-
ke zijnde een grooten en kloecken heldt / voozt spruyp upt de stamme van
Mars Rentecer de VI ; ende hy sal genoemt woorden een deftigh Edelman.
Hy sal victorieuslijcken regeeren / en dese vermaerde saecken uptrechten /
en sal die geluckelijck uptvoeren met sijn andere veltoberste en Capiteynen.

Ma dese veranderingen / mach een subtijle doozslepene uptlegger van A-
pocalypsis te lichter verstaen woorden / en den selvigen te gemakelijcker af-
beelden ; de 19de by artikelen voozby gepasseert zijnde tusschen de 600 en 6
jaren / dan sal'er een seer lebendige verklaringe sijn van die dingen / die Eze-
chiel en Daniel gepzopheteert hebben van de laetste acte der oude reuwe des
werelts.

In welke
7. jaer
Mr. Brigh-
man sijn
boek van
d' Oper-
baringhe
schreef.

Daer

Daer is een ander oude Prophecy van eenen *Capestranus*, gevonden onder de Chronijcken van Canterbury, in effect a's volghs.

En Leuto van 't Hups van Burgundien, het Keysers-rijck ontfangen hebbende sal trachten een seltiere nest te maken booz hare jongen / doch 't en sal niet gheschieden; want daer sal opstaen een destrigh en bestendigh Man omtrent Aquisgrave van den Rhijn; dewelcke verhooren zijnde / d' Apostolische leere sal herstellen. Ende op de derde aenbal sal hy d' oberhandt krijghen / en groote dingen uprechten; en daer sal van sijn stamme overblijven tot den dagh des oordeels.

Verscheyden Prognosticationen op de conjunctie van *Saturnus* en *Jupiter*, Iuly 1623.

I.

Dit is soo geschiedt onder de regeeringe van Koning Carolus. Koninck Karel sijn ongeluckige voyagie naer Spangien.

Verscheyden ongeluckige upkomsten sullen schijnen te conspireeren om een groote Dings tegen te vallen / welcke door de Ghemeente te verdrucken / haer eyndlijck tot oproer sal brengen.

II. De conjunctie met Jupiter en Saturnus in 't Hemelsche Hups / genoemt die van de doot / beduyt dat eenigh Dings gevangen ghehouden sal worden / tot groot nadeel van sijn Politijcke affaeren.

III. Op 't eerste Quartier van de Maen, 't welck sal zijn op den 27 Febr. wordt voorszeydt / dat een seltiere Koning of Dings een voyagie van groote consequentie sal aenvanghen sonder verseeckeringe van weder te komen / 't welck al op het beste later sal vallen dan men vermoedet / en na dat men veele ellenden sal uptgestaen hebben.

Leest de Chronijcke van 1625. en 1626.

IV. Hy die op den top van het rad der abonture sal staen / laet hem boozsichtiglyc letten op sijn voeten dat hy niet en glibbere; om dat hy met soo swaren bal ghedreyghyt wordt / waer door hy t'eenemael te niet sal raken; 't welck die gene sal verbaest maken / welcke buypen verdiensten in den stoel der eere op-gestepgert zijn.

Koninck Karels verrouwen op Cantelbergh bevestight sulcks.

V. Een Monarch die sijn affaeren van groote consequentie vertrouwt heeft aen de bestieringe van eenen / die geensins capabel was tot soo een hoogh-wichtige bedieninge / sal ghewaer worden de groote soute dien hy begaen heeft / waer van hy te laet verouwt sal krijgen.

VI. De Mupte-maekers sullen haer residentie houden ten hupsse der Koningen en Princen.

VII. Oorlogh uptgesteld upt gebreck van gelt.

Lonnon wordt hier mee ghemeynt.

VIII. Het Landt en de stadt Geminitt sal betreuen het ontbeeren van haer Sonne.

Dit beduydt de heymelijcke

IX. Daer sullen veel soldaten gelicht worden tot het uptboeren van een Stratagema, doch alles sal te niet loopen; want het schielijck bertreck van een groote Parsonagie sal veel knozren en mozren veroorzaken.

X. Der-

X. Vermomde personen sullen begeeren dat haer upterlijcke samblant vertoonen magh datse niet en zijn/ ende sullen de Wutheuren zijn van veel particuliere batalien / in het landt Geminist, soo veel stontd in het oude handt-schijft.

Equipagie
in Duyt-
landt die
naer Enge-
landt toe
souden.

Grebnerus hier in dese Prophecye en maect niet eens ghewagh van den Koningh van Schotlandt, noch van Schotlandt selfs / de gantsche dzift van Grebnerus streckt om Hoogh-Duptschen t'onderrichten / nae een langh ghebolgh des tijds / van de Sweedtsche Natie ende haer verschepte batalien met d'Hoogh-Duptsers / nochte hy en mickt niet eens op eenigh volck / of eenigh andere Natie / ende daer hy seght dat upt Karel een groote Karel sal opstaen of spruyten / ende de Noortsche Volckeren regeeren / dit magh seer wel gheschieden / eenige Ceuwen herwaerts van 't jaer 1651. af / want Zweden is meer naer 't Noorden dan Schotlandt en heeft grooter noorder-breedte dan Schotland, daer-en-boven vele van haer Koningen zijn Carolissen genoemt geweest / Gustavus Adolfus was de soon van eenen Karel, nochtans kan hy den selfden Karel niet zijn die hier ghemeynt wordt / want hy heeft noyt metten Spangiaert ter Zee gebochten / doch het is waerschijnlijcker dat den grooten Karel, die Grebnerus hier meent / een ingebooren Zweed moet zijn / en volgens dien geen ingebooren van Engelandt of Schotland. Dit schrijft ick / op dat de werelt magh sien dat die gene die willen hebben / dat Grebnerus, Karel Stuart den tegenwoordigen Koning van Schotlandt af beelt by Karel den soon van Karel, en dat hy sulcke miracelen sal uptrechten / grootlijcks ver abuseert zijn / ende logens booz waerheyt uptgeven ; daer inder daet sulcks niet eens gemeynt wort / of van eenigh verstandigh man bewesen kan worden sulcx te blijken in dese Prophecie, maer veel eer het rechte tegendeel / Karel die upt Karel sal spruyten / en is noch niet sichtbaer noch levendigh / en al - eer sulcken grooten Karel in der dingen kan zijn / moet het Hups van Oostenrijck onder de voetraecken / ende de Engelsche, Deensche, Fransche, moeten de gene zijn / nae 't segghen van Grebnerus, die de heerschapp en macht van 't Hups van Oostenrijck moeten verdestruereen / dit is het jaer 1651. en noch weten wy dat den Keyser sijn heerschapp niet quyt en is / en wy Engelse en hebben als noch met andere Natien niet samen gespannen / tegen Oostenrijck, derhalven de tijdt van de verbullinge deser Prophecien : So wy 't een mogen noemen / en is niet verstreken ; daer-en-boven Grebneris affirmeert absolutelijcke dat desen Karel van de Sweedtsche stamme is / ende de soon van Karel ; tegenwoordigh is 'er een Koningin in Zweden en geen Koning ; haer Daders naem was Gustavis ; is dat dese Koninginne, komt te trouwen met eenen genaemt Karel, ende sy Papist worde / welck onwaerschijnlijck is / dan kan haer man de vader of boozlooper zijn van soo een grooten Karel als Grebnerus van droomt / 't zy hoe 't wil / de Prophecye en past niet op den tegenwoordigen Schotsen Koning, die hier niet meer aengeroert en wort dan den Koning van China, soo dat ick hier upt besluyte dat noch van geen vijfde Monarchie, nochte eenigh macht / heerschapp of Rijck de Schotsen gepropheteert wordt.

op dat men hier uyt kan baten datter eenigh onheyl/het tegenwoordigh of toekomende Engelsche Parlement sal overkomen om dat ick de drie Natien van Engelandt, Schotlandt en Yerlandt ten vollen wilden contenteeren/ en al onse byanden met haer eyghen wapenen dat is / met haer wesentlijcke Prophecien, nederbellen/so wilt my verlosf geven om een Schotse Prophecy of twee te verhaelen/waerachtighe / niet verdozvene of verbalschte / ofte sulcke die in private handen of Bibliotheken zijn / maer in publijcke druck uytgegeven tot Edenburgh by Andries Hart 1617. daer in ghy sien sult het doebigh on-geluck van den tegenwoordigen Coningh en haer nu te ghenwoordighe ellenden langh te voren ghepropheetert/ het Landen van onse volckeren en Schepen. Dese Prophecpen sijn den Coninck Iacobus op-gedragen / en aldus gheintituleert : *Priscæ Scotorum Prophetie* : d'oude Prophecyen der Schotten.

By beginnen aldus / *Scotia mesta dole, &c.*

Ick salse den Leser verduytscht leveren.

Oude Schotsche Prophecyen.

I.
Schotlandt weest nu treurigh/ en beklaeght dijn kindt dien ghy verlooren hebt/ berooft van Coningen / valschlijck verkozt dooz dijn eygen minnelijcken weert.

II. Helaes! de bype is een Slaaf geworden/en bedrogh is dijn val. Dijn valsscheyt aen de Britische stamme heeft u in slaverny gebracht.

III. Het graf van den seer nobelen Prins is vooz allen groot heuckeryp/ de wet niet onderwozpen/dewelcke het Coninckrijck en den Staet verlaet.

IV. O groten angst! daer yder soozte van menschen beklaegt den genen die de bittere doot heeft wegh-genomen/'t sal u/ O Schotland! seer berouwen.

V. Onlanghs heeft een landt van groote incomste/ een Natie kloeck en trouw verloten haer boorige weerde stant/dien sy vooz haer recht hielden.

VI. Dooz een harde Battaly/en dooz gewelt van de beweeglijcke Fortuyt/ is uw geluck en boozspoet in slimmer berandert.

VII. Ghy die gewent waert te winnen/sijt nu onder het jock gebracht/ een byemde regeert/ en vernielt wat hem goet dunckt met den sweerde.

VIII. De Engelsche Natie/die noch om haer macht/ noch maniere gepresen wort/ wee is u! krijght dooz listigheyt en loofheyt d'oberhandt.

IX. De machtige Natie was van te voren onberwinnelijck en stout/ is nu leegh onder het Noot-lot gelept/'t is jammer buyten twijffel.

X. In boorige tijden plagh der Schotten reputatie te floreeren/ doch is nu helaes! obertogen met een donckere wolcke des ondergangs.

XI. Merckit nu en siet welk is d'oozsaeck van dese so wonderlijcken val/ verachtighe van het geloof, valscheyt, bedrogh en met eenen Godes toorn;

XII. Onbersadelijcke begeerte na de winst des werelts/ verdrukkinge/ geduerigh geschrey der Armen/ een lasterlijcke gheslachte/ het niet plegen van gerechticheyt.

XIII. De hooghmoed der machtigen / principale oozaeck van boorige ondeugt/het queken van godloosheyt/en onrecht vermengen der Wetten:

XIV. Daer

XIV. Daerom hebben de oude ¹⁷⁵Propheten desen val oberlang geprophe-
teert / ghelijck het nu in alle puncten in dese teghenwoozdige Ceuwe ghe-
schiet is.

XV. Dooz dien het nood-lot soo is / leert nu dan Schotlandt gheduldigh
te verdragen lasteringen / groote vzeese / en schielijcke plaghen / en daer ne-
bens heriseer en dzoefhept.

XVI. Want upt u sal een volck opstaen / in verschepden dingen gelukkig:
en nochtans kan een pen nautolijcx beschrijben dijn schade en swarighept.

Doozt nu eens wat Waldavius propheteerde van dese laetste Koning en
sijne nakomelingen:

Des *Bastaerds* bloed is voor altijd verlaten, dan sullen in *Britannien* (hy let
hier op die wil) *Bastaerden* nooyt een voet breedt aerde besitten, hy sal heen en
weer gellingert worden en haestigh sterven met een *Wolfuyt Wales*, en de reyne
Croon van *Engelands* recht verwinnen, hy sal gantsch *Engeland* tot goede vrede
brengen.

Het *Bastaerds* bloed is d'af komste van Willem de Conquesteur, den tijtel
die Koning Iacobus tot de Croon hadde was af komstigh van een dochter
van Hendrick de VII. en sijn recht van d'afkomste van Willem de Conque-
steur, die een *Bastaerd* was; veele houdenden *Wolf* van *Wael*s booz een aen-
sienlijck persoon nu noch levende / die de principaelste instrument was van
des Konings doot. Dit zijn al de Schotse Propheten dien ick oopt konde
bekomen / en dese nochtans en maken geen gewagh van een 5de Monarchy,
ofte van den Leeu van 't Noorden, of zijnder eenige die melden dat so groo-
ten Koning als *Carel de Groote*, ja grooter dan hy geboren sal worden upt
de Schotse stamme / of in Schotland, ofte van Schotland sal komen. Ge-
wiffelijck dese Schotse Propheten souden sulcx op rijm gestelt hebben ter eere
van hare *Patie* / en tot troost van hare onnosele landslyden / indien haren
Demon of *Engelen* sulcx eenighsins hadden boozsien. Upt dit alles maeck
ick slechts dit besluyt; dat den tegenwoordigen Coningh van Schotlandt niet
en is dien grooten Leeuw van 't Noorden, ofte hy die de Engelsen ofte de te-
genwoordige Republijcke van *Engelant* sal vermeesteren. Ick sal nu onse
Engelsche en *Britische* Prophecyen dooz-snuffelen / en haer succes exami-
neren / en ofse oock van soodanigen grooten macht en heerschappij spreek-
ken / doch eerst sult ghy aenmercken een coxrecte waermaeckinge van des
witten Coninghs *Prophery* aengaende den gewesenen Coningh *Carel*.

Vericheyden *Engelsche* Prophecyen, verhaelende het leven
en de Doodt van *Carel Stuart* gewesene Coningh van *Britannien*, en
de eyndlijcke uytroeyinge van de Monarchy in *Engelandt*.

MEn segt gemeenlijck dat Prophecyen en Orakelen best verstaen wo-
den / wanneer sy uptgeboert worden / also'er veele geklaegt hebben
over de twiffelaghtigheyt der orakelen en haer dubbelsinnige uptleg-
ginge: also' veel sijner oock dien de dupsterheyt der *Propheryen* aenstotelijck

is/ kneppende dat geen sterffelijck Mensch de eyghentlijke fin van eenigh Orakel of Prophecy kan uptleggen 't en zy dat hy van boven aenghedaen zy met den selfden goddelijcken Geest/ waer mede de eerste Authouren begaest zijn. Andien ick my te bemoeven hadde met goddelijcke Prophecyen ick soude een gantsche Boeck hier van konnen maecten; maer ick hebbe mijn teghenwoozdigh discours bepaelt binnen het nabolgende Tractaet/ alleen om de werelt en dese Natie voornamentlijck bekent te maken de gewisse en ontwijffelachtige upthkomsten van veel Engelsche Prophecyen al ober langh ons mede gedeelt / en als noch onder ons blijvende/ welke soo lebendigh en dupdelijck ons booz oogen hebben ghestelt de daden van dese tegenwoozdige tijden daer wy in leven / en dat met sulcken lebendighe afbeeldinge dat 'et de hooghste ongeloof soude zijn te twijffelen aen hare propheteerende gaben/ ofte dooz onnoodige en dubbelfinnige vraghen de werelt wijs te maken/ dat haer seggen een ander uptlegginge kan hebben/ als dien die wy sichtelijck met onse oogen hebben aenschoutwt selfs in dese Ceutwen tijdt daer wy nu in leven. En is 't dat pemandt soo curieus sal zijn als na te vorszchen dooz wat Goddelijcke ingebinge/ of dooz droomen / of dooz visioenen/ of dooz eenige andere Nachts Openbaringen dese eerwaerdige Persoonen so wijs / so boozwerende zijn geworden; so sal ick dese Criticos eerst bidden dat sy my te kennen geben hoe/ en dooz wat middelen de Sybilien of veel anderen/ en insonderhept Bileam den Propheet so waerlijck quamen te propheteeren van Christo, ghelijck de meeste geleerden geloof hebben/ of van het Rijck der Ioden, ofte van beyde in Num. 24: 17. Daer sal een Sterre voortgaen uyt Iacob, en daer sal een Scepter uyt Israël opkomen. Ik stemme geern toe de verscheydene uptleggingen der geleerden ober dese woozden/ nochtans en houd' ick het booz geen kettery is 't dat ick segge dat Balaam dooz de Sterre daer gedacht/ Christum afbeelt/ ende dooz den Scepter, dat 'et Ioodsche volck in't toekomende een groot en machtig volck soude worden/ ende koninghen soudent hebben / als andere Natien toen hadden/ die ober haer soudent regeeren; daer de Ioden slechts dooz Mosem doenmaels wierden geregeert; en nochtans weten wy wel dat Bileam van het Ioodsche volck niet en is geweest / en nochtans in het 16. vers des selfden Capittels seght hy dupdelijck: Dat hy de reden Godes hoorde, en de wetschap des alderhooghsten wiste. Wy moeten bekennen dat hy seer waerachtige dingen gepropheteert heeft / want de Schrift, daer niet tegen valt t' appelleeren/ bevesticht het: doch is 't dat Bileam de wegen der ongerichtighept beminde/ ende geduerigh swanger ging met de gewoonlijke swachhept van de Clergie en het Priesterdom, te weten Gierigheyt; laet ons beklagen en deernisse met de menschen hebben/ dat so een booztreffelijck Man als hy in veel dinghen was / al sijn destighe gaben soude beblecken met die vuple/ doch behaeghlijcke Mineralen van Gout en Silber.

Wy aldien dat God in die blinde tijden des Heydendoms sommighe koninkrijcken niet ontbloomt heeft van Propheetische Geesten / schoon dat de ware oorzaken/ waer dooz sy propheteerden / boozde nakomelingen bezorgen/ ofte aen seer weynige teghenwoozdigh lebende / geopenbaert zijn/ sul-

sullen wy nu dencken dat Godt in de zupberste tijden van 't Chyristendom/ geweest is / ofte is / min barmhertigh dan hy in boorige Eeuwen geweest is / ofte dat hy niet soo vermogende oft gewilligh is sommige Chyristenen den Geest der Prophece in te stozten/ als in sommige Heydenen van outs. Hoe waerlijck heeft Homerus van Aeneas etlijcke 100 jaren eer 't geschiede/ gepropheteert van de grootheyt des Roomschen Rijcks, 't welck wy al-temael weten dat volkomentlijck is geschiet. Hoe waerachtigh is oock het segghen van Seneca : zijnde een Prophece van het ontdekken van West-Indien en America, noyt den Ouden bekent / en ons selfs niet boven de 150 jaren. Doch ick schepde van de Heydensche Propheeten / en sal die laten berusten.

Wat sullen wy segghen van de Prophece van Hendrick de VI. Koning van Engelandt door hem so affirmatijf gepropheteert van Hendrick de VII. noch een longen zijnde / en hem water toe-houdende : Dit is den longen , seght hy / die de Croon sal besitten , daer wy om vechten. Ofte van David Upan, ofte Unanthony , die over veele jaren herwaerts gepropheteert heeft van het omhaelen van Charing Cross, sijn Prophece wierd ghedrukt in 't jaer 1588. de woorden sijn dese ;

't Sal veelen zijn een grooten wonder,
Dat Charing Cross sal raeken onder :

P. Sal prediken. R. sal reycken. S. sal stijf staen blijven.

P. Berekent de Presbyterianen. R. de Rond-Hoofden. S. de Soldaten, &c. Charing Cross weten wy dat om verre gehaelt wierd Anno 1647. in Iunius, Iulius, en Augustus, van sommige deser steenen is een bloet gemaeckt vooz White-Halle, ick hebb' hechten van Messen daer van sien maecten/welcke gepolijst / als witte Marmozscheenen. Maer ick beveele de meyminghe deser dingen aen eenigh andere penne ofte discoers/ ende trede tot de tegenwoordige boozgenomene discoers selfs/ daer in ick naectelijck sal doen blijcken/ dat alle ofte de meeste oude Engelsche, Walsche, en Saxische Propheeten gemicht hebben op Carel Stuart, sijn regeringe/ daaden/ leven en doot ; ende op de tegenwoordige tijden daer wy nu in leven/ ende op gheen andere boozgaende Koninghen of tijden ; 't welck ick bewijse met dit onwederleggelijck Argument/ te weten ; dat geen Koning oft Koninginne onder dese Natie of Koninkrijck oopt sich hebben geintituleert Koningh of Koninginne van Britannien vooz Koningh Iacobus , welke natuerlijcke Koning van Schotland zijnde/ en volgens successie van Engeland en Wallis, d'eerste geweest is / die ofte in der daedt Koningh van Engelandt was , ofte sich so geintituleert heeft ; nochte en is opt penant in 't wit gekroont geweest als Koning Karel, behalven dic soo is 'er een Prophece uptstaende/ en langh vooz Koninginne Elizabeths doot in Druck uptgegaen / verklaerende : Dat als het Hennep gesponnen is, Schotlandt en Engelandt een sullen zijn. Welcke woorden te kennen gheben dat Hendrick de VIII. Eduward de VI. Maria, Philippus en Elizabeth, Koningen en Koninginnen van Engelandt eerst moeten geregeert hebben/ eer dat Merlins prophecy plaets konde grijpen / door Koning Iacobus sijn beyde Natien vereenicht / en niet te

vooreu.

*Et domus
Aeneae
ejunctis de-
minabitur
oris. & nati-
natorum, &
que nascentur
absit.
—venient
anno Secula-
Seru, quibus
Oceanus
vincula re-
rum laxet
&c.*

Charing
Cross is een
Kercke, of
te Capel.

Koningh
Iacobus
d'Eerste
Koningh
van Britan-
nien ghe-
genoemt.

vooren. Laet my hier oock by voegen een seer oude Prophecy van die van Wallis, als volgt.

Karonog fab Aneny' wna diwedh ar y dro gane.

dat is

de Soon van Anna gekroont, eyndicht alle onse Prophecye.

Wy en hebben noyt eenigh Koning gehad wiens Moeders naem was Anna, als Koningh Karel, sijn Moeder was Anna, suster van dese laetste Koning van Deenmarcken.

Nostradamus sijn van de laetste Koning sijn doodt,

De doodt van dese laetste Koning wierd ghepropheetert al 80 jaren van te vooren eer 't geschiede dooz Nostradam, het boeck selfs wierd ghedrukt omtrent het jaer 1578. soo my indachtigh is in de negende Century staen dese woorden:

Senat de Londres met tront a mort Leur Roy:

Dat is;

De Raedt oft' het Parlement van Lonnen sal haren Koning aen een kant helpen.

Dese Exempelen toonen dat Christenen met den geest van propheeteren begaest zijn gheweest / en dupdelijck veel Ceuwen van te vooren ghepropheetert hebben 't gene nabolgen soude.

D' Alderdupdelijckste van alle onse Engelse Prophecpen is die van Ambrosius Merlio, dien ick eerst uptgepicht hebb' / verhalende eerst de Prophecy / en dan hoese verbult wierd.

Een Prophecy van den witten Koning, geschreven over 900 Iaren herwaerts, wegen K A R E L den laetsten Koning.

De Prophecy.

Koningh Iacobus en hadde niet de gedaente van een Leeuw op sijn borst, maer een natuerlijke Mola, de redenen van dien in d' Astrologia, t'aenmerken.

Als den Leeuw der Gerechtigheydt doodt is, dan sal in Britannien opstaen eenen witten Koning, eerst vlieghende, dan rydende, daer na nederliggende, en in dit nederliggen sal hy gelymt, en daer na geleyt worden.

Wy / en neffens ons noch dupsenden van menschen hebben met onse oogen gesien / dat eerst Koning Iacobus, welke vreedsaem regeerde / en daerom genoemt wierd Iacobus pacificus, den vreedsaem Iacobus; ghestorven is; dat is: dat hy sich noemende Koning van Groot Britannien, geregeert hebbende 22 jaren / gestorven is op den 27 Martij / 1625. veele hebben verklaert dat hy de gedaente van een Leeuw op sijn borst of aen sijn zijde hadde; maer 't is ghelooftwaerdigh dat hy eenigh uptsteekende natuerlijke Mala daer hadde / d' oorsaeck van dit misverstandt; om dat hy in sijn geboorte gehad heeft bepde Saturnus ende Mars in Leone. Ten aensien van de groote gerustheyt en vrede / die wy genoten ten tijde van Koning Iacobus; ende upt aenmerkinge van de verbeydinghe en wyen cours des Euangeliums ober dit Rijck / wierd hy te recht van den Propheet ghenoemt den Leeuw der Gerechtigheydt. Doch soo den Propheet hem den Leeuw ghenoemt hadde in een anderen sinn' / hy soude merckelijck ghedooft hebben / naer

naer dien dat Koning Iacobus de kleynmoedighste persoon was daer wy oopt van Iesen / en minst tot den oorzogh gheneghen ; doch in oordeel aengaende Goddelijcke of menschelijcke saecken de snedighste en subtylste Prins die booz of na hem geweest is. Hy wierd in een droom gewaerschout booz sijn doot. Hy droomde dat sijnen Mr. Buchananus hem inden slaep verscheen / en hem dese 2. veersen gaf : dien ick om de rariteyt hier verhaele

Sexte verere Deum, tibi vitæ terminus instat,

Cum tua candenti flagrat Carbunculus igne.

Dat is :

Ghy Iacobus de VI. van dien naem, Koning der Schotten, vreesst God, d'eynde uw's levens is naby, als dijn Carbunckel-steen in 't vyer sal komen te vallen.

Den Koning verhaelde dit 's morgens aen sijn Kamerlingen en eenighe andere Heeren / verklarende rond uyt dat hy die Veersen niet en hadde gemacht noch dat sijnen Mr. Buchananus hem oyt daer toe konde krijgen om een Latijnsch Deers te maken. De sake is dus gelegen: den Koning droegh een seer groote en schoone Carbunckelsteen, gemeenlyck aen sijn hoed / en so wierd hy dikmaels uytgeschildert: 't gebeurde nu dat hy by 't vyer sittende / desen Carbunckelsteen hem in 't vyer ontbiel: een Schotse Heer die 't opnam / merckte dat den Koning kort daer nae quam sieck te worden en te steruen.

Maer 't oberlijden van Koningh Iacobus, wierd Karel Stuart sijn doennaels eenige soon Koning van groot Britannien uytgeroepen / met generael consent bande gemeente / also sijn successie wettelijk was. De reden waerom den Propheet hem den witten Koning noemt is dese: de Koningen plagen van outs op dien dagh als se gekroont wierden / purpure kleederen te dzagen / zijnde een couleur den Koningen alleen betamende / de Koninginne Elizabeth, den Koning Iacobus, en al hare boozsaten plachten op dien dagh so gekleet te sijn / als in de Chronijcken der kleedinge te lesen is / contrarie dese gewoonte daer toe aengelept zijnde door het indirecte en fatale advijs van Willem Laud Arch-Bisschop van Cantelbergh, wierd hy gheraden sich te kleeden op den dagh sijnder krooninge in een witte kleedt / daer waren sommige die hem dit afrieden / doch hy heeft haren raed obstinatelyck verworpen. Den Bisschop wilde dat het witte kleedt des Konings onnosselheyt soude representeren. Dat dit waerachtigh is / en is niet te twijffelen ; want / hoewel ick op dien dagh geen oogh-ghetuygh van die sake ben geweest / nochtans heb ick uyt de mont van meer als 20 personen verstaen / die 't ghesien hebben / waer van een ofte twee des Konings kleermakers waren / die den Koningh sijn kleederen brachte / soo dat ick tegens allen en een peder protestere / die daer derben ontkennen / dat den Koningh dien dagh in 't wit niet gekleedt was. Men seght oock / en ick neem het booz waerheyt aen / dat hy so plde om den kroon op 't hooft te krijghen / dat hy de patientie niet en hadde om den Arch-Bisschop te verwachten / wiens ampt het was sulchs te doen / maer heeft sulchs ongeduldigh met groeter haest selfs den Croon op sijn hooft geset / waer door den Spaensen Ambassadeur / doennaels daer tegenwoordigh / bewogen wierd te seggen / dat den Koning so haestigh den Croon op sijn hooft set met sijn eygen handen en beduydt niet goets.

Eerst Vliegende.

Prophecy.

De waer-
heyt van
dien.

Koningh Karel doet een Parlement in November 1640. by een Komen. Toen de troublen in Schotlandt opstonden Anno 1641 / liet hy het Engelsch Parlement sitten / en begaf sich in eygen persoon na Schotlandt om de Politijcke oneenigheden aldaer te slechten / hy keerde wederom naer Lonnon om trent November, ende hy en sijn Koninginne wierden Konincklijck ingehaelt van de Borgers, die doen maels riepen Holanna, &c. maer siet eens hoe schielijck dat veele van de selvighe ingeseten en uptroepen krayft hem, kruyft hem. Want in Ianuarius 1641. komen de Borgers van Lonnon, en het grauw op de been/begeven haer na't Parlement, ende affronteeren den Coningh, de Bisschoppen en andere Heeren / dooz welke stoute moetwilligheyt den Koning, soo hy selfs voorgeeft / bewogen wierd op den 10 Ianuary 1641. te vluchten of te retireeren eerst na Hampton-Court, dan na Windsor, dan nae Kent, en van daer na Yorck-shire, soo dat de reste van sijn dagen / tot dat hy sijn persoon overgaf / in loopen en vluchten van d'eene plaets na d'ander wierd doozgebracht. Ick moet rondt upt bekennen dat mijne oogen getuppen zijn geweest van dese overdadige baldadigheyt der Borgers / als mede van een groot ghebreck van beleefthepdt en verstandt in eenige Hof-Jonckers aen die onmanierlijcke borgers.

Prophecy.

De waer-
heyt van
dien.

Daer nae rydende.

De eerste Ruyter die sijn Majesteit lichtede was in Yorck-shire, en dat in ofte om trent Julius, Augustus, en September 1642. voozwendende dat se tot sijn persoons Guarde soude strecken / van die tijdt af tot dat hy sich selven overgaf aen sijne landts-luyden de Schotten, 't welck was in May 1646 / hadd' hy een trouw paerden / en was dickmaels onder haer / hoewel men seght dat hy niet eens een Pistool ghelost heeft / daer toe hy te met geraden wierd van den Heer Karel Gerard, een dapper krijghs-man : en voozwaer wie soude d'ze Koninckrijcken willen laten verlooren gaen / sonder eerst wat bloets te verliesen in den veldt-slagh.

Prophecy.

De waer-
heyt van
dien.

Daer na neder liggende.

Van die tijdt af dat hy sich ghewilligh overgaf in der Schotten handen tot sijn sters-dagh toe en was hy noopt onder een Hoost-Armee / maer hy lagh neder of lagh stil / ende wierd heen en weer gedragen van d'eene plaets tot d'ander als een gevangen / nochtans genoot hy groote vryheyt tot dat hy sich onlastede van sijn eygen woort ofte Paroll tot Hampton-Court, en is voozt daer aen gevlucht nae dien Fatalen plaets het Eylandt Wight.

Prophecy.

Des selfs
waerheyt.

In dit neder-liggen sal hy gelijmt worden.

Gedurende de tijt sijnder gebankenisse / ofte van die tijt af dat de Schotten sijn Persoon aen ons verkochten vooz 200000. ponden sterlinghs mach het eygentlich gheseght worden (in dit nederliggen sal hy gelijmt worden, dat is) dat hy aengelockt en opgehitst wiert eerst van d'eene Partij / dan van d'ander / ofte dat hy op verschepde reysen en by verschepdene gelegenheden aengesocht wierdt om mede te tracteren peder sich veplijst achtende die sijn Persoon mochte genieten) dan van de Schotten, dan van d'Engellen,

gelsen, so wel van 't Parlement als Militie, doch niet te min dese rampen/so wiert sijn Persoon noch in beplige bewaringe genomen.

Daer na sal hy geleydt worden.

Ma dat hem propositien wierden aengeboden tot Hampton-Court, en eyndlijck in't Eylant wight, en dat hy die wepgerde t'ondertepckenen/ofte foodanigh contentement te geven als berepcht wiert; van die tijt af/ dat is/ van December 1648, tot sijn sterf-dagh toe wiert hy geleydt / dat is: men heeft hem in naautwer hechtenisse en opzicht genomen als opt te voren/ hy heeft oock van die tijt af de beneficie van sijn voorighe byzheyt gemist/ ende wiert verboert eerst na 't eene Casteel/ dan na een ander/ dan na Windsor, dan eyndlijck na Whirte-Hall, soo dat hy te recht nu gheseydt mach worden / te sijn geleydt. Want ick derv seggen dat hy gantsch te- gen sijn wil en danck na dese plaetsen gebzacht en geleydt wiert.

Prophecy
Waerheyt
des selfs.

En men sal doen blijcken dat een ander Coningh is.

Sedert dat Coning Carel van sijn Parlement afweeck/so hebben sy in de naem van de Rebulijcke te werck gegaen als Coninghen / gebzuyckende Conincklijke Commande / wervende volck / in - stellende schattingen/ d'imposten verhoogende / *Et quid non, &c.* Bzekende sijn Majesteys groote Zegel/ maeckende een nieuwen van haer eygen/ en zedert de forme van regeeringe veranderende/ hebben se de Monarchie in een Republijcke ghe- transporeert.

Prophecy
Des selfs
bevesting

Dan sal hy veel volcks by een vergaderen, en hy sal hulpe tot hem nemen.

Hoe veel van den Adel, Clergie, en Ionckers, en wat een groot getal der Gemeente hem bystant hebben nedaen weten wy / en die gene die sijn Af- sistenten waren gedencken 't als noch ot haer groote schade; want booz- waer het grootste deel des Adels, de Priessterdoms/ &c. hebben hem met een eenparigh gemoedt en herte nagevolght / ende hem gheassisteert met haere middelen niet sonder groot gevaer van haer leven: wy weten oock/ selfs doen hy in Carisbroeck-Casteel was/wat oproer by Goringh en an- dere vermerckt wiert in Kent en Essex Anno 1648. behalven noch die groo- te Armee der Schotten in route geslagen binnen Lancaschire.

Prophecy
Dit beve-
sight.

En men sal met de Menschen Koophandel drijven, als met Paerden en Ossen.

Dit gedeelte der Prophecy wiert volkomentlijck waer bevonden in Ko- ning Karel of den witten Konings tijt; want in Anno 1648. nae de neder- lage van de catpbige Schotten in Lancashire, kochten de Engelsche koop- luyden de gemeene soldaten die wat waert waren / en sondense na de Bar- bados en andere uptheemsche plantagien:sommige wierden dier/sommige goedt koop verkocht/ na dat den persoon en sijn professie was. Men seght dat veel van die onnoosele Maets/ na dat sy in de Barbados gekomen wa- ren seggen / dat se de Helle (Schotland) verlaten hebben / ende in den He- mel geraecht zijn/men verwisselde wel de soldaten en gebangenen in 1644. 1645. maer in Anno 1648. en niet eer/ dreef men absolute koop- handel met der menschen lichamen; tot wat prijs de Schotten verkocht wierden / en weet ick niet/ die slechts 12. schellingen gaf booz de man/ gaf te veel.

Prophec
Des selfs
vervullin

Prophecy. Men sal wel na hulpe omgien, en daer sal niemant opstaen, slechts een bedt voor yeder hooft om op te rusten.

De bevestiging van dien.

Wat Prins van Europa en is niet aengesocht van anno 1642. tot 1648. tot assistentie van sijn Majesteyt, doch vergeefs / alsoo sich de voozienigheyt niet en laet bespotten van eenigh sterflijck mensch / peder assistent hadde slechts een bedt vooz sijn hooft; dat is: een graff ofte een hoeck aerde om in begraven te worden: En hoe meenige Royale Engelsche Familien / soo wel van Edel-luyden als Jonckers / (het deert my dat ick het verhaele) zijn om sijnent wille geruineert.

Prophecy.

En dan sal d'eene gaen ter plaetse daer de Son opgaet, een ander, daer de Sonne ondergaet.

De waarheyt van dien.

Niet anders te kennen gevende / als dat de angst en droefheyt van die tijden sodanigh soude zijn / als datse verscheyden persoonen dit sijnck soude doen verlaten om haer behoudnisse / ghelijck veel van den Adelen en andere gedaen hebben / die hem toebielen / sommige gaende naer Hollandt, sommige naer Vranckrijck, andere na andere gewesten / nae dat hare phantasien of affayren haer rieden; ofte het mach te kennen geben dat sijn Majesteyt soude verrecken nae 't Oosten ofte nae 't Noord-Oosten / ghelijck als hy dede doen hy eerst nae de Schotten gingh / ende de Koninginne trock te vooren nae 't westen ofte nae 't zuyd-westen / te weten: nae Vranckrijck. Ick belilage in mijn hert de droebighe standt van veel edele Familien / die noch op heden in veynde en onbekende Landen in een al te wel bekende armoede en elende swerven.

Prophecy.

Na desen, sal Britannien seggen, Koning is Koningh, Koningh is geen Koning: daer na sal hy sijn hooft opbeuren, en men sal hem voor een Konig houdē.

De waarheyt van dien.

Na dat hy tot de Schotten over-liep / en terwijl hy noch in aensien was / handelden Engelandt en Schotlandt met hem als een Coningh, nochtans naderhant heeft het gebleecken dat hy de macht niet en hadde van een Koningh, ofte pets konde besluyten; Ja naderhant heeft ons Parlement een acte ghemaect dat niemant hem meer soude aensoecken; doch die Acte wiert her-roepen / en aensoeckingen geschieden / doch te vergeefs: soo dat den Propheet recht geseyt heeft / Koningh is Koningh, Koningh is geen Koningh, &c.

Prophecy.

Veele dingen sijn te verrichten, maer wijse Luyden aen 't Lesen, &c. en hier na sullen een trouw kiecken-dieven op vrybuyt gaen, en dat yeder gerooft heeft, sal hy voor sich houden.

Verklaringe der Prophecy.

Ick meyne dat dit niet meer en betekent als de meenighe van affayren in dese tijden; maer of by de trouw der kieckendieven verstaen wort het Parlement selfs, of de Militie, ofte des Parlements onder-Officers, en weet ick niet. Ick gis dat hier eenighe woorden aen ontbrecken in de Copy, die eenighsins mochten dienen tot verklaringe deser woorden / te weten; en hy sal het voor sijn eygen houden: ten sy dat door de trouwen kieckendieven verstaen worden de verdruckers; ofte dat de ghene die dan regeeren en ghebeden / alles vooz haer eyghen behouden sullen / en dit schijnt de rechte

rechte sin hier van; want hoe veel arme Menschen hebben wy gekent / die sedert dese tijden bekomen hebben groote middelen / ja duysenden 's jaers / en meer. Somtnige / 't welck wy seer wel bewust is / die seer gheringe Luyden in den aenbangh des Parlements waeren / ziju nu soo verheven / soo hooghmoedigh / soo rijck / soo trots / geweest zijnde in eenige publycke bedieningen / datse haere Vrienden en Vaderlandt versmaden / haer geringe afkomst en die geburen vergeten / die haer tot dien hoogen stant hebben op-getrocken; en hoewelse in haere leere broecken te Lonnen quamen / ende in anno 1642. maer slechte Luyden waeren / so gaense nu in een koets met 4 a 2 Paerden byveeren / ziju onbeschaemt / om datse in Auctoriteyt ziju. Dese nochtans moeten weten / is 't datse rijck ziju / gelijckse ziju / soo moetense nochtans aen ons van de gemeente reekenschap geben van onse penningen.

En dit sal 7 Iaeren dueren , Siet rooven en plunderen.

Is 't dat wy aenmercken dat onse Oorlogh begonnen is anno 1642. so sullen wy gewaer worden dat onsen on-lust en oorlogh 7 volkomene Jaeren geduert heeft binnen ons eppen-rijck. Dat het rooven belangt / daer den Soldaet quartier gegeven wort / daer en kan het rooven en plunderen niet achter blyben. Engelandt heeft by quartier gehad soo wel van haer eppen Landts-luyden / als van de Schotten en Schotse Armee, die de gaauwste grijp-Dogels waeren die'er uyt mochten komen / plunderende / en stelende daer sy quaemen selfs tot een vaetdoeck incluyt.

Prophecy.
De waer-
heyt van
dien.

Ende de Ovens sullen worden als Kercken.

Indien dit niet en is geschiet in veel publycke plaetsen booz anno 1646. te weten; dat Kercken dickwils soo moosigh waren als Ovens, nochtans in anno 1648. en 1649 wiert in St. Paulus Kerck een garnisoen Kuyper gelept / en daer toe noch onlanghs geimployeert.

Brophecy.
Dit sluyt
niet wel.

Daer na sal uyt het Zuyden met de Son af-komen een houtePeert , den Kuyken des Arents , seylende in Britannien, en Landende voort aen het huys des Arents, sal by vrientschap toonen aen de beesten.

Prophecy.

Hier verschillen de Copyen seer / waer van d'eene aldus luydt :

De inde pullus Aquila veniet super ligneos Equos anno 6 semis , 6 erit guerra in Britannia.

Dat is :

Daer na sal den Kuyken des Arents op houte Paerden komen binnen anderhalf laer, en daer sal oorlogh in Britannien ziju.

Verklarin-
ge van de
Prophecie.

Boozwaer in een van onse ende voorige Tractaten hebben wy de waerheyt getroffen / onse beleeftheit en respect nochtans tot sijn Majesteits Persoon was soodanigh / dat wy in veele dinghen stil sweghen : doch op naeder aenmerkinge / sal desen kuyken des Arents op een van sijn Majest. kinderen uytloopen. En ons gedenckt noch dat den tegenwoordigen Koning der Schotten omtrent Iulius 1648. persoonlijck compareerde op de zuytste zuyd-oost Custe van Engelandt onder de gherebolteerde Scheepen /

Den Kuy-
ken des
Arents, der
tegenwoor-
digen Ko-
ningh van
Schotlant.

hy quam te landen en wierde gebictalceert te Jarmuyen, en doen zeylde hy na Kent, doch sonder voozspoet; daer na heeft hy oock Jarmuyen soecken te verrassen/ maer 't en wilde niet gelucken. Doch daer de Prophecije meldt/ dat hy vrientschap aende Beesten toonen sal, dese woorden en sijn in gheen Latijnsche Copy, dien ick oopt gesien hebb'/ begrepen. Op die tyt toen de Prins ter Zee was/ en heeft hy gheen bespreck aen 't Parlement, noch 't Parlement aen hem gepresenteert/alleen d'andere Schepen/die niet en rebolteerden daer wiert op verscheyden manieren mee ghehandelt / om die aen hem ober te leveren

Koningh
Karel den
Arent by
Merlin ge-
dachr.

Isst dat den Arent desen laetsten Coningh Carel af-beeldt / gelijk sulcx buuten twyffel is/ soo moet dan den kuycken des Arents nagevolght sijn een van sijn kinderen/ en den tegenwoordigen Coningh van Schotland; en dan kommen de woorden in desen sin genomen worden; dat den Prins op die begeerig soude zyn om eenig vastigheyt of voet in Kent te krijgen ('t welck hier genoemt wort / het hooge huys des Arents, om dat Doever-Casteel in Kent op een steen-rotse staet:) doch hier sijn hoost stootende/ trock hy na Jarmuyen, op hope van de Stadt te vermeesteren/maer hier wiert hy oock in sijn meyninge bedrogen. 't Is openbaer dat de gewesene Coning desen Arent was/want hy en dee niet anders als bliegen/ of op en neer rijden eenige Jaren vooz sijn gebanckenisse; hier upt moet dan nootsaekelijck volgen dat den kuycken hier gedacht / den Schotlen Coningh beduydet; want daer wort gemelt dat den kuycken vooz den doot des Coninghs upt het Posten komt/ gelijk de Prins oock quam op haute paerden [schepen] 't is waer den Prins nam in Kent 1 Casteel of 2 in/ doch tot geen effect.

Prophecy.

Na een anderhalf Iaer sal Oorlogh in Britannien zyn.

Dit thoont een continuatie van Oorlogh of buuten of binnen het Rijck vooz een sekere tijdt of voozetlijke Jaren. Anno 1646. hadde dien vooztreffelijcken Man de Heer Fairfax onsen Oorlogh nauwelijcx ge-eyndicht/ of daer quamen verscheyden rebolten en tumulten tegens het Parlement uptbersten; behalven noch den verradelijcken iusal der Schotten; dit alles geest als een continuatie van Oorlogh te kennen: wy en sijn oock den oorlogh noch niet quijt/ noch en sullense in korten tydt niet quijt raecten.

Prophecy.

Dan sal de vleyery niet gelden, en yeder sal het sijne, en 't gene hy verkregen heeft bewaren.

De Latijnsche woorden sijn: *tunc nihil valebit Mercurius.*

Verkla-
ringe.

Dese woorden geven slechts te kennen/ na dat den Kuycken des Arends of den Prins van Walles selfs in Persoon soude komen te landen/ of eenigh volck aen eenigh geweste van Engeland aen landt te setten / ('t welck in Julius of Augustus 1648 quam te gebeuren) dat dan/en van die tijt af voozden gheen credijt souden hebben/ of eenig Bredde upt den handel soude ontstaen; en ons is wel bekend/ met wat moeyte sijn Majesteyt tot den laetsten handel wiert gebozbert. Het Parlement mocht niet recht wel vermoeden datter niet goets upt soude vooztkomen; den Witten Coningh, die al tijt gewent was in trouble wateren te visschen gaf sulcken dubbelsinnigen antwoort

(33)
antwoort op de propositien van het Parlement / als datse niet om 't lijff en hadde. Hier op by haer selven overlegghende hoe seer sy verplicht waren den Staet te maintineren / hebben eyndlijck booz goet gekeurt.

Immedicabile vulnus ense recidendum. En soo was 't oock.

Tot confirmatie nu van het tweede deel / *Sed quisque curabit quomodo, &c.*

Dat peder een die onder het Parlement het volck gerooft / geplundert / of bedrogen heeft ; of dat een Parlements- Man die dooz ruine der Republijcke sich selfs verricht heeft / sijn onrechtveerdige goederen sozghbuldelijck sal trachten te bewaren / geloof ick al soo volkomentlijck als ick ghe-loobe datter een Godt in den Hemel is.

Daer na sal den witten swacken Koning nae 't Westen gaen , rondtom becingelt met sijn volck nae d'oude plaets, daer het lopende water geweest is.

Op die tijdt toen sijn Majestept van Hampton-Court vertroock / was hy swack / dat is : verselt siechs met twee a drie personen / (een swacke compagnie booz een Koningh) gingh hy nae 't Eylandt Wight, en gaf sich over in handen van eenen Hammond, Gouverneur van Carisbroughs Casteel in 't Eylandt Wight. Het Casteel staet op of aen het water. Van de tijdt af dat hy sich aen Hammond hadde overgegeven / wierd hy becin-gelt / of naeuwer bewaecht van de soldaten.

Dan sullen hem sijne vyanden ontmoeten, en men sal rontom hem marchee-ren, een Armee in manier van een Schildt sal 'er geformeert worden , dan sul-len sy vechten al in 't midden van een Oven.

Toen sijn Majestept geboert wierd van het Eylandt Wight na Windsor , wierd hy van booren / van achteren / en aen alle kanten van verscheden troupen Ruyters omringht / 't was hem onmogelijck t'ontkomen / soo dat het te recht magh worden geseyt / dat hy in het midden van een oven was &c.

Daer na sal den witten Koningh over een Hof op een Kerckhof vallen.

Wy moghen niet recht verwonderen hoe bequaemlijck dit verbult was in de doodt van Koning Karel, of den witten Koning ; soo ghy hooren sult. Enige nachten booz sijn doodt wierd hy tot Whitte-Hall ghebracht / den Konincklijcken Stoel sijnder voorszaten / teghens sijn sterf-dagh wierd een schabot gemaecht tegen over het nieuwe Bancket-huys , dooz Koningh Iacobus gesticht / en toen den Koning ter executie gingh / wierd dooz een van de bepnsters aen de west-zijde booz hem een passagie ghemaecht nae het schabot / alwaer hy onthooft wierd ; soo dat geboeghlijck van hem gepzo-phet eert wierd / dat over een Hof op een kerckhof. Na d'onthoofdinge / wierd sijn lichaem na Windsor geboert / ende by Hendrick de VIII. begraven in de selvige kelder / daer sijn lichaem gelept wierd. Die hem hebben sien kisten, affmeerden / hadd' hy tot soo een ontydigen doodt niet gheko-men / soo mocht hy wel / volgens de cours der Nature / een hoogen ouder-dom bereypt hebben. Deele hebben curieuselijcken ondersocht / wie de gene was die hem onthooft heeft / ick en hebb' geen verlof hier van te spre-ken / dit segg' ick alleen / dat hy die 't gedaen heeft / soo valianten en reso-luten Karel is / als niemant die daer leeft / en een van tamelijcke middelen.

Dacc

Prophecy.

Prophecy.

Prophecy.

Koningh,
Karel be-
graven te
Windsor.

Een andere
Prophecy
van den
witten Ko-
ningh.

Daer is noch een andere oude Copy van den witten Koning, zijnde in't Latijn, en verduytscht als volght.

Den *Leeuw der Gerechtigheyt* ghestorven zijnde, sal 'er in Britannien opstaen een *witten Koning*; eertt vliegende, dan rydende, dan nederdalende, en in het nederdalen, sal hy in het net gevangen worden.

Dan sal men met vinghers naewysen en segghen, *Waer is den witten en Edelen Koningh.*

Op die tijdt sal men de Menschen koopen en verkoopen, ghelijck men de Schapen en Ossen doet, en sommige sullen in 't openbaer seggen, *daer is een Koningh*, andere sullen seggen, *daer is geen Koningh.*

Na dese dingen, sal hy sijn hooft opbeuren als een *Koningh*, of sich openbaren als een *Koning*: 't sal een tijdt zija voor de *Wouwers* of *Kiecken-dieven*: en seven jaren lang sal desen oorlogh in het Rijk binnen 's landts continueeren. Na desen sal het jongh des *Arents*, of sijn *Kuycken* binnen anderhalfjaer op houte paerden komen in *Britannien*, en dan sal daer oorlogh in *Britannien* zija, op welke tijdt de liefde van de meeste hoop der menschen weynigh sal zija, want daer den mensch over nacht vooght van is, sal hem 's morgens ontnomen worden. Na desen sal den *witten Koning* nae 't westen gaen na een oude plaets, dicht aen een loopend water. Dan sullen sijn vyanden haer spoeyen om hem t'ontmoeten, en haer *Armee* sal gheformeert worden in de ghedaente van een schildt, den *Koningh* sal van vooren en van achteren benart zija en aen alle kanten; en dan sal men den witten en edelen *Coningh* geleyden in een *Hoff*.

Daer na sal den *kuycken des Arents* sich nestelen in de hooghte steenrotzen; hy en sal in sijn lonckheyt niet verlagen worden, noch den ouderdom bereycken. Dan sal den heerlijcken *Adel* niet lijden dat hem eenigh ongelijck gheschiede, die alles verlaen sal; het *Koninckrijk* bevredigt zijnde, sal den dag des oorloghs verschijnen. Hier mede eyndicht de *Prophecy*, de verklaeringhe sal volghen.

Dese woorden gheben ons te kennen / wat dese Natie te verwachten heeft na de doodt van Karel Stuart, gewesene Koning van Engelandt, den waerachtigen en onlocchelijcken witten Koning. Dit is seer aenmerckens weerdigh / dat den Propheet niet gedenckt van den Kuycken des Arents, die den tegenwoordigen Koning van Schotlandt is / met eenigh Konincklijcke Tijtel / noch hy en seght niet / hy sal sijns Daders Erffnisse verkerfgen / ofte met naeckite woorden / Koning van Schotlandt gekroont worden; maer alleen hy sal sich nestelen in de boornaemste steenrotzse van gairtsch Britannien, 't welck niet meer en beduydt / dan dat hy als een vlieghende Voghel / ofte als een mensch verjaeght van d'eene plaets na d'ander / sijn wereltlijcke conditie in dese werelt sal zija; hy sal ghenootsaecht worden sich te begeven naer eenigh berghachtigh Eplandt / ofte na-by legghende Provincie / behoorende onder de heerschappye van Engelandt, alwaer hy met consent of ooghlyuckinge van het Engelsche Parlement en de Gouverneurs, ofte dooz ongheluyckheyt der plaets / dien sy niet wel kunnen vermeersteren of genaecken / booz eenige jaren bepligh en by van haer aenbal sal wonen. Want 't en kan niet worden bewesen dat desen Kuycken des

Arents

Arents eenigh macht ofte commande sal boeren ober dese Natie/ dooz dien de propheet aldus loopt : dan sal de heerlijcke achtbaerheydt, &c. te weten; ofte het teghenwoozdige Hups der Gemeente des Parlements dan / ofte nu / ofte hier nae regeerende / en sal niet ghedogen dat hem eenigh leet gheschiede. 't Is moghelijck en meet dan waerschijnlijck dat hy haer noopt meent te naerderen.

De Propheet schijnt eenighsins te kennen te geben dat desen Kuycken des Arents eyndlijck of gheslaghen sal worden omtrent het midden van sijn jaren / ofte dat hy een onrijdige doot sal sterben / eer hy die jaren sal bereycken; en dan ghedenckt den Propheet van een nieuwe Regeeringe uyt den Hemel, 't welck ick verskiet ben dat gewisselijck sal geschieden.

Uyt al het verhaelde blijkt dat dese propheet als alle andere / absolutelijck de Monarchie tegen-spreekt / aenwijsende datse in Karel eyndicht. Hy verhaelt met eenen dat dese teghenwoozdige Regeeringe / soo alsse nu ghestabilieert is / veele jaeren niet en sal blijven staen (*modo & forma*) in dien soym en postuer daerse nu in is. Want schoon dat Godt dit teghenwoozdigh Parlement en Militie tot een instrument gheordineert heeft om aen te vanghen het groote werck dat hy vooz heeft / nochtang ten aensien van de menighboudige ghebrecken des Parlements en der Militie / soo sullense gheen van beyde soo veel eere ghenieten / als datse Gode dien ewighen en Hemelschen Tabernakel der eere sullen bouwen / 't welck eer langh sal opgherecht worden / ofte dat Hemelsche ghebouw op der aerden van menschlijcke Regeeringe / 't welck haest sal verschijnen. Een / somighe van dese Menschen zijn bloetdozstige / gELTSuchtige / eygenbatighe / onderdrukkende / etc. menschen geweest : andere vol van verdorventheyt en eygen-Interest : en den Almachtigen God en wil geen verdorventheyt in sijn knechts gedoogen / dooz dien hy selfs d'enckele supberheyt en heyligheyt is ; En dit segg' ick daer-en-boven / dat die Hemelsche Regeeringe dien hy vooz heeft soo wel vooz de Republijcke van Angelant als de Kercke, sal in duydelijcke Charracteren gheschreben / en uyt-geboert worden van simpele / eenvoudige en sinceere luyden / op wien den Geest des Vaders miraculeuslijck sal nederdalen / ende haer met macht aendoen tot dat groot werck van zielen te bekeeren / sonder wereltche Hoogheyt te verwachten / een sake daer nu meest na getracht wordt ; den selfden grooten Geest Gods sal dan oock op een wonderlijcke mate sich verspreyden over het volck van dese Natie in 't algemeyn / so datse eenparigh sullen omhelsen die Wetten en Ordinantien / die haer dan sullen voozghedraghen worden / sonder knozren of mozen ; den Magistraet en sal dan niet meer sijn strenge Wetten uytboeren / die van die tijd af geheel aen een kant sullen gestelt worden / want dan sullen de menschen in 't generael dit gebodt om-armen / en verbullen : Hebt uwe naesten lief, als u selven.

En als dese tijd gekomen sal zijn (niet lang te booren of daer na) sullen wy Christenen het H. Landt wederom in krijghen / dat is ; het Aerdsche Ierusalem, uyt de handen der Turcken ; dan sal oock den Almachtighen Godt dooz een mirakel het Joodsche volck astrecken van hare verhartheyt

Den Kuycken des Arents sal jong sterben.

Alle Prophecyeen tegens Monarchy.

De bekeeringe der Iouden, ende besittinge van Ierusalem.

en ongheloof / en upt al de hoecken der aerde / daerse nu verborghen
 leben / ende sy sullen ghelooben in den waeren Messiam Iesum Chri-
 stum, en door haer en haer prediken sullen ontallijcke volckeren beyde van
 Asia en Africa tot het Chyristendom bekeert worden / ja soo wel van Turc-
 ken als van alle andere Natien; en dit segg' ick / dat wy na de bekeeringe
 der looden veel beter de Schryft sullen kunnen verstaen als wy nu doen /
 want wy stelen in een groote duysternisse / en sien seer wepnigh / en jam-
 mer is 't dat wy soo wepnigh sien / en noch min verstaen van de waerheyt:
 al dese dingen of het meeste daer van zijn seer nae by / ende en sullen gheen
 honderden van jaren verstreken zijn / eerse volbracht worden.

Verscheyden oude Engelsche Prophecyen, affirmeerende dat-
 ter voortaan geen meer Koningen in Engelandt sullen zijn, ofte datse
 al te mael sullen dienen tot verniettinghe en finale uytroeyinghe van
 Monarchy.

1. Prophecy.

Der 200 jaren herwaerts wierd dese navolgende Prophecy ghe-
 levert in de handen van veele doenmaels levende Personen / en
 naderhandt bewaert in verscheydene Bibliotheecken deser Na-
 tie; te weten:

Carolus Anglorum, ultimus Britannorum Rex.

Karel de Koningh der Engelsen, de laeste Koning der Britannen.
 Soo dat het naecktelijck blijkt / dat 'er na sijn doot een Koning van Schot-
 landt mach zijn / gelijk wy nu oock wel weten / maer het wordt ontkendt
 dat eenigh Koningh na desen absolute Koning sal zijn van Britannien, ofte
 in actuele possessie van Engelandt.

2. Prophecy.

*Mars, Puer, Alecto, Virgo, Vulpes, Leo, Nullus, Henric: 8. Eduw, 6. Maria;
 Eliz: Iacob: Carol: geen*

Na dat Leo over dese Natie sal gheregheert hebben, sullen'er gheen
 Koningen meer in Engelandt zijn.

Den onthoofden Coninck Carel wierd afgebeeld by den Leeuw. Daer
 wort te kennen gegeven dat na hem geen meer Coningen in Engelandt sul-
 len volgen. Hy hadde in de ure sijnder geboorte het trecken van den klim-
 mende Leeuw, en van de principaelste oorzaken dat hy so herneckig was.

3. Prophecy.

In de acten en monumenten van Ian Vos, sijn tweede Boeck pag. 1 191
 ten tijde van Coningh Eduward de VI. gedenckt hy van een oproet in het
 Noorden / en verhaelt dat de oorzaken van die Noordse beroerten in Julius
 1549 / waeren een Prophecy / welkers inhoudt was / datter geen Coningh
 in Engelandt soude regeeren, dat den Adel soude upt-geroep worden / ende
 dat het Rijck van vier Gouverneurs soude geregeert worden, die verkooren
 en geordineert souden worden van 't Huys der Gemeente, houdende een Par-
 lament in oproet, om aen te vangen aen de Zuyd- en Noorder-Zeen van En-
 gelandt. Dit zijn de eygentlijcke woorden in 't Origineel.

4. Prophecy.

Gheen van Merlins Prophecyen verhalen; datter nae de doot van den
 witten Koningh, welke was Karel de I. opt eenige Koningen in Engelandt
 meer komen sullen.

Wij

Als York belegett sal worden/etc. ende d'Opperschout, Raetsheeren, &c. opgehangen sullen worden: so lang als de werelt duert/ na die tijd en sul-
len 'er geen meer Koningen noch Koninginnen in Engelandt zijn, maer drie
Heeren of Gouverneurs sullen ober het volck regeeren.

Dese Pro-
phcy
wierd ten
deele ver-
vult, doen
onse A.
mèe Yorck
belegerde.

Vervloect in E. (dat is in Elizabeth, die geen kinderen hadde) der Normannen
Erfgenaem, sal Englands Kroon nooyt meer dragen.

Alle de Koningen die in Engelandt hebben geregeert sedert Willem den
Conquesteur, die een Bastard was/ zijn upt sijn stamme gesproten; maer
dese Propheet seyde / dat sijn linie oock tot een eynde soude loopen / en dat
sijne nakomelingen den Croon van Engelandt niet en souden besitten.

6. Prophecy.

Wederom /

In 't jaer 1666. en sal hier geen Koning zijn, of yemandt die nae den Kroon
van Engelandt staet.

Tegenwoordigh schrijft sich den Schotsen Koningh, Koning van Britan-
nien; maer onse Republijcke is in 't besit; en 't sal moepelijck vallen haer
daer upt te stooten.

Karel den witten Koningh sal dooz quaet staedt/ tot sijn groot ongeluck/
sijn Britanniens Croon en Rijck verliezen: en sijn Konincklijck hooft sal
van het lichaem scheidt / doch niet op het bedt. Sijn Hupsvrouw sal
bluchten na haer Nest daerse geboren wiert; sijn Soon successieff tot de
kroon sal genootsaectt zijn sich te begeven ober zee om hulp/ om sijn recht
en kroon wederom te mogen bekomen; veele sullen hem belofte van assi-
stentie doen doch alles sal te vergeefs zijn / ende hy sal sich eyndlijck be-
drogen vinden: want aldus is het beslooten/ dat geen Koningh voortaan
aen dese zijde van de Reviere Tweed regeeren sal.

7. Prophecy.

En Yersch persoon sprekende van Koningh Iacobus en sijn afkomste /
berst upt in dese woorden /

Et semen Regis erit mendicum in terra aliena in aeternum.

Dat is:

Des Koninghs afkomste sal arm worden, en altijd daer na in een vreemt
Landt leven. Ergo, niet in Engelandt.

8. Prophecy:

So spreekt oock Merlin in een van sijn oude propheeten in Policronicon.
Sijn zaedt sal vaderloos zijn in een vreemt landt voor altijdt.

Op een ander plaets:

Den Creeft sal met de Sonn' vechten / en de twaelf Hupsen des Hemels
sullen het afwesen der Planeten beschrijven.

Uyt dese Propheeten onser eygen Landts-luyden die niet gecontersept
noch verbalscht en zijn gelijk ghy siet/ besluyten wy /

Datter geen meer Koninghen te verwachten zijn, die over Engelandt regee-
ren sullen.

Merlins
Astrologi-
sche voor-
segginge
aengaende
de uytroey-
inge der
Koningen.

Wy hebben groote reden om te gheloooven dat haere Prognostication
waerachtigh sullen bevonden worden / naerdien wy klaerlijck te vooren
gesien en gheweten hebben dat by na alles dat se te vooren ghepropheetert
hebben/ geschiedt is in onse dagen/ en niet te vooren. Ick en vermeerdere
noch

en ongheloof / en upt al de hoecken der aerde / daerse nu verborghen
 leven / ende sy sullen ghelooven in den waeren Messiam Iesum Chri-
 stum, en dooz haer en haer p̄dikien sullen ontallijcke volckeren beyde van
 Asia en Africa tot het Chyristendom bekeert worden / ja soo wel van Turc-
 ken als van alle andere Natien; en dit segg' ick / dat wy na de bekeeringe
 der looden veel beter de Schryft sullen konnen verstaen als wy nu doen /
 want wy stelen in een groote duysternisse / en sien seer wepnigh / en jam-
 mer is 't dat wy soo wepnigh sien / en noch min verstaen van de waerheyt:
 al dese dingen of het meeste daer van zijn seer nae by / ende en sullen gheen
 honderden van jaren verstreken zijn / eerse volbracht worden.

Verscheyden oude Engelsche Prophecyen, affimeerende dat-
 ter voortraen geen meer Koningen in Engelandt sullen zijn, ofte datse
 al te mael sullen dienen tot verniettinghe en finale uytroeyinghe van
 Monarchy.

1. Prophecy.

Der 200 jaren herwaerts wierd dese navolgende Prophecy ghe-
 levert in de handen van veele doenmaels levende Personen / en
 naderhandt bewaert in verscheidene Bibliotheecken deser Na-
 tie; te weten:

Carolus Anglorum, ultimus Britannorum Rex.

Karel de Koningh der Engelsen, de laetste Koning der Britannen.

Soo dat het naecktelijck blijkt / dat 'er na sijn doot een Koning van Schot-
 landt mach zijn / gelijk wy nu oock wel weten / maer het wordt ontkendt
 dat eenigh Koningh na desen absolute Koning sal zijn van Britannien, ofte
 in actuele possessie van Engelandt.

2. Prophecy.

*Mars, Puer, Alecto, Virgo, Vulpes, Leo, Nullus, Henric: 8. Eduw, 6. Maria,
 Eliz: Iacob: Carol: geen*

Na dat Leo over dese Natie sal gheregheert hebben, sullen'er gheen
 Koningen meer in Engelandt zijn.

Den onthoofden Coninck Carel wierd afgebeeld by den Leeuw. Daer
 wort te kennen gegeven dat na hem geen meer Coningen in Engelandt sul-
 len volgen. Hy hadde in de ure sijnder geboorte het teeken van den klim-
 mende Leeuw, en van de principaelste oorzaken dat hy so herneckig was.

3. Prophecy.

In de acten en monumenten van Ian Vos, sijn tweede Boeck pag. 1191
 ten tijde van Coningh Eduward de VI. gedenckt hy van een oproer in het
 Noorden / en verhaelt dat de oorzaken van die Noordse beroerten in Iulius
 1549 / waeren een Prophecy / welker's inhoudt was / datter geen Coningh
 in Engelandt soude regeeren, dat den Adel soude upt-geroeyt worden / ende
 dat het Rijck van vier Gouverneurs soude geregeert worden, die verkooren
 en geordineert souden worden van 't Huys der Gemeente, houdende een Par-
 lament in oproer, om aen te vangen aen de Zuyd- en Noorder-Zeen van En-
 gelandt. Dit zijn de eygentlijcke woorden in 't Origineel.

4. Prophecy.

Gheen van Merlins Prophecyen verhalen; datter nae de doot van den
 witten Koningh, welke was Karel de I. opt eenige Koningen in Engelandt
 meer komen sullen.

Als

Als York belegert sal worden/etc. ende d'Opperschout, Raetsheeren, &c. opgehangen sullen worden: so lang als de werelt duert / na die tijd en sul-
len 'er geen meer Koningen noch Koninginnen in Engelandt zijn, maer drie
Heeren of Gouverneurs sullen ober het volck regeeren.

Dese Pro-
phcy
wierd ten
deele ver-
vult, doen
onse A.-
mèe York
belegerde.

Vervloecht in E. (dat is in *Elizabeth*, die geen kinderen hadde) der Normannen
Erfgenaem, sal Englands Kroon nooyt meer dragen.

Alle de Koningen die in Engelandt hebben geregeert sedert Willem den
Conquesteur, die een Bastard was / zijn upt sijn stamme gesproten; maer
dese Propheet sepde / dat sijn linie oock tot een eynde soude loopen / en dat
sijne nakomelingen den Croon van Engelandt niet en souden besitten.

6. Prophecy.

Wederom /

In 't jaer 1666. en sal hier geen Koning zijn, of yemandt die nae den Kroon
van Engelandt staet.

Tegentwoordigh schrijft sich den Schotsen Koningh, Koning van Britan-
nien; maer onse Republijcke is in 't besit; en 't sal moeyelijck vallen haer
daer upt te stooten.

Karel den witten Koningh sal dooz quaet staedt / tot sijn groot ongeluck /
sijn Britanniens Croon en Rijck verliesen: en sijn Konincklijck hoost sal
van het lichaem scheidt / doch niet op het bedt. Sijn Hupsvrouw sal
vluchten na haer Nest daerse geboren wiert; sijn Soon successieff tot de
kroon sal genootsaecht zijn sich te begeven ober zee om hulp / om sijn recht
en Kroon wederom te mogen bekomen; veele sullen hem belofte van assi-
stentie doen doch alles sal te vergeefs zijn / ende hy sal sich eyndlijck be-
drogen vinden: want aldus is het beslooten / dat geen Koningh vooztaen
aen dese zijde van de Reviere Tweed regeeren sal.

7. Prophecy.

En Yersch persoon sprekende van Koningh Iacobus en sijn afkomste /
berst upt in dese woorden /

Et semen Regis erit mendicum in terra aliena in aeternum.

Dat is:

Des Koninghs afkomste sal arm worden, en altijd daer na in een vreemt
Landt leven. Ergo, niet in Engelandt.

8. Prophecy.

So spreekt oock Merlin in een van sijn oude propheeten in Policronicon.
Sijn zaedt sal vaderloos zijn in een vreemt landt voor altijd.

Op een ander plaets:

Den Creeft sal met de Sonn' vechten / en de twaelf Hupsen des Hemels
sullen het afwesen der Planeten beschrepen.

Merlins
Astrologi-
sche voor-
segginge
aengaende
de uytroey-
inge der
Koningen.

Upt dese Propheeten onser eygen Landts-lipden die niet gecontersept
noch verbaischt en zijn gelijk ghy siet / besluypen wy /

Datter geen meer Koninghen te verwachten zijn, die over Engelandt regee-
ren sullen.

Wy hebben groote reden om te gheloooven dat haere Prognostication
waerachtigh sullen bevonden worden / naerdien wy klaerlijck te booren
gesien en gheweten hebben dat wy na alles dat se te booren ghepropheeteert
hebben / geschiedt is in onse dagen / en niet te booren. Ach en vermeerdere

noch

noch en verminderese niet; ick ben sober in mijn epgen oordeel; ick en doe oock gheen verklaringhe ober de Propheeyen/ sy zijn soo duydelyck en klaer; in geen van dese word de minste gewagh gemaect van den tegenwoordigen Koning van Schotlandt / word hy oock genoemt by den naem van de Noordsche Leeuw, ofte word hy afgebeeld te zijn den **Man** / die een vijfde generale Monarchie op der aerden oprechten sal? Dit zijn slechts inbeeldingen en phantaspen van rouwe menschen. Ick weet wel datter vele verwachten dat ick eenige verklaringe doe ober desen Noordschen Leeuw, die gewis en seker sich aen de werelt sal openbaren / welckers Doozlooper geweest is dien Sterre, die Anno 1572. verscheen.

Veelc Auteurs ofte Manuscripten maccken wel ghewagh van sulcken Leeuw, sulcken Noordschen Prins, ofte Arent uyt het Noorden, den wonderlijcken Arent, ofte van soo een die in de laetste tijden ofte in 't afgaen des werelckes wonderlijke Acten in den oozlogh sal uprechten / den ghenen gelijk zijnde of veel eer overtreffende / waer van wy in voozgaende Historien / 't zy kerckelijke of Wereltlijke lesen; doch hier in accordeeren sy eendrachtelijck dat hy een korte en geweldige doodt smaecten sal / en dat in sijn jonger jaren.

En om de waerheit te seggen / daer is nauwelijck een Propheet of persoon geweest onder eenige Natie in Europa die met een Prophetischen geest begaeft is geweest / of hy heeft in eenighe stucken van sijn wercken opsoedanigen persoon / Keyser, of Koning; ja / sommige hebben haer niet ontzien sijn naem te melden / gelijk te sien is in de Chronijcken van Maegdenburgh, daer van Carion in sijn derde boeck getuyght.

Ex sanguine Caroli Cæsaris & Regum Gallie Imperator orietur, Carolus dicitur, dominabitur is in tota Europa, per quem & Ecclesie collapsæ status reformabitur, & vetus imperij gloria restituetur, &c.

Dat is:

Uyt het bloed van Keyser Karel de Grootc, en der Koningen van Vranckrijk sal opstaen een Keyser Carolus ghenoeemt, die over gantsch Europa sal heerschen, door wien de vervallene standt der Kercke ghereformeert en d'oude heerlijkheyt des Rijcx wederom herstelt sal worden; want daer sal een volck sonder hoeft verschijnen, en dan wee den Priesters: schrickelijke veranderingen van allerley Koniackrijcken zijn dan na by; het Beest van 't Westen, en den Leeuw van 't Oosten sal over de gantsche werelt regeeren.

Dit en beduyd geensins den Koning van Schotlandt, schoon dat hy Karel genoemt wordt.

En Arch-Bisschop van Ravenna propheteerde aldus van een secker Prinz ofte groote Personagie met namen een Leeuw.

Wee den Stadt der Philosophen! wee u Lombardyen! want uwe Casteelen van vreughde sullen neder-gevelt worden; al de Tyrannen sullen uyt Gods Kercke geset worden; en dan sal door den grooten Leeuw een aghemeyne bekeeringe tot den Geloove Christi geschieden.

Ende den bovengemelden Propheet getuyght vozder / dat den Leeuwen Koning andere Natien sal bekeeren.

Een volck sonder hoeft.

- Den Koning van Schotlandt dien Karel niet,

Padoz,

End

Ende Sybilla Erithraea meldt in een Keyserlijke Manuscript, dat den Leeuwen-Monarch vermaert sal worden by allen / Koninckrijcken / Volckeren / en Natien het onderste boven keeren.

Sybill.
Erithraea.

Vincent den Jesuyt van d'Ordere der Dominicanen verhaelt van drie Armeen uyt het Westen, Oosten, en Noorden, en dat dese tegen malkanderen in Italiën sullen bechten / en dat den Arent den contersepten Koningh nemen sal / en dat hem alles onderdanigh sal worden / en datter een nieuwe Reformatie in de werelt sal zijn; Wee dan de gelchorene Orders, van Monnicken en Jesuyten, wiens kruyn geschooren is.

Ma luydt deser Prophece wil Cyrillus een Eremyt met geweldt hebben dat een Keyser van Hoog-Duytslant den persoon sal zijn die dese Priesters en Monnicken den broeck moet opbinden / en Roomen so veel leet aendoen: nochtang eyndlijck seght den Abt Joachim, so wanneer de doornen en bremmelen op-gepluckt sullen worden, (dat is de Priesters) dan (seght hy) sal een H. Man den Arent te vrede stellen.

DenNoort-
schen Arent
der Monni-
cken vyand.

Daer sullen drie wereltlijcke Princen den H. Sroel (het Pausdom) elders vervoeren. Dit getuyghet Nostradamus in sijn 8te. Centuria en 99. quadrim.

Daer sal in de laetste tijden opstaen een Prins, ghesprooten uyt Keyser Karel, dese sal het Landt van Beloften weder in-nemen / de Kercke reformeeren / en Keyser van Europa zijn; so spreekt Aytinger den Hoogduytsen, &c. en niet min dan het selvige getuyghet Iohannes Amatus: te weten; in de laetste dagen sullen groote Oorlogen en bloedstortinghen komen, de furie des oorloghs sal een lange tijd dueren, geheele Provincien sullen berooyt van inwoonderen blijven, veele Steden van volckeren ontbloomt, den Adel sal verlagen worden, de grootste Personagien geruineert, groote veranderingen van Koningen, Republijcken, en Regeerders.

Verschey-
den Pro-
phetyen
van den
Noort-
schen
Leeuw.

Het Noorden krijght d'overhandt van 't Zuiden / een gheleert en welspreekende Prins sal by trappen Souverejn van 't Keyser-rijck worden: een nieuwen Koning sal al de reste overtreffen / veranderinge in de Religie baren / als hy den toom des Keyserrijcks (te weten van Duytslant) houdt.

Daer sal een tijd komen seght Gamaleo, dat de Hoogduytsers verkiezen sullen een van hare eppen Princen / wiens naem beginnen sal met een van dese 8 letteren B. C. D. F. G. P. Q. T, en hy sal uyt een hooghlandsche contrep van Hoog luytsland opstaen / etc. dan sullen de donderblagen van den Paus sijn Bul van geen kracht zijn; en dit sal geschieden so wanneer 't Pausdom na Ments verboert sal zijn / omtrent welke tijd d'oneenigheden der Christenen so groot sullen zijn / dat den Turk een groot gedeelte des Christendoms overweldigden sal / alle welke oneenigheden daer toe slechts dienen om den weg te banen voor de Hoogduytsen Prins, die de Turk, Keyser, en Paus sal verflaen. als ghy nu siet dat een Sabiniaen tot Paus verkoren wort / so weet dat de geschiedenisse van alle dese dingen genaect / en dat de verwoestinghe van Italiën en van de Roomsche Kercke nae by zijn; groote oneenigheden sul- lender dan onder de Cardinalen zijn / en seiven jaren nae desen noopt meer; want dan sal daer een generale bekeeringhe tot het gheloof in Christum zijn / door middel van den grooten Leeuw. Omtrent dese tijd sal oock

Met wat
Letter sijn
naem be-
ginnen sal.
De plaets
daer hy
van daen
komen sal.
Duytslandt
daertoe ge-
noemt.

Twee-
dracht der
Wester-
sche Prin-
cen.

Den Turck
sal Italien
beschadi-
ghen,
d'Engelsen
en Vene-
tianen span-
nen samen
om den
Turck te
verdruyen.

Venetien
sal van de
Turcken
ingenomen
worden.
Hollandt,
Zeelandt,
Brabant,
Vlaenderen
sullen
suaerlijck
geplaeght
worden.

De Man,
spreekt
uyt passie.

Venetien
sal gantsch
verde-
strueert
worden,
van den
Turck.

Vranck-
rijk wordt
gedreyght,
haer Mo-
narchie sal
onder de
voet.
*Vide Capi-
stranum.*

Hertogh
van Flo-
rencen ge-
reformiert.

Den Kon-
ningh van
Vranckrijk
verdreven
uyt sijn
Rijk van
sijn eygen
onderdaen.

een grooten Arent opstaen / en wie sal hem kunnen wederstaen & hebbende macht van den Alderhooghten ontfanghen : sal hy victorieuselijck drie Koninckrijcken met hem slegen ; hy sal de Lelyen in het Landt van Virgo vermeersteren ; de Sonne selfs sal met den Leeuw treuren / etc.

De tweedzacht der Westersche Princen sal een grooten Prins van 't Oosten moedt geven om haer t'overwinnen ; maer den Arent en den Franschen Haen sullen desen machtigen Oosterschen Prins wederstaen / krijgende hulp en assistentie van den Leeuw der Zee. By desen Oosterschen Prins willen sy den Turck afbeelden / en hebben ghezopheteert / dat hy veel Steden in Italien sal verderben / ja en Roomen selfs verwoest maken. Den naem van desen Arent sal beginnen met de letter H. of F. ick meyne hy die den Turck overweldigen sal / of den boozgedachten Oosterschen Prins. Daer is oock eenen Juvenis Anglicus welke boozsepdt dat d'Engelsche en Venetianen samen in een verbondt zijnde / hare macht ter zee sullen samen-spannen / en sullen meest van al besigh zijn in den Turck t'overwinnen / te ruineeren en te verjagen uyt en van de grensen van Italien : niet-te-min daer na sullen de Turcken Venetien in-nemen ; ja selfs Brabant, Vlaenderen, Zeelandt, en Hollandt sullen seer groote waters-bloet / ontallijcke beroerten / dootslagen / tumulten / brandt / en verwoestinghe van veele haerder principale Steden upstaen / sy en sullen oock in 't minste dien machtigen vbandt niet kunnen wederstaen / die teghens haer in seer korte tijdt sal afkomen ; En waer 't dat hare beleefthept aen onse Republijcke meriteerde in achttinghe genomen te worden / so soud ick haer laten weten dooz wien en in wat jaer sy gemassacreert sullen worden.

Wanneer ick het ongeluck van de stadt Venetien aenschouwte / so zitter en beeb' ick te dencken en te boozsien / dat soo een heerlijck en oude Stadt gantsch en gheheel verdestrueert sal worden van soo een onbarmhertighen vbandt / en dat dooz dien selfden vzeeslijcken Gode van Godts toorn / die sich sal verspreyden by na over al de Berghachtige deelen van Italien.

Van den ellendigen stant der Fransche Natie soud' ick een gantsche boeck kunnen schryven / en haer vertellen dat een sekere Prins al so religieus als den Turck, meester sal worden van hare vzychtbare Landen. En alle dese boozlogen en verwoestingen sullen worden veroorzaekt dooz den moedtwilligen Adel / die dooz haer Bozgerlijcke Twist den ondergangh van haere Fransche Monarchie sullen veroorzaken ; en is 't dat ghy den ghenakende tijdt van dese groote veranderinge wilt weten / het sal wesen / als een seckerere Koningh genoemt Hendrick , tweemaal Koning geworden is / en den Hertogh van Florencen gereformeert.

Rex Franciæ depelletur a suis finibus a propriis subditis &c.

Den Koningh van Vranckrijk sal uyt sijn eygen palen van sijn eygen ondersaten verdreven worden ; want hy sal seer groote tyranny plegen tegens sijne onderdanen en de Kercke Christi, daer toe aengerand en opgebitst zijnde van de Bisschoppen en Roomsche-ghesinden, die hem sullen verleyden en

ver-

verradelijck met geschencken omkooopen. Doch dese fouten die hy begaer, sullen schijnen te geschieden tot gunste van sijn Neven of Geallieerden. Doch als hy aen een kant, en dat den valschen alleen in ballingschap sal zijn, afgesondert van de gene daer hy op vertrouwd: Dese dinghen sullen geschieden op sijn tweede inval in het Rijk.

De Mahometisten sullen omtrent die tijd Venetien in-neemen / en den Noordschen Arent de Cloosters van Duytsland verdestruecten: dan sal't den gierigen Hollander leet genoegh zijn dat hy so trouwloos met den Engelsman, heeft gehandelt / als hy siet dat den Franschman en andere Volckeren bersopen leggen in het bloedt van haer deftighste en kloekste Wozgers / en dat de Hollanders van al hare Nabueren worden gehaet / en hoewel in de uptterste noodt / van niemand geholpen of beklaeght worden. Sodanigh sal den val van die kloecke / doch eppen-batige / Christenen zijn.

Een Arent sal sich van d'alderhooghste rotzsen van Hoogh-Duytslandt openbaren / verselt met veel wreede Grijpvoghels, en sal sijn macht oostwaerts aenleyden; hy sal den Paus Roomen doen verlaten / en sal gantsch Italien tot schande brengen.

Upt het gene ick upt veel eerweerdige Mannen hare Prophecpen hebbe geallegeert / wil ick dit alleen bevestigen:

Dat den ghewesene Koningh Karel niet en is gheweest den Leeuw van 't Noorden; ofte dat sijn Soonden tegenwoozdigen Koning van Schotland niet en is dien Karel, ofte dien Arent, daer de Wyfen van oudts van gepropheeteert hebben; ofte dat hy sulcke wonderlijcke daden in oorlogh of wrede sal uptrechten / als de verwonderaers van Grebnerus valsche ghedruckte Copp hem willen te laste leggen.

Om dan dese Historie te eyndigen / so sal ick beslupten met de Prophecye van Sybilla Tiburtina al over lang in Druck uptgegaen; welke Prophecye een ander slagh van een Historie verhaelt. Haer Prophecye is dese:

Orietur Sydus in Europa Supra Iberos ad magnam Septentrionis domum &c.

Een Sterre sal opgaen in Europa over die van Iberia (Spanzien) nae het groote Huys van 't Noorden; wiens stralen onversiens de gantsche werelt sullen verlichten.

Dit sal een seer aenghename tijdt zijn / als sterffelijcke menschen door krijghen oorlogh vermoept zijnde / met een eenparigh gemoedt begeerigh sullen zijn wrede t'omhelsen. Gewisselijck in die tijd sal het dapper bedisputeert worden / wie de beste Man magh zijn / ofte wien de grootste heerschappij ten deel magh vallen; terwijl datter een Gouverneurschap open staet / ofte een Tusschen-Rijck van eenigh Prins. Doch eyndlijck krijghe d'afkomste van een seer oude Familie d'overhandt / ende sal in den handel van oorlogh voortbaren / tot dat hem de contrarie Fortuyn onder de voeten helpt. Want eben op die selfde tijdt / ofte omtrent het ondergaen van dese Sterre / of het sterben van de Prins ('t welck die Sterre te kennen gheeft) sal een licht soo oudt als de voorighe aenbrecken / brandende niet wackerder blammen van oorlogh / en sal sijn heerschappij tot aen de Custe van d'Anti-podes verbreyden.

Cloosters van Duytslandt verdestruect van den Noordschen Arent. De Man sp. eeckt so hy't geern hadue.

Koningh Karel geen Leeuw van 't Noorden.

Sybilla Tiburtina haer Prophecye.

Maer

Vranck-
rijck over-
wonnen.

Maer Vranckrijk moet haer eerst overgeven / ofte van desen Prins over-
wonnen worden. Ende Britannien sal in Schepen haer vooz hem neder-
bipgen / verfoeckende sijn hulpe.

Italien ondertusschen pepnsende over dese hooghe aenslaghen / sal hem
wepnigh assistentie toeboegen.

Door van
de groote
Prins, ofte
de heerlijc-
ke Sterre.

Maer selfs dese tweede groote Sterre ofte Prins, al oberlang verwacht /
sal sijne dagen eyndigen tot groote rouw van 't menschelijcke gheslachte.
Na dat desen Persoon begraven is / en nae dat verscheyden tekenen van
Godts gramschap / wonderlijcke Cometen / en vromde vertooningen in de
lucht sullen geopenbaert hebben : sal 't 'er nergens bepligh zijn onder
de menschen / vooz al eer het Firmament des Hemels met hare Creaturen /
en de Planeten in hare contrarie bewegingen sullen verdwynen.

E lelen
verde-
strueert.
Borgerlij-
ke oorlo-
gen onder
de gemeen-
ten.

Oec eene geweste sal tegen 't ander stryden : de vaste Sterren sullen haer
sneller bewegen als de dwalende Planeten ; de Zeen sullen gelijk met de
Bergen opswellen.

Met een woort / nacht / verwoesting / ondergang / verdziet / en eeuwiggh
dusternisse sullen dese ellenden beslupten.

Een groot
Prins ge-
boren te
worden
dicht by
Iberia.

Hier sien wy dat desen Sybilla al oberlang gepropheteert heeft van een
Moordsche Sterre ofte Prins, die in Europa soude opstaen / en wonderlijcke
dingen uptrechten ; ende dat hy seer verre nae 't Noorden dicht by die van
Iberia ghebooren soude werden ; maer hy seght dat sijn eynde droevigh en
ellendigh sal zijn. Dese Sterre ofte Prins en sal soo haest niet doodt zijn / of
daer vertoont sich een ander Heroische Prins van ghelijcken bloede met de
voorige ; dese sterft oock een ontydighe doodt in sijn jeught. Is 't nu dat
hy / die sich Koning van Groot-Britannien schrijft / desen laetsten Man om
hulpe sal smecken (gelijck Sybilla seght dat hy doen moet) soo en kan dan
hy selfs / of desen Koning / ofte eenigh ander Koning van Schotlandt desen
grooten Man niet zijn die verwacht wordt / grooter dan Karel de Groote
te sullen zijn ; Daer-en-boven wordt hier een plaetse genoemt van waer
hy of Persoonlijck sal van daen komen / ofte van waer hy eerst verschijnen
sal / te weten ; omtrent Iberia, ofte seer verre nae 't Noorden.

Tot noch toe zijn wy met ons Discours besigh gheweest om dese Natie
bekent te maken / dat den tegenwoordigen Koning van Schotlandt niet en
is dien grooten Karel dien Grebnerus meynt / of eenigh ander 't zy geschre-
ven of gedrukt schrijft vooz heeft.

Ten anderen / so hebben wy upt de schriften van seer vermaerde Man-
nen getoont van wat Natie dien grooten Karel of den Leeuw van 't Noor-
den zijn sal.

Ten derden / so hebben wy de Schotsche, Walsche, en Engelsche Prophe-
cyen geexamineert / ende upt hare schriften doen blijcken /

Dat Engelandt niet meer van Koningen sal geregeert worden, ofte dat dit
Parlement door gheen stamme des overledene Konings t'onder-ghebracht
sal worden.

Ten vierden / so hebben wy op verscheyden plaetsen vooz-gedragen veel
vaste voozsegginghen aengaende de veranderinghen van de vermaerste
Volc-

Volckeren/ Steden/ Natien/ en Koninckrijcken van Europa.

En nu eyndlijck stellen wy u voor noch een seer oude propheet aengaende de laetste tijden / betreffende Europa in 't generael. Daer nae is 't dat wy u naecktelijck openbaren de hoedanigheyt ofte spetien van sulcke daden als maentlijck sullen gheschieden 's jaers voor dien grooten en wonderlijcken omkeeringhe des werelts; als een waerschouwwinghe voor de ghene wiens ooghen Godt geopent heeft door klare openbaringen van sijn geestelijcke Visioenen.

Een oude Saxische Prophecy van de laetste tijden.

In de Noord-Quartieren des werelts is een bosschagie driehoekigh / omringht met een Metale muer; upt welke bosschagie blieghen sal een gheluckige Vogel / die selfs tot de Custen van Africa swimmen sal / en daer gheraecken op een gulden Boom, van dewelcke hy drie vergulde tacken sal afrucken / en alsoo triumphantelijck naer de Bosschagie wederkeeren; waer ober eenen Arent, die op een gulden Tooren nestelt / seer murmurereen sal / en tot dien eynde veel verborghene byeren uytzenden om de voornoemde Bosschagie te verbynden en vernielen; maer peder verborghen byer / hoe groot datse oock aen-geleydt wordt sal t'eenemael uytgheblust worden / al eerse in een blamme uytberst; veele Princen der aerde sullen trachten door loofshepdt daer in te jaghen / maer sullen aen des selfs ingangh groot wederstandt lijden; soo gheluckigh en vuchtbaer sal dese Bosschagie zijn / en soo onwinbaer hare Metale Casteelen, dat alle de Koninckrijcken der aerde haer sullen verwonderen ober hare sterckte / ende haer bereeren met den Optel van een gheseghende Paradys, die Godt aen Adam gaf in het begin van des werelts scheppinge.

Na desen sal de Zee geweldiger zijn als het Landt / want daer op sullen de hoecken des Werelts by een komen en bechten een vreeslijcke battalie / int welke een machtige persoon de nederlaegh sal krijgen.

In het Westen sal sich in een kuppel verschuplen een bloedige Serpent, die in veele jaren het licht niet en heeft gesien / doch niet-te-min sal delen Serpent veele Anghelen hebben / die strecken sullen tot alle hoecken van Europa, en de gantsche Staet des Christendoms lastigh vallen; dan sal upt het Noorden een Draeck verschijnen / die des Serpents tanden uytbreecken sal / en sijn Anghelen uphaelen / dat hy noch byten noch steken sal kunnen / des niet-te-min sal den Serpent sijn hol bewaren / en hulpe genieten van den Arent, op den gulden Tooren.

In het Zuyden sal een Wolf van het bloedt der Gemeente leven / en steden in sijn doofstige keel doorflucken / doch in 't middē van sijn bloedige banguet sal hy versticken en sterben: upt het Oosten sal voortkomen een ongeluckighe swarte Hondt, die als een dieff by nacht in Hooghduytschlandt sal komen / in welcken aenkomen hy een van sijn ledematen sal verliezen / en also met sulcken janckende geluyt doorgaen / als dat op het geraag van dien de palen van Asia en Africa sullen schudden en daveren,

De Zee
grooter al
het Landt.

Een Zee-
gevecht.

Draeck
van't Noor-
den.

Wolf van
Zuyden.

Hoogh-
duytsch-
landt wordt
gedreyght.

Den Turck
sal Maho-
met verla-
ten.

Desen Hondt sal naderhant **sijnen Meester verlaten** / en hem een **nietwaer** persoon bekiefen / waer mede de **H. Schryft** verbult sal worden ; **D**esen Hondt bedryft den Turck, die **sijnen Mahomet** sal verlaten / en sich de **naem van een Christen** bekiefen / 't welck een teken is dat den dagh des oordeels na by is / als de gantsche Aerde eenen Godt onderwoypen is / ofte dat het gantsche volck een eenigen Godt erkennen.

Vranck-
rijk in g-
vaer.
Spangien
oock.
Roomen
oock.

De Lely en Vranckrijk sullen een langhen tijd krackeelen / doch eynd-
lijck accordeeren. **D'Ingewanden van Spangien** sullen van malkanderen bersten en overhoop leggen upt gebreck van Regeeringe, in die daghen als den gouden Toorn door den byere verteert sal zijn / als dan sal de seven-hoof-
dige Stadt / nu kostlijcker als Jerusalem, meer verwoest zijn als Jerusalem.

Hier nae sal een melck-witte Duyf ter eere verheben worden met twee gulde Leeuwen, en ontfangen een gouden Croon ; maer na dit alles sal het eynde des werelts genaken / en daer sullen droevighe en deerlijcke daghen zijn / verselt met veel oorlogh en andere veranderingen des werelts / etc. en niet lang daer nae een algemeene vrede / etc.

Dese navolgende Prophecy werd by gebal gebonden in een mursig pa-
pier daer een paer handt-schoenen in op-gherolt waren / die eenen op de Beurs gekocht hadde / geschreven over 60 jaren in een oudt Saxische schryft in roode Letteren / luydende als volght.

Een grooten
Draeck.

Een grooten en getrouwen Draeck sal door sijn seer krachtige arm de ny-
dige verraders uytbannen, in sijn hooghmoed sal hy in haer Landt komen, hy sal Vranckrijk onderdrucken, hy sal veel Koninckrijcken besoecken, sijn gantsche leven sal victorieus zijn, en sal eyndlijck met den Koningh gegroet zijn als Keyser.

Het won-
derlijke
jaer des
werelts.

Het gewisse jaer van dese maentlijcke Prognostication en magh niet ge-
openbaert worden / maer dese sullen daer zijn in dat groote jaer / eer de wonderlijke omskeeringe des werelts sal geschieden.

I A N V A-
R I V S.

Een slagh-regen van bloedt sal geduerigh hoor een uer lang regenen in een seker lant van Europa, dat Lant of volck sal eerst verdestrueert worden.

F E B R V-
A R I V S.

Alle Natien inet gruchten des oorloghs geplaecht / peder Landt rust Armeen / monstert volck / koopmanschap wordt over al te water en te lande verboden / peder Landt wordt genootsaecht te leven van hare eygen Inkomsten en waren. Wat wil dan van u, ó Schotlande, worden ?

M E E R T.

Den Oceaen sal van gheweldighe Tempeesten en winden machtigh op-
swellen / soo dat Zee-bancken op verscheyden plaetsen haer gewoonlijke palen sullen overloopen / hoogh-water over al in alle Landen ; een seker Eylandt sal gantsch van de Zee onderloopen / daer de twee Crupsen het Goubernement boeren / naer dien de sonden van den Prins of Regeerders des selfs soo hoogh zijn opgestegen tegens de Majesteit Gods.

Hollandr.
Zeelandt.

A P R I L.

Een vreeslijcken Zee-slagh / soodanigh als noopt voor desen geweest is / waer door het water rooder sal upt sien als de roode Zee / door dien al het water in bloedt verandert is ; Engelandt ghy sult u deel aen dit ghevecht hebben / God gebe dat ghy na sijn goedtheit victorieus meught zijn ; naet een hardt gevecht sult ghy overwinnen.

Engelandt
Victorieus.

Oorlogh en bloedt-storzinghe ober het gantsche Werdrick / eenen Natie sal soo veel Mannen ten oorlogh voeren / datse vooz een tijdt ontbloom sal sijn van Mannen / soo dat 12 Vrouwen blijde sullen zijn datse eenen Man mogen hebben : ja naauwlijcx sullen sy eenen Jonghman vooz haer allen moghen bekomen.

In d'Ooster-Quartieren des Werelts / sal een gantsche Natie een groote battalie bechten upt een misverstandt / ende een boosen Man bedighen ; doch de waecke Godts sal byer van den Chzoon des Hemels doen nederstozten / ende dien gantschen Armee met al hare Schatten en Rijckdommen verslinden / selfs als sy in hare Tenten logeeren / etc.

Sulcken ober-grooten drooghte / soodanigen gebreck van water sal 'er zijn / dat meenighen van menschen sullen ster ven upt gebreck van water ; de soldaten sullen van hitte haer geweer niet kunnen dzagen ; de aerde sal dooz der Sonnen hitte van malkanderen bersten / en gheen gras vooz het Dee konnen voortbrengen.

Sware pestilentielle siekten en sterfte sal den gantschen aerdbodem be- decken / en het menschlijcke geslachte so verslinden / datter niet Arbeiders genoegh sullen zijn om den Degrst te versamelen of de vruchten des landts in te halen ; in dese Maent sullen sulcke swermen van stinckende Vogelen en Vliegen van 't Oosten komen / so datse het Kroon op het veldt / de vruchten aen de boomen sullen verslinden / dat alles onvruchtbaer sal zijn. De menschen die dan in dese maent leven / sullen meer herseer / droefheyt / hongers-noodt / en eillende uptstaen / dan die van Ierusalem, doen Titus het belegerde.

Het sapzoen van dese maent sal so onnatuerlijk zijn / en het Werdrick so onbequaem tot het ploegghen / dat allerlep Dee verrotten sal op der aerde / 't welek sulcken meenighen van Vliegen en Gewoymte broeden sal / dat de aerde vergifticht sal worden / en geen vrucht sal kunnen voortbrengen.

En generale dierte van granen en honghers- noodt sal sich verspreyden ober de meeste Natien van Europa , soo dat het kindt aen syngs Moeders borste van hunger sal versmachten.

Daer verthoont sich schielijck en onberwacht een grooten Overwinner, de werelt wordt van deses Mans geruchte verbult / dewelck schielijck / als Augustus, vrede schenckt aen de gantsche werelt.

Alle Oorloggen eyndigen / Religie wordt ober al de werelt oprecht gepre- dikt / een algemeene Vrede / geen meer verraedt ofte rebellie ; niet langh daer nae klinckt het trompet / en Christus openbaert sich.

Verscheyden Aenmerckingen over het Leven en de Doodt van KAREL, gewesene Koning van Engelandt.

KAREL STUART, desen laetsten Koning van Engelandt, is gebo- ren tot Dumferlin in Schotlandt, omtrent 15 mijlen van Edenburg, op den 19 November, 1600. hy heeft 48 jaren en omtrent 72 dagen geleest : Hy stierf in 't begin van sijn Noort-jaer. Verscheyden Characteren ofte Beschryvingen worden van hem gedaen ; sommige ver-
Stierf in
een moort-
jaer.

MAY.
12 Vrou-
wen blijd-
van eener
Man.

IV NIV
Vyer u-
den Hemo

IV LIV
Groot
droogte
gebrek va
water.

AVGV S
TVS.
Steifte
plagen.
Strinckend
Vliegen.

SEPTEMBER.
De aerde
vergifticht

OCTOBER.
Dierte van
Granen.
NOVEMBER.

DECEMBER.

Hy wierd
wel op-ge-
voedt.

Bekendt
voormoet-
willigh.
Sijn Moe-
der Annaes
Prognosti-
catic van
hem:

Karel vly-
tigh in 't
studeeren.

Met ver-
scheiden
gaven be-
gaeft.

heffen hem al te seer; andere verachten hem alsoo seer: hy wierd wel op-
gebracht van sijn Ouders onder sozghvuldighe Dooghden / Mannen van
groote kennisse en alderhande gheleerthepdt / bequaem tot opvoedinghe
van Princen. Hy wierde gekroont 24. jaren en omtrent 4. maenden oudt
zijnde / in de fleur van sijn ouderdom; van sijn kindtsheyt hebben wy wep-
nigh te seggen / als dit dat de Koninginne Anna sijn Moeder van hem ghe-
tupghde dat hy stout en hertneckigh was; sijnen moeder verwitticht zijn-
de dat hy seer sieck was en groot perijckel liep van te sterben / sepde / dat hy
geen nood en hadde van dan te sterben / maer dat hy ter contrarie soude le-
ven tot sijns selfs ondergang / ende het verlies van sijn drie Koninckrijcken
beroozaken dooz sijn al te groote moedtwilligheyt: een dzoebige Progno-
sticatie van een Moeder / die hem soo innerlijck lief hadde / doch het wierd
naderhant waerachtig bebonden. Sommige seggen dat sy de boozweten-
schap van dese sijn conditien van een vyzndeling hadde / die niet alleen goet
verstant hadde in d' Astronomia, maer oock in andere verbozghene weten-
schap: Andere seggen dat een Schot haer daer van aldereerst onderrich-
tinghe dede. Men soude moghen dencken dat de Koninginne Anna be-
gaeft was met den Gheest der Prophecy, dooz dien datse soo recht ooz-
deelde van haer Soon en Dochter: want sy versmadede en dis-respec-
teerde den Palts-Graef, die haer Dochter Elizabet soude troutwen / dat sy
meesten tijdt booz en na het Houwelijck goede Vrouw Palts-Gravinne, een
naem en tijtel na haer dunc ken goed genoegh booz eenigh Vrouw / die dien
dolkopten en ongeluckigen man soude troutwen; en boozwaer hare angst
en boozseggingen en waren niet valsch. Den ouden Schotsen Madam sijn
Min/placht sulcx oock van hem te getuppen / en dat hy van een seer boose
natuer was van kints-been op; en Mevrouw, die naderhant d'opsicht van
hem hadde / en kan niet ontkennen dat hy boven maten moedtwillig was en
ondankbaer; terwijl hy nochtans jong was / heeft hy vlijtig sijn studie waer
genomen / daer sijn Br. Prins Hendrick geen lust toe hadde / en daerom heeft
Koningh Iacobus Pr. Hendrick dickmaels daer over bestrast / en hem sijnen
Br. Karel gherecommandeert; daer op antwoorde Pr. Hendrick, dat als hy
Koning soude worden / dat hy dan sijn Br. Arch-Bisschop van Cantelberg sou
maken; en om de waerheyt te seggen / hy hadde veel singuliere gaven inde
Nature; hy was een treffelijck Ruyter / konde wel micken / hadde sonder-
linghe kennisse in het tepckenen en schilderen / een goeden Mathematicus,
een erbaren Musicant, wel gheoeffent in de Theologie, treffijck in de Hi-
storien, en niet min uytmuntende in de Wetten en Ordinantien van dese
Natie; hy hadde een scherp en snedigh begrip / konde sijn sin en mep-
ninghe sonderlingh wel uytzucken / en dat in een deftighe stijl / doch hy
ghebryuchte langhe Parenthesis; controbersele puncten konde hy veer-
digh batten / ende een langhe matterie in het korte by-een trecken; soo
dat ick Sir. Robbert Holborn dickmaels hebb' hooren segghen / dat hy
eerder een saeckie soude begrijpen / en eerder een rechts-saekie verstaen /
ofte met meerder schzanderhepdt van een saekie oozdeelen / als pemandt
van sijn Vaedt; soo dat doen den Koningh sich in de Vaedt absenteerde /
Sir. Hol-

Sir. Holborn daer niet en sochte te compareeren. Onder andere besondere gaben had hy oock de gabe van lanckmoedigheyt / soo dat indien hem pement met een lange discours lastigh viel / hy soude se met groote lanckmoedigheyt en sonder verstoornisse aenhooren ; doch dan wilde hy oock het selvige van anderen verwachten.

Hy was goetd Drouws / haer selden pets afflaende / ende was om harent wille seer beleeft tegens d'oude Koninginne van Franckrijck sijn Moeder ; de hooghte sijnder affectien tot de Koninginne keunt ghy mercken upt dese sijn hooge termen in brieven aen haer gesonden / welkers besluyt was altydt : Den uwen in der eeuwigheyt , ofte / Vaert wel Lieve hert.

Sijn hooghwichtigste en secreteste despen maecte hy haer bekent / ja daer was nauwelijcx pets van eenige impozantie / of haer wierd sulchs geadviseert ; en nochtans wat reden den Koninginne ter contrarie hadde / en kon ick niet wijs worden / maer sy heeft hem meer als eens sijn gevepnsheyt verweten / etc. een eygenschap daer hy boozwaer also grooten meester van was als pemand die daer leeft / en dien hy buypen twyfel ten deele van sijn vader geerft hadde / en ten deele van het Climaet / daer hy onder ghebooren wierd / te weten Schotland. Een sachtsinnigh vader / sorgvuldigh / indien slechs niet te eygenbatigh om booz sijne kinderen patrimonien nae te laten ; want hy plachte dickmaels te seggen / als hem een bedelachtige Hovelingh een Priester boozstelde / allegerende dat het in sijn Schat-kist veel dupsent ponden steerlinghs soude bybrengghen / ofte sijn Inkomste grootelijchs vermeerderen ; soo sondt hy boozt om de Rechters ofte om sommighe van sijn Rechts-gheleerden , en is 't dat sy affirmeerden en toestemden dat hy volgens de Wet / 't gene versocht wierd mochte toestaen / soo antwoorde hy dickmaels / hy en konde niet weten waerom hy de sake in questie niet en mochte toestaen / naerdien de saecke selfs billick en gheoorlooft was / want hy hadde veel kinderen te besorgen. Al eer den oorlogh aenging / was hy een byand van het bloetstozten en moedwilligh vermoorden / so dat toen eenen Stamford in een ooploop een persoon hadde doozstecken / en konde hy geensins beweeght worden om sijn pardon t'ondertepckenen / schoon dat Stamford Buckingams Favorijt en lantsman was / en dat hy groote boozspraeck hadde ; dien hy opt een goet herte toedroegh ; was hy altijd een getrouwe vriend ; hier van is getuyge sijn geduerige affectie aen alle de vrienden van Buckingam na sijn doodt / ja tot dat hy selfs quam te verballen. Hy was een groote / soo niet al te groote / liefhebber van de Clergie , en heeft haer seer geavanceert / soo dat sy onder hem eerst dertel en daer na stout wierden ; en boozwaer dooz sijn goedigheyt aen haer heeft hy des volcks haet ten deele op sijn hals ghehaelt ; of sijn goedigheyt aen de Clergie ghesproten is upt een religieuse affectie om de weghen van gerechticheyt of Godts sake te maintineeren / dan of het om sijn particuliere despen gheweest is / wordt hy veelen bedisputeert ; doch van berstandighe Lupden gheoordeelt / dat hy veel eer om sijn particuliere insichten dan om het verbeyden des Euangeliums beoogghde ; soo dat hy sich selven gheriesde dooz booz te wenden dat hy de Clergie sochte

t'abanceeren : hy doolde grootelijcks in dit eene / dat doen verscheyden
 godvrychtige Christenen in Norfolk hem een request teghen den Tyrant
 Wrenn, haren Bisschop/ obergaf/ soo ontboodt hy Wrenn, en sepde dat hy
 sich verantwoorden soude. Van nieuwigheden in de Leere was hy alsoo
 grooten vbandt als van in Ceremonien : Hy en beminde niet seer den
 ouden Adel van dese Natie/ maer hy sochte veel eer sijn eppen of sijn's Va-
 ders Creatueren dooz te staen. Hoe seer hy den Adel/ doch om sijn eygen
 insichten / liefde / heeft hy klaer en naecht doen blijken tot Oxford, doen
 hy verscheyden van den Engellchen Adel en veele Edelen van 't Hups der
 Gemeente dede verhusen upt het Parlement te Westmunster, en vergader-
 den t' Oxford, daer hy selfs in persoon was. En na dat desen spot-Parlement
 om sijn begeerte te voldoen by-een vergadert was/ en alles dat sy konden /
 gedaen hadden/ en daer dooz hare personen en middelen gevericliteert/ om
 dat sy nochtans in alles haer niet en wilden boegen na sijn tyranniſche hu-
 meur, soo is 't dat hy in sijn byief aen de Koninginne over haer klaeght / en
 sepde dat hy ghequeit wierd van een Bastard-Parlement / en niet konde
 uptrechten / etc. dese versmadelijcke teken van schandalie was al de loon
 die dese ongeluckige Edel-luyden van hem genooten ; maer 't was billich
 datse so souden geloont worden/ die op so een verraderlijcke wijze het Par-
 lement te Westmunster verlieten / welke noch op huyden sit / etc. Hy en
 vzoegh niet seer na de gemeene Wet / noch na de lang-rockte Patroonen :
 dese onminne heeft hy gheleert van sijn vader Lemmy, die den Heer Coeck
 niet en mochte luchten / om dat hy altijd sepde / dat de Privilegie van de
 Wet bepaelt was ; maer dien treffelijcken Patriot heeft sijn dierbare affec-
 tie tot sijn Vaderlandt duer moeten betalen aen Egerton den Cancelier, die
 't contrary maintineerde / en met recht alsoo wel gheloont wierd van den
 ouden Schot vooz sijn arbejdt / alsoo Lemmy hem den grooten Zeghel ont-
 nam eer hy doodt was/ en dat op een versmadelijcke wijze. Hy en gaf niet
 veel om de Gemeente van Engelandt, en dat upt dese opinie om dat hy ha-
 ren Koning was / soo behoordense van plichts-halven hem te dienen. De
 Borger's van Londen, hoewel sy hem met hare giften en gaven grootlijcx
 flatteerden / en dat sy hem in sijn laetste noodt met merckelijcke sommen
 ghelths/ ja selfs tot Oxford assisteerden/ heeft hy weynigh gheacht/ dachte
 altijd dat sy te rijck waren / en hadde vooz sich dapper aen haer te wreec-
 ken : hy aldien hy oopt het Parlement hadde vermeestert/ soo wierd hy ge-
 raden van eenen dien ick wel kende / dat hy de halve Stadt soude onder de
 voeten werpen ; wat hy soude gedaen hebben indien hy d'overhandt had-
 de gekregen / is Gode bekend. Hy sepde dickmaels dat den oorlogh de te-
 genwoozdige rebellie hoesterde / en dat het lichaem van de Stadt te groot
 was vooz het Hoofst. Ick heb 't verstaen upt de mondt van seer destighe
 Edel-luyden, die hem in de laetste oorloghen dienden / dat sy vertrouwden
 hy aldien dat den Koningh het Parlement dooz wapenen vermeestert had-
 den/ dat hy de grootste Tyrant soude geweest zijn die ober de Engelsen oopt
 geregeert heeft / en daerom is 't dat se gheduerigh baden dat hy en 't Parle-
 ment doch eens mochten worden/ maer hoorzen niet geerne dat hy meester
 van

van onse Armeen wierd / etc. en soo veel liet hem eeniger mate Prins Robert ontvallen / dewelcke belastende pets tegens de Wetten upt te voeren / en bericht woordende van dese sijn misflagh / Tut, tut, seyde hy / wy en willen voortraen geen andere Wet in Engeland hebben, als het sweert. Hy hadde een natuerlijck gebreec in 't spreken / somwijlen kond' hy naerwijcks een woort upten / en op andere tijden by en onbelemmert spreekken, op den eersten dagh dat hy dooz 't Hof van Iusticie compareerde / daer ick hem by gebal hoorde / en heeft hy niet altoos gestamert / maer sprack seer distinctelijck met groote couragie en kloekmoedighepdt; als een mensch hadd' hy sijn gebreken / want hy was seer gierigh en karigh ober sijn Schatten (geen losselijcke punten in een Koning) en by aldien t'eeniger tijd liberael / so was 't veel eer aen rouwe Gasten die 't niet en verdienden: hoe dat men hem ootmoediger aenboort quam / hoe hy spijtiger en trotser was / en verder afweeck; waer dooz meesten tijdt ghebeurde dat de onbeschaemde en stoute gheloont / en de vroomme versmaedt wierden / dooz dese sijne onvolmaechthept wierd een bymoedigen Hoveling ghenootsaect te segghen / datter geen middel en was om een been van hem te krijgen / als met onbeschofte en onfatsoenlijke woorden hem te vleyen; hy selfs nochtans en was niet bypl van woorden / noch en heeft sulcks in anderen niet bemint; my zijn slechs twee passagien ontmoet / die hem van onbelesde woorden beschuldighen: eerst in al of de meeste van sijn Brieven aen de Koninginne scheldt hy het Parlement dooz Rebellen, hoewelse wettelijck beroepen was / ende niet en schepde noch en was te schenden sonder haer eppen consent; doch de tijd en hare victorien dede hem belesder spreekken / en leerde hem haer een Parlement noemen; in een van sijn andere Brieven aen haer / noemt hy den Generael Fairfax, die doen des Parlements Generael was / haer Brutischen Generael; een seer onbelesden Cptel dooz soo een destigh Man / dooz soo belesden / ballanten Edelman als Fairfax was en is: gewisselijck de dooz-ouders van Fairfax waren Edel-luyden en van destighe middelen / dan en op die tijdt doen de doozsaten van de Stuarts maer arme Stewards (dat is Regenten) waren van een Schotse Familie, laet de gantsche werelt oordeelen / want dit is de rechte stamme waer upt de Familie van de Stuarts opgeschooten is / en geen andere / hoewel sy zedert dooz het trouwen ghe worden zijn Koninghen van Schotlandt. gelijk hare eppen Chronijcken verhalen. Hy en was niet seer tot wulpshe onkupshept ghenegen; hy hadd' een diep oordeel om upt het oogh van de Physiognomie de deeghlijcke van de dertele t' onderschepden; de broomen eerde hy / en was geweldigh vrez om die weggen in te slaen / en als hy het dede / soo was het met groote doozsichtighept en verborghenhept; hy en heeft oock sijn affectie niet besteedt als aen uptghesochte personen en gaven; en dit wiste de Koninginne wel / ende sy en heeft het oock niet dooz de vingeren gesien. Hy was geweldigh eppenbatigh in alles dat hy dede / ende een seer moepelijcke sake was 't hem aen sijn belofte te houden; daer hy lichtelijck van weeck / 't en zy datter pets in ware dat met sijn eppen wil / profijt / of oordeel ober een quam; soo dat sommige uptheemsche Princen hem dooz een valschen

Pzins hebben afgemaelt / en voor eenen die sijn woort noopt en hielt / 't en
 zy tot sijn eppen voordeel. Hadd' sijn oordeel soo gesondt geweest als sijn
 begrip wel gaeuw en schzander was / hy had een volmaeckten Edelman
 geweest / en hoewel hy in seer gruwelijcke en hooghwichtighe consultaten
 en Politijcke affayren kloecke raet en bondige redenen by brachte / waer-
 om sulckz so / ofte so niet en behoorde te zijn ; soo liet hy sich nochtans
 seer lichtelijck verleyden van sijn alderheylsaemste raedt en bondige reso-
 lutien / en alsoo licht bepraten om een onbepliger en nergens na soo heyl-
 samen raedt t' omhelsen : Hy konde na de Logica argueeren / ende sijn ar-
 gumenten konstigh sozmeeren / nochtans en hadd' hy by na nopt het ghes-
 luck om pets in de epgentlijcke sin te besluyten / of geringer verstanden
 konden hem sacht oberredenen. Hy was nergens so seer voor bezeeft / ofte
 niets dat hem soo tegens de borst was als het beroepen van een Parlement,
 den naem van dien was hem als een Bulleback : gelijk hy traegh was in
 het citeeren van een Parlement, soo was hy oock graegh om die te doen dis-
 solveeren ; dese sijn afkeerighepdt aen eenighe destige Leden van 't Hups
 bekent zijnde / hebben sy 't eyndelijck upt loosheyt en dooz noodt des tijds
 soo gekuppt / dat hy ondertepckende het consenteeren van een drie-
 jarigh Parlement, ofte als een continueele geduerigheyt aen dit reghenwoordigh
 Parlement, een saecke daer hy sich selven dickmaels ober bestraft heeft / en
 oock also dickmaels den gene die hem daer toe aenpozden ; en hierom ben
 ick verwondert ober dat sijn seggen (indien het 't sijne was / daer ick aen
 twijfelde) in dat Boeck onder sijn naem uptgegaen / waer in hy mainti-
 neert dat dit Parlement soo wel dooz sijn eppen verkiefsinge en ghenegent-
 hepdt / als dooz het aenraden van anderen / beroepen was ; daer het peder
 een kennelijck genoegh is / dat alleen de noodt en het aenhouden der En-
 gelsen , die met de Schotten niet en wilden vechten / de eenighe oorzaeck
 hier van was : de Schotten doenmaels Nieuw-Casteel in hebbende. Wat
 het Boeck selfs belanght / daer in zijn soo veel dingen begrepen die sijn ep-
 gen Vrieven onder sijn eppen handt aen de Koninginne gheschreven / con-
 trarie zijn / ; dat ick het meeste daer van voor Apocrypha houde ; de Medi-
 ratien ofte Psalmen zijn altermael van anderen daer by gevoeght : sommige
 losse papieren / weet ick wel dat hy gehadt heeft / maer sy en zijn nergens
 na in soo goeden ordere ghebracht etc. Doch wat wil ick hier veel van
 seggen / 't is genoegh vanden geleerden Milton beantwoort. Selden heeft
 men gesien dat hy om het verlies van sijn volck ofte Soldaeten / etc. be-
 droeft was / of sijn herte upt nature gewoonte daer toe verhart is geweest /
 laet ick an deren oordeelen. Toen het Parlement tot haer ongeluck eenige
 Mannen in het westen tot Marlborough hadden verlooren / ende dat sy in
 een deerlijcke stant sonder kousen of schoenen / of byna sonder kleederen
 tot een Triumph in Oxford geboert wierden / hy sagh het met goede oogen
 aen / ende en gaf niet eens commissie dat se onderhouden mochten worden /
 ja sommige die daer by waren merckten dat hy daer in vermaeck schepte ;
 diergelijcke exempelen soud' ick meer kunnen verhaelen / maer dit sy voor
 dit mael genoegh ; dit sal ick slechts tot een besluyt van dese materie daer
 by voe-

hy boegen veele Edelluyden die des Coninghs on- betweeghlyck ghemoet hier in beschouwden/ hoe dat hy de gene die vooz of tegens hem vochten soo wepnigh achtete / hebben hem hier om alleen verlaeten/ en sijn naer Lonnon gekomen.

Selvs het gelaet en de gesten van een Coningh worden by sommige in achtinge genomen/ en daer op worden besondere goede of quade constructien gefondeert. Men heeft gemerckt dat hy hertigh was in't eeten/ en niet afkeerigh om wijn over de maeltijt te dzincken/ doch niet in overdaet; in sijne exercitien was hy veel eer heftigh als moderaet : als hy te voet gingh/ dat was veel eer loopen als gaen : hy was geensins tot gulsigheyt genegen/ upt der maeten sober was hy in het eeten en dzincken/ en in sijn habijt/ in welkers laetste hy veel eer gesecht mach worden repn en niet te gaen/ als wepdtz en kostelijck. In 't algemejn en was hy niet ondeugend/ en nochtans die daer seght dat hy deughtsaem was/ doolt verre : hy was de middel maet tusschen de deught en ondeught. Hy was eeniger mate heerlijck/ en was d'eenige oorzaeck van dat wonderlijck gebouw van schepen genoemt den Coninghlijcken Souvereyn, en doen sommige van sijn Edelluyden hem de gruwelijke onkosten van dien voorstelden/ so antwoorde hy / waerom hy dat schip vooz sijn eyghen plapsier niet en mochte laten timmeren/ het welcke hy occasie het Rijck mochte dienstigh zijn/ daer sommige Edelluyden haer patrimonij soo on-nuttelijck in gulsigheyt en godlooshepdt verquisten / dat geensins tot haer eere en reputatie / en tot voordeel van het Rijck streckte. Was wijslijck van hem gesept op die tijt/ dat yeder een sijn eygen phantasy hadde, en dat was de sijne, indien het volck het soo reket. Weele hadden een quaet gevoelen van hem/ insonderhepdt de Puriteynen doenmaels so genoemt/ om dat hy het Capel te Sommersethuys vooz de Coninginne liet stichten/ daer publijcke Mis in gedaen wiert : nochtans en was hy geen Papist, of dat hy eenige van haere gevoelen maintineerde/ noch my en geheugt niet dat hem sulcks oopt verweten wiert : ick quam daer selvs eens om te kijcken doen de Priester de Mis dede / maer den Coster en andere hebben my on-beleefdelick daer upt gestoten / waer over ick protesteerde daer noopt weder te komen.

De daden van Coningen en Princen worden met veele oogen aengesien/ waer van sommige of scheel of stick-siende zijn : soo langh als wy in dese Werelt leven/ en konnen wy niet geen Sancten maer met de Soonen Adams verkeeren / die altydt na eenige corruptien rupcken. Weele hebben hem oock beschuldicht van dat hy aen den Paus schreef doen hy in Spangien was; Andere geboelden qualijck van hem, om dat hy de Priesters soo veel vyzigheyt gaf/ en Mr. Pim arbept en sweet niet te vergeefs om sijn foute daer dooz te vergrooten. Waerom hy soo wel in een borgerlijcke manier aen den Paus niet en mochte schrijben/ als sijn Ambassadeur senden en schrijben aen den grooten Turck, en kan ick niet merken/ dat hy sijn gunste bewees aen die Priesters die in sijne Dominien geen rebellie hadden veroorzaeckt/ voozwaer de liefde gebiedt my daer veel eer een goet als quaet gevoelen van te hebben / en by aldien dat het ghewelt van de ghemeene

Het dese Natie niet meer en valideerde / dan dien regel der Schrifture / soo en soude die saecke van pemandt om de Religie te dooden niet konnen gemaintineert worden.

Hy was eersuchtigh / en achte sich te groot om in sijn jeught te trouwen eenige Engelse Madams, en derhalven op hoopes van met den tegenwoozdigen Koningh van Spangiens suster te trouwen / voer hy 's maendaeghs op den 17 February 1622. naer Spangien, ginge eerst na Vranckrijck, en van daer passeerde hy met sijn hooghe ghedachten over de berghen; in 't ghewenschte Houwelijck en hadd' hy geen geluck / noch dien repse en brachte hem gheen eere aen; hoewel hy seer heerlijck in Spangien onthaelt wierd / eenige onlusten quamen hem daer en in de vopagie vooz / soo dat hy na sijn wederkomste in Engelandt noopt meer na den Spangiaert vzoegh / 't welck hy publijckelijck in besondere jaren van sijn regeeringe te kennen gaf: den Hertogh van Buckingham vergeselschapte hem naer Spangien, een dien hy vooz desen gantsch niet en moghte luchten / maer na die repse alsoo seer op verliest was. Het volck in 't generael en hadde geen behagen in dien repse / dien hy so onbedachtelijck aenbeerde; veel fatsoenlijcke luden nochtans hadden een goedt gheboelen van het Houwelijck selfs / en dese hebben publijckelijcken gheabovert / dat den Spangiaert een rijck en destigh Man was / hy en soude ons met geen onnoodige besoeckinghen lastigh vallen / soude goudt in sijn sack mede brengen; het was een volck daer de Engelsman groote Negotie mee dreef / ende die met haer humeuren wel over-een quam; en wat de Infante haer pzeijshheit in de Roomsche Religie belangde / daer maecten veel verstandige luden wernigh swarigheyt af / alsoo 't dese Natie niet hinderlijck soude zijn; dooz diense al over de 60 jaren Gereformiert waren geweest; daer-en-boben hadden sy een goedt vertrouwen op den Koning dat hy wel gefondeert was in sijn eppen Gereformierte Religie, en dat men wel ordere soude schaffen teghens de veelhepdt der Priesteren, die op haer rekeninge hare hoofden souden mogen opsteeken. Op Sondagh den 27 Marty 1625. stierf den Koningh Iacobus: dat gantschen jaer dooz wierden de Bozghers van Linnen met pestilentie besocht / waer van over de 50000. stierben / gheduerende die tijd hield ick hier mijn residentie / Godts wonderlijcke barmhertigheyt smaeckende / die my bewaerde in al die tijdt hoewel ick dagelijcx met de besmette siecken omging.

In Junius 1625. quam Maria de dochter van Hendrick de vierde Koning van Vranckrijck, over in Engelandt; en trouwde dien selfden maendt met den Koning: verschepdene gheboelen en disputen vielen over dit Houwelijck / of sy dan of d' Infante beter vooz dese Natie ware geweest / 't zy so als 't wil / het Parlement nochtans om de groote sterfte verhuysde na Oxford op den 10 Augusti 1625. en schepde op den 12. des selfden Maents; d'oozaken hier van wierden geseyt tweederlep te zijn / d'eene om dat den Hertogh van Buckingham sijn eppen Favorijt niet en soude gemolesteert worden wegen Koning Iacobus doodt; d'andere was: om dat sijn Majesteijt het volck verschepdene Propositien voozstelde / diese niet en wilden consenteren: dat den Koning Iacobus dooz een vergiftige plapster van Buckin-

ghams

Koningh
Iacobus
sijn doodt.

ghams Moeder aen sijn Mage geappliceert/ aen een kant geholpen was/ wierd openbaer booz een gecommiteerde betwefen : maer of Buckingham selfs dan of sijn soon Karel schuldigh waren aen de daedt of kennisse des selfs / en hebb' ick niet konnen wijs worden / veele waren beducht datter den Koningh wel van wiste / en dat om dese reden ; om dat toen het Parlement ordineerde dat men Buckingham ondersoecken soude / en dat men de Artikelen sijnder beschuldige hadde opgesielt om tegens hem in te geven in het Hooger-Huys, soo heeft sijn Majesteyt op die selfde tijdt/ tegens alle vermoeden en als tot een affront van beyde Hupsen/Buckingham sijn hant gegeven om te kussen/ en nam hem mee / etc. Hier dooz raecte hy upt de gunst van het tegenwoozdigh Parlement ; selfs die hem meest toeghedaeen waren oozdeelden dat hy hier in een groote misflagh hadde/ dat hy 't Parlement in eenigh sake recht wepgerde/ veel meer in 't stuck van vergif/ daer noch den persoon die vergheven wierd sijn Vader was / in desen den coers van Justitie te stoppen / was met een moedwillige handt recht wepgeren ; maer op die tijdt was hy lustigh en jong / en begoft maer eerst Parlemen ten te beroepen/ daer na heeft hy gedacht sich selven booz altijd te versekeren/ ofte de Gemeente van Engelandt te vermeesteren ; Daer en is geen Penne die oopt desen schand-bleck sal konnen afwischen / die hem geduerigh sal aenhanghen / dat hy met sijn Parlement twistede / om dat sy nabozschten hoe en op wat wijsse sijn Vader tot d'ontijdige doot geraeckt was.

Op den 2. February 1625. wierd hy gekroont te Westmunster, Willem Laud veranderde den ouden gewoonlijcken Eed en sozmeerde een nieuwe/ ende in toekomende Meert wierd een Parlement wederom op nieuw geciteert / en daer in wierd Montagu beschuldigh van Paepsche en Arminiaensche ghevoelen ; en Buckingham wierd weer op den toets-steen ghebracht. Ten tijde deses Parlements sondt hy om de Bisschoppen, bestraffende hare traegheyt / om dat sy hem niet en insozmeerden hoe hy de Kerckelijcke saken mochte bebozderen; boozwaer hy wiste wel wat booz blypende pluymstrijckers datse meest waren/ en hoe gemakelijck dat hyse met gelt mochte omkooopen. Hier was wederom het Parlement belemmert met Buckingham en Bristol, die de wijsse van haer beyden was / maer de minste vrienden hadd' / dese hebben malkanderen van verraed beschuldigh ; de meeste hebben doen Bristol beklaeght/ en oozdeelden dat hy qualijck geloont was booz al sijn dienst in Spangien, want men mepnde dat hy maer volghens sijn commissie gegaen hadde ; Onder dit Parlement heeft hy Sir. Dudley Diggsen Sir. Iohan Elliot, Ledematen van 't Huys der Gemeente, in arrest genomen / om dat sy soo rigereuslijck tegens Buckingham hadden geprocedeert : 't was een hoogh affront booz 't Parlement en een schendinghe van haer Privilegie / een Lidmaet van het Huys vast te setten bupten consent van het Hups ; dese saecke wierd qualijck ghenomen ; en dooz dese en andere sijn onbillijcke bejegeningen begoft het Parlement hem te mistroutwen : veele waren swaermoedigh over desen handel/ en dachten dat hy eyndlijck alles winnen of verliezen wilde. Op den 15 Juny 1626. doet hy het Parlement schepden / en dat om dat sy Buckingham niet booz 't recht souden sle-

Koning
Karel gh
kroont.

pen. Een teecken van een oprechte affectie tot sijnen favorijt/de gunste van 1000ten in perijckel te stellen om een particulier persoon/maer wederom een hooghe onboozsichtighepdt, een gantsche Natie kleyn te achten om de gunste van een Persoon/ en die noch maer van gisteren / of een nieuwe creatuer was/die sijn Vader genunt/en hy de hant boven't hooft gehouden hadde.

In dit selbige jaer in Augustus wiert sijn Gorn den Coningh van Deenmarcken in een battaly van Tilly geslagen/hoe den Coningh hem hier in dzoegh/of met wat prininghen hy hem trouwlooslijck beloofde t'assisteren/en weet ick niet / dit ben ick secker dat den ouden Coningh na dit gebecht noopt onsen Coningh konde gedogen/maer swoer dat hy na sijn vermogen/daer toe arbejde om hem sijn Coninckrijk te doen verliezen; dit hebb' ick upt de mont van eenen Dr. M. die den Coningh van Deenmarcken hoorde seggen/ 't gene ick nu schryfve.

In anno 1627. heeft hy Schepen en volck gewozven om na't Eylant Ree in Vranckrijk te voeren / onder het belept van Buckingham die onse beste Maets in dat loimpige desseyen verlooren / die van de Franzen als op den slachtbanck wierden gelept/ dooz het onverstant van sommige die de principaelste commande daer voerden;maer geeft my verlos eer ick bozder gatte verhaelen 't ghene ick verstaen hebbe upt de mont van een boozname Cornel die in die ongeluckige expeditie wierde geinloopeert / en een van de Krijghs-raet/een gesworen Dyant van den Hertogh van Buckingham, desen wiert het verlies van ons volck principelijck te last gelepdt/ op dien dagh toen sy na de scheepen retireerden. De saecke was dus gelegen: 's Nachts eer sy retireerden/ dede den Hertogh den Krijghs-raet vergaderen/en toonde haer hoe noodigh dat het was om 's anderen-daeghs te retieren/en dat hy in krijghs-affayren gantsch ongeoeffent zijnde/ den handel van den nabolgenden dagh de directie des Krijghs-Raedts bevolen liet den dienst van sijn eyghen persoon in qualité van een slecht soldaet haer aanbiedende: den Krijghs-Raedt heeft met vry consent den ouden Sr. Willem Courtney het bewindt van dese saecke op-ghedragen: desen Courtney was een swaermoedighen gierigaert / dewelcke 20 of 30 jaren booz slecht Capiteyn in Hollandt gediend hebbende / in dese tocht dooz Sr. Burrows tot Cornel verhooren wierd; Burrows nu overleden en Courtney d'oudtste Cornel zijnde / wierd hem de sake bevolen om ons volck behouden daer af te halen / doch hy heeft of dooz ghebreck van oordeel of dooz sloffighepdt de sake niet wel belepdt hebbende/ veroorzaecht dat ons volck meest neder-geschackt wierden; Courtney bleef selfs in de pekel steken / en wierd dooz sijn knecht noch gesalveert/ die uptriep/ ô bergh mijn Capiteyn, maer den armen Dan bleef selfs in de loop/ om sijn Meesters leven te salveeren.

Een koegel by geval/ terwijl sy in dat Eylant toefden/ quam den boozn. Courtney aenboozt / doch schampte af op een stuck gouts dien hy hadde so dat 't gout krom wierd/en hy daer dooz behouden: Courtney wederkomen- de/heeft my het stuck gouts getoont/en de historie vertelt; den Koning onse schade aen het Eylant Ree verstaen hebbende als mede het landen van den

Hertogh / in plaets dat den Koningh moepelijck soude zijn ober het verlies van soo veel kloecke Matroosen / of den Hertogh examineeren / so heeft hy den Hertogh laten boodschappen / dat hy sich ober het verlies niet en soude bedroeven / want de Fortuyne des oorloghs was onsecker.

Anno 1627. in Martio wierd een Parlement op nieuw geciteert / tegheng Buckingham gheprocedeert in Junio, ende geprolongiert tot October, in Meert daer aen geschepden / om dat Willem Laud Arch-bisschop van Cantelbergh van 't Huys der Gemeente wierd opgedragen / en na sijn ondergang getracht; Daer wierden oock Artikelen in-gegeven tegheng Buckingham, doch hy wierd doozsteken op den 23 Augusti 1628. toen hy op sijn vertreck stondt om Rochel, 't welck toen beleert was / te probiandeeren. Deele vielen klachtigh ober den Koning, eerst om dat hy de Franschen assisteerde in de schepen van Rochel te vernielen; ten anderen om dat hy die van Rochel nu assisteerde tegheng den Koning van Vranckrijck, doch alles was te vergeefs / sommighe hebben hem derhalven vergheleken by een swarte Toveresse, die / so men seght / het Dee wel kan betooveren en beschadigen / maer geen macht en hebben om die wederom te genesen.

Coen Buckinghams doot den Koning eerst geboodschapt wierd / so was hy in de Kerck; hy en scheen niet seer gealtereert te zijn ober dese tijdinge / maer heeft de predicatie met patientie uytgehoozt / hy gaf alleen Maxwel boozt commissie om des Hertoghs Cabinet t'arrestieren / daer sijn bzieven en heymelijcke instructien in waren.

Weder een / behalven eenige vleyende Hobelingen / waren vast blijdt dat Buckingham doot was / niet-te-min bleef alles in d'oude ploop soo wel op het Hof als in de Republijcke na sijn doot / waer uyt veele sustineerden dat alle quade Regeeringe in het Rijck niet ontstaen is uyt Buckinghams quaden raedt / maer meesten-deel uyt de verdozvene nature van des Koninggs eygen haestigh hooft.

Op den 29 May 1630 zijnde Saturdag omtrent ruer na de middag wierd den tegenwoozdigen Koning van Schotland geboren / sdaegs daer aē quam dē Koning tot Pauls Crofs om God te danken booz de geboozte van sijn soon.

Omtrent May 1633. trock hy na Schotland, en wierd daer gekroont den 18 Juny, zijnde Sol in de 70te graed van Cancer, Luna in de 7^{le}. van Taurus. In Iulius hadde hy een gebaerlijcke ober vaert van Brunt Eyland, soo dat hy ter naeuwer noot behouden ober raecte / een ghedeelte van sijn hupgraedt bleef in de loop.

Anno 1634 wierd hy swaerlijck geplaeht met factie in sijn Hof / 't welck hem seer onrustigh maecte / maer by Artikelen heeft hy alles wederom in ordze en stille gebzachte; doenmaels heeft hy oock een sware schattinge laten uytgaen ober 't gantse Rijck / doozgaens genoemt sloop-gelt, om dat men uytgaf dattet tot onderhoud was vande bloot / en boozwaer een groot gedeelte van dien wierd daer toe geimployeert / de Matroosen daer mede promptelijck betaelt / en 2 jaren achter een een treflijke bloot van Konincklijcke schepen toegestelt / streckende tot groote reputatie van de Natie.

In dit sloop-gelt hadden de meeste geen behagen / zijnde een simpele bondt en aerdighe practijck om d'ondersaten te schatten en scheeren / en

Den Koning van Schotland wordt gebooren.

d'Ecclipsis, was 's Maendaghs daer aen.

tot een jaerlijckse contributie te brengen ; **Ick was toen selfs Collecteur** ter plaetse daer ick leefde / my ghedenckt dat mijn **Quote was 11 gulden/** en niet meer ; is 't dat wy de voorige tijden by de tegenwoordige daer wy in leven vergelijcken / soo sullen wy groot onderscheydt daer in mercken / alsoo de nootwendigheyt van onse **Armeen** te maintineeren sulcks is ver-
 eyschende / want mijn jaerlijckse **Contributien** aen de **Militie** zijn by nae ofte meer als 200 **guldens** / hoewel mijn **Capitael** geensins meerder is als booz desen ; tegen dit sloop-gelt hebben veel treffelijke **Lupden** gemut-
 mureert / soo dat het noch eyndlijk in 't **Parlement** is afgeschafft.

In Anno 1638. quam de **Koninginne Moeder** van **Vranckrijck** , en **Moeder** van d' **Engelle Koninginne** , **Weduwe** van **Hendrick de IV.** te **Lon-**
non in **Engelandt** op den 31 **October.** **Sp** hadde weynigh gesleep en **Staet-**
Juffers by haer ; den **Koningh** heeft haer beleefdelijck en genereuslijck ont-
 haelt / schoon datter peder een tegen was ; also men obserbeerde dat waer of in wat **Landt** dese oude ellendige **Koninginne** quam / daer volghde t'er-
 stondt op pestilentie of oorlogh / of dieren tijdt / of d'eenen ongeluck of d'an-
 der ; 't is my byemt hoe **sp** soo ongheluckigh konde zijn / of eenigh **Landt**
 daer **sp** in quam ; 't is waer / en 't is my seer wel bekent / dat sommige **lup-**
den geboren onder een ongeluckige constellatie des **Hemels** ('t en **zp** dat bo-
 ven de **Nature** en t'eenemaal in den geest leven) so machtigh ongeluckigh
 zijn in 't gene **sp** by der handt nemen / dat al woeten en woelen **sp** noch soo
 seer om rijk en groot te worden in de werelt / so is alles te weynigh om een
 gering leven te bekomen / schoon ghenomen datse met een goet **Capitael**
 onderstut worden om neeringe mee te beginnen / en datse veel goede en ge-
 trouwe **Vrienden** hebben die haer ondertusschen de handt bieden. 't kan
 zijn dat soodanigen ongheluckigen **Fortuyn** desen ouden **Koninginne** van
 kints-been aen by-gewoont heeft / als dat 'et gerekent wierd booz een on-
 geluckige **Prognosticatie** van **pets** quaets te lande daer **sp** quam.

In November ging een **Proclamatie** upt om de groote vergaderinge in
Schotlandt te doen schepden / doch al te vergeefs ; want de **Schotten** hebben
 dese **Privilegie** haer toebehoorende / dat waer en wanneer 't haer ghelieft
 geen **Placcaten** of **Beveelen** van hare **Koninghen** te ghehoorsamen / 't en **zp**
 dat die **Placcaten** met haer eyghen humeuren en phantaspen over-een ko-
 men. Dese **Proclamatie** en wierd niet alleen niet geacht maer belacht van
 de **Schotten** , dewelcke toonden dat 'et haer ernst was / beginnende volck te
 werben tot haer eygen defensie / en willende geensins gedoogen het halve
Paepse gemeene-Bede-Boeck ; Dit volck-werben van de **Schotten** bracht
 soo veel te wegen by onse **Prelaten** dat **sp** de ooren opstaecten / en principa-
 lijck de **lupe Bisschoppen** , dewelcke by malkanderen quamen / en onder
 haer eyghen **Levitische Geslachte** groote sommen ghelts upt-maecten tot
 maintineeringhe van een **Armee** teghens de **Schotten** , dien **sp** nu meer als
Turcken hateden. Verscheyden particuliere **Lupden** worden gheciteert
 ten **Hove** te compareeren / en gedwongen groote sommen gelts te verschie-
 ten tot maintineeringe van een **Armee.** **Ick** hebb' sommige hooren seg-
 gen / dat den **Koning** in sijn **Schat-kisten** doenmaels boven de 600000 **pon-**
 der

den steerlings hadde/ geen groote sommen booz soo een supnige Dzing/ die sulcke groote inkomsten hadde.

Op of omtrent den 27. Marty 1639. trock den Koning naer Schotlandt, sijn Armee volghde hem boozt / waer van tot Generael ghestelt wierd den Graef van Arundel, een Man van destigen Adel/ moed en conragie/ wiens booz-saten verschepden repfen Generalen hebben geweest tegens de Schotten, en dat met goedt succes: Den meesten Adel deser Natie trock met den Koningh op in dese tocht / doch tegen haer danck en wil / want de Engelsche en Schotsche nu samen geleest hebbende als Broeders, of volck van eenderley Natie/ by na 40. jaren lang / en onder malkanderen ghetrouwt zijnde / soo heeft het haer vzeemt gedacht ja ongeoozlost en onbetamelijck dat dese Natie tegens de Schotten soude ooziogen / en dat alleen om d'onversafelijcke lust van eenighe domineerende Priesters, half-Paepsche Bischoppen, en een obstinaten Koning te boldoen / die van dese vzaevereende Priesters sich by de neus liet omleypden. 't Was de ghemeene soldaet geens na sijn sin / en gingen vast pziuttelende mee. Eyndlijck bepde leghers lagen etlijcke daghen by malkander / nochtans en hebb' ick niet verstaen datter so veel als een Lupus aen bepde kanten doodt gheknipt is; alsoo de Schotten seer noode de Engelsen sochten te terghen / en dese al immers soo noode haer zenige ergenisse te geben. In Junio 1639. wierd een Dzedede getroffen tusschen bepde Natien/ daer den Engelschen Adel seer toegeneghen was en bljstigh in arbeypde.

Den Koningh selfs haeckte boven al na dese Unie met de Schotten, gheslijck als bljcken sal upt dese nabolghende Historie: dien dagh die bestemt was tusschen den Engelsen en Schotten Adel om te consuleeren ober die Artikelen van Accoozt of pacificatie die den Schotten Adel soude voozstellen / den Adel van bepde kanten neder-geseten zijnde / soo begoft den Graef van Arondel met een destighe stemmighepdt de Schotten te bestraffen ober hare onbedachtsaemheyp en rebellie van volck te werben teghens haren wettelijken Koningh / ende te turbeeren de Dzedede van bepde Natien / en niette-min pzees hy de goedtaerdighepdt des Koninghs, dewelcke/ niet tegensstaende haer groote moedwilligheyp en quade besegeningen / seer genegen was aen te hooren hare Gravamina en Requesten diese booz te stellen hadden / en tot dien eynde had hy hem / Generael zijnde van d'Engelse Armee, en eenige andere uptverkorene Edelen des Kaets geozdineert op dien dagh by-een te komen / met malkanderen te handelen / en te hooren wat sy tot haer eygen verschooninge te seggen hadden; desen destighen Man voozbarende in sijne reden/ en de fouten der Schotten aggrabeerende / so quam sijn Majesteyp daer op onberwacht in de Kamer / eyschte de Artikelen die de Schotten begeerde gheconfirmeert en gheconsenteert te hebben / las die naeutelijcks ober/ of hy ondertepckendese boozt / sonder met yemant van sijn Kaet daer ober te consuleeren/ dit nam den Engelsen Adel so qualijck/ dat sy 's daeghs daer aen dat de Schotsche Artikelen ondertekent waeren / jaer al-te-mael naer Hups toe spoepden / den Koningh bleef achter / en zeffende sich daghelijcks in een oolicken spel / ghenoeit Negen-Spelden; sijn

sijn Consoorten daer mede accordeerende / waren Lackeyen, Pagien, &c. Hy en quam soo dya niet weer te Lonnon, of hy liet die Artikelen van den Beul verbanden / makende dat hy in het eene belacht / en in 't ander booz een persoon van een gheringen oordeel gerekent wierd : maer op die tijdt wierd het verbanden van de Schotse Artikelen toegeschreven den raedt die hem ghegheven wierd en het ernstigh aenhouden van de hooghmoedighe Clergie en Bisschoppen, die hem in alles / daer sijn ooren nae jeuckten te wille waren / selfs tot sijn ondergang en rupn.

Ecclypsis
in de Son.

Daer geschieden in dit jaer 1639. vijf Ecclypsisen inde Son en inde Maen: drie in de Son en twee in de Maen; die sich onder onsen Horizont vertoonde was d'Ecclypsis in de Son, die hier by ons te Lonnon begon op den 22 May, zijnde Woensdagh te 3 uren en 52 minuten na de middagh.

Sijn Majesteit was teghens de Schotten te velde op dese selfde tijdt toen het Ecclypsis was / sommige die met hem waren ghetuyghden datse so bitteren koude over dagh noyt en hadden geboelt om die tijdt des jaers daer de Sonne soo hoogh was. Ick sal my weynigh bemoepen met het prognosticeerende deel van dese Ecclypsis, nochtans mocht ick u wel seggen / dat Mercurius in 't begin van d'Ecclypsis de Clergie ofte de Geestelijckheyt booz oogen stelde: in 't midden van d'Ecclypsis was de Maen haer significatoz / ende sy verbandt en dicht aen des Draecken-steert, 't welck veel ellende aen en over de Priesters bedupde. d'Ecclypsis propheteerde den Koning veel verraeds en schade van sijn vrienden de Schotten; de geecclypseerden graed was in den graed daer teghen ober / bpkang van Sol in haer radix; gelyckerwijs als dese Ecclypsis des Konings swarigheden of haer beginsel vertoonde / alsoo heeft oock Luna haer Ecclypsis in d'achtste graed van Sagittarius in Anno 1648 een epnde gemaect van sijn swarigheyt/etc.

d'Effecten van dese Ecclypsis haer meeste influentie op den Koning van Spangien, alsofse viel even op den graed van sijn 7de. Hups / so dat op den 11. ofte 12. Octobris 1639. op onse Engelse Custen / booz ons neus / bpkang in onse haven de Hollanders sijn groote Scheeps-bloot aen brandt staken en deden verdrencken / dien sy in Vlaenderen souden landen. Ick weet wel dat sommige haer niet en ontsien hebben te segghen dat de 8000 personen in de Spaensche Vloot hier in Engelandt aen landt souden geset worden tot assistentie van sijn Majesteit, maer 't was een loutere loghen; want wie soude haer kunnen belet hebben van te landen in Kent, indien 't sijn Majesteit bevolen hadde; dit ben ick versikert dat den Spangiaert seer moepelijck was op sijn Majesteit, dat hyse soo nae by onse haven liet vergaen; dit stiet haer oock tegen de boyst / dat sijn Majesteit met sijn beloofde Ammonitie van oorlogh als Canon en Boskruyt / 't welck haer ontbrack / achter bleef / of dooz sloffigheyt of dooz verraedt van onse Officiers / so dat sy de nederlage kregen. Toen sijn Majesteit van Engelandt ter ooren quam dat de Spaensche en Hollandsche Vloot soo nae aen d'Engelse Custe waren / soo seyde hy tot eenen die by hem stondt / Ick wenschte wel dat ick met eere van beyde Vlooten ontslagen ware.

In dit jaer hebben de Schotten dooz een acte onder haer selven ghepasseert /

seert / al de Bisschoppen verstootten / dewelcke naderhandt hier quamen bedelen / ende wierden dooz Cantelbergs boozspraeck rijckelijck onderhouden ; sijn Majesteyt nam het verjaghen van de Bisschoppen soo qualijck / als dat hy gheresolbeert was der Schotten stoutighept te temmen / en dese sijn Landts-luyden het Negotieeren met Engelandt te verbieden / tot dien eynde dede hy hare schepen arresteeren / waer ober de Schotten soo dol en rasende waeren / dat sy haer in Anno 1640. wederom op de been in de wapenen begaben ; den Koningh roept in April het Parlement by een weghen de Schotten , doch het Parlement en wilde niet eenen penningh contribueeren om sijn booz-ghenomene Armee teghen de Schotten te maintineeren / en daerom doet hy in May het Parlement schepden / waer ober de Engelsen gantsch onbernoeght waeren / maer de Schotten daer dooz te meer gheanimeert / soo dat haer Armee schielijck op de been raecte en soo stout wierd / als datse sonder noodighen op den 17 Augusti in Enghelandt quamen ; Den Koningh steldt een Armee van Engelsen toe om haer 't hooft te bieden / doch soodanigh was de generaele inclinatie selfs van den ghemeenen Soldaet , en soo seer was Willem Laud Arch-Bisschop van Cantelbergh by peder een ghehaet / als dat de gemeene soldaten nergens anders mee te paepen waren als met een Parlement , niet eenen Engelsman wilde teghen de Schotten aen / die nu al ghekroopen waeren in de stercke Stadt Nieuw-Casteel : onse Soldaten muptineerden / d'Officieren waeren doozgaens onghewilligh om te dienen / de nieuw-gheworvene Soldaten sloeghen in sommighe Provincien haere Officieren , ende en wilden niet optrecken : alle dese Commotien hebben den Koningh wepnigh kunnen beweghen om den Oorlogh te casseeren / zijnde gheduerigh aenghepozt van de Bisschop en de Clergie , dewelcke in haere by-een-komsten veel contribueerden tot den Oorlogh / en belasteden haere Creatueren dat sy op haere besondere Preeck-Stoelen teghens de godloose Schotten souden upt-baeren / ende het volck in-blaesen datse alsof graegh de handt souden bieden / als offe met Heydenen en Turcken te doen hadden. Sijn Majesteyt belastede den Adel op nieu dat sy hem in dese Boozdse tocht souden by wonen / dewelcke hem traeghlijck of veel eer ongewilligh dan andersins tot York conbopeerden.

Peder een wiste wel dat de Clergie een stoocke-brandt van desen oorlogh was / dien den Adel nu niet langher mochte luchten / want nu bedreef de hooge Commissie-Court en andere vuple Courten grouwelijcke ongerechtighepdt teghens den persoon en de goederen van een peder Heer / die by geval daer quam ; daer was oock enen Wrenn Bisschop van Norwich , gebooren te Lonnon , wiens Vader Puppen en sulcke snupsteyp verkochte ; desen Quant sepde rondt upt / dat hy dien dagh noch hoopte te beleven dat hy een Predikant alsoo hoogh verheven soude sien als een Ioncker in Engelandt ; en boozwaer de trotsighept van desen stouten Borgerz soon is de booznaemste oorzaeck geweest dat de Clergie onder de boeten gheraecht is ; wat desen Wrenn belangt / ick weet dat Cantelberg hem verheven heeft tot die Kerckelijcke en Hoofsche Digniteyten / dien hy ghenooten heeft ;

voorzijn en is oock niet verborghen / en ick heb 't oock verstaen uyt Cantelberghs Dienaers, dat hy dickmaels seyde / dat de haestige en ongefondeerde Procedueren van desen Wrenn de Clergie tot niet souden brengen ; doch aenghesien dat hy d'eenighe Instrument synder verhooginge was / soo en konde hy hem niet tegen-vallen / of het soude tot disreputatie van hem en de generale Clergie strecken : hy was oock op sich selven niet wepnigh overnoeght dat hy so een onwaerdigen en verachten mensch tot dien hoogheydt hadde opgetrocken / die nu een schande en laster was van de Kerckmeesters, ende een extra-ordinary plaegh voor de gantsche Natie : want door dien hy veel vrome Drapierders in de Provincien van Norfolk en Suffolck so plaeghde en pijnighde / daer door wierd dese genootsaecht haer Vaderlandt te verlaten / en met hare Familien na de vereenighe Provincien in Nederlandt te vertrecken / alwaer sy de Hollanders de Const en het Handtwerck van Laecken-drapieren geleert hebben / tot groot nadeel en armoede van dese Natie / etc. en noch leeft desen snooden Wrenn, &c.

Eyndlijck hield het oorlogen op aen beyde kanten tusschen de Schotten en Engellen door een eenparige toestemminge / eenige klepne schermutselen vielen daer wel voor / doch tot geen effect ; den Koningh doen hy sagh datter geen andere middelen tot sijn voordeel konden bedacht worden / en dat de soldaten met een generale opset hadden bestemt niet tegen de Schotten te willen vechten / soo heeft hy eyndlijck / hoewel seer noode / door het ernstigh aenhouden van den Engelschen Adel het beroepen van een nieuw Parlement geconsenteert teghens den 3. van November, 1640. Doch dient ghy wel te weten onder tusschen / dat toen den Koningh sagh dat hy d'Engellen geensins konde anmeeren teghen de Schotten, soo ontbood hy den Graef van Strafford, den Vice-Roy van Yerland den gewesenen St. Thomas Wentworth een van den Adel / die voor desen hem een heftigen vyandt was / doch naderhandt het sogh van de Hoosse Eer-tijtolen in ghesoghen hebbende / heerde hy sijn rochjen om en wierde Koninghs, ende wierd alsoo Vice-Roy van Yerlandt : een persoon van so treffelijche gaven en so diepen voordeel als eenigh Engelsman die daer leeft; desen Strafford (segg' ick) heeft hy ontboden / om met hem raed te staen wegen dese uytberstende oneenigheden ; Straffords consulteeren met Cantelbergh heeft wepnigh ontlijf / want den Bisschop was in alles behalven in kerckelijche affapren / so dom als een Ezel ; de handt van voorhenigbeyt vergeselschapte nu het Parlement en de Republijcke van Engelandt, welke de gunste van al het couragieus volck na haer trocken / den Koning daer-en-tegen raekte dagelijck in decadentie. In April 1641. beschuldicht het Parlement Strafford over sijn quaet comportement / sijn verraed en tyramp tegens de Republijcke gheduerende sijne regeeringe in Yerlandt : het Parlement sat hem dapper op de hielen / en schoon dat Strafford hem soo wel en met sulcken kloekmoedigheyt wiste te defendeeren en te verdedigen als pemant ter werelt soude kunnen doen / nochtans wierd hy schuldigh bevonden / ende ghecondemneert om te sterben / gelijk hy oock der. T. Graef van Arundel was Cancellier, den Koning ondertekende de sententie des doots of persoonlijck of door sijn

zijn gecommiteerde; aldus is Strafford gestorven / den kloeksten Politicus die ooit dese Staat voortgebracht heeft.

Weder een beschuldigde den Koning over zijn trouwloosheit en bleu-
hertigheit aengaende desen persoon / dewelcke in zijn gemoed gerust was
dat Strafford niet schuldigh en was aen verraet des doots / maer slechts aen
eenige mislagen / echter evenwel de sententie sijns doots of met zijn e-
gen of met zijn gecommiteerden haer handt ondertekende.

Sommige affirmeerden dat hy met den selfden pen en op de selfde tijd een
Acte van een drie-jarigh of eeuwigh Parlement teyckende / welke niet son-
der consent van beyde Hupsen soude scheidten. Sommige willen segghen
dat de Koninginne hem tot beyde dese dingen bewillighde / andere beschul-
digen Hamilton daer mee; 't en scheelt niet wie 't gedaen heeft / of hem daer
toe aenriedt / 't was zijn ondergangh.

Daer en is niet veel aen de sake ghelegen wie de Schotten in Enghelandt
gelockt heeft / sommige meynen dat Pim: Hambden en andere instrumen-
ten daer van zijn geweest / 't is misschien waer / en dattet den Koning wel
wiste / maer niet konde voorkomen; 't zy so als 't wil / het Parlement heeft
de Schotten haer schade met een dappere somme gelts vergoedet / ende ge-
ordineert datse upt het Rijck souden vertrecken / gelijckse oock deden; soo
dat den Koningh eygentijck om de teghenwoordige dreygende verschillen
te stillen naer Schotlandt verrock in Augusto 1641.

In de selfde Maent van 't jaer 1641. sagh ick den ouden Koninginne-
Moeder van Vranckrijck vertrecken upt Lonnen in compagnie van Thom.
Graef van Arundel; 't was een droevigh spectacul / en perste de tranen upt
mijn oogen niet alleen / maer oock van veele anderen die 't sagen / dat soo
een oude / kreupels / magere / arme Koningin, die met d'eene been in 't graf
ging / gedwongen wierd van hier te vertrecken / hebbende geen plaets van
residentie in de werelt voor haer overigh behouden / als dien die de curtesy
van de harde Fortuyn haer assigneerde; sy is geweest d'eenige statige en
heerlijcke Vrouw van Europa, Hupsvrouw van d'aldergrootste Koning die
daer ooit in Vranckrijck geleest heeft / den Moeder van eenen Koning en
twee Koninginnen; den Koning en broegh niet veel na den Graef van Arun-
del, door dien hy strengh en stemmigh van Natuer was / geen nieuwighe-
den noch vleyerpen in het Hof konde verdryghen / en groot van Maegh-
schap was / etc. doch dit was d'eenige en principaelste oorsaeck van allen /
dat hy Rechter zijnde over Strafford in de beschuldige sijns verraets zijn
stemme gaf; desen Arundel hadde den Koningh zijn hoogherdigheit en des
Konings ondanchbaerheit aen hem en sijne Familie te rupcken gegeven /
dien hy aen Arundel hadde bewesen; dies neemt Arundel zijn slagh waer /
en treckt upt het Rijck met de voornoemde oude Koninginne, als over den
Koning onbernoeght zijnde / toen hem aengedient wierd / dat zijn Majesteit
hem soude missen; 't Is een slechten Hondt (seght den Graef) die geen nae-
fluyten weert is, en schoon dat hy een Koningh is, soo sal hy echter ghewaer
worden dat Arundels affectie t'zijnwaerts in consideratie mochte komen, &c.
In weynigh jaren daer na is Arundel te Padua gestorven / zijnde de laetste

onder d'Engelse Natie, die den sleep van den ouden Adel ophield; hy was een groot Lief-hebber van Antiquiteyten en van d'Engelse Natie: hy was een vooznaem Patroon van het verballene Adeldom / en Maerschalck van Engelandt zijnde heeft hy wat te strict gheweest over de Gemeente / waer over hy geensins beint / maer veel eer van haer ghehaet wierd; niet-te-min den Adel en is niet wepnigh aen hem verplicht.

In October 1641. beginnen de Yeren cenparigh te rebelleeren en d'arme Engelsen te massacreeren / die haer selven niet en konden redden upt de noodt soo als de saken doen liepen / derbende bequame Gouverneurs om haer aen te leyden; en om de waerheydt te segghen / de maniere die eerst gehanthaeft wierd om de Rebelye te stuyten / heeft die onderstut; want steunende op sommighe van den Yerschen Adel, en veele onder haer met wapenen voorszien zijnde / besorghen haer epgghen An-ghesetenen daer mee / welke daer op voort d'Engelsen berrieden. Hier upt ontstaet een groote questie of dit vermoorden van d'Engelsen gheweest sy met consent en commissie van den Koningh aen de Yeren. Veele hebben met woorden geaffirmeert en in openbare Druick gheconfirmeert dat hy schuldigh aen soo een vileynighe daedt soude zijn / 't welck ick niet en kan gheloo-ven / naer dien ick noopt sekerlijck konde vernemen / welke die Commis-sien waren daer de Yeren van roemden / alsoo 't slechts het seggen is van de Catholijcke Yeren, om met opset andere aen haer kant te locken / en mee-nigen eyn met praetjes paepende / soo hebben se ghedaen volghens des Ko-nings Commissie; Had dit waerachtigh geweest / 't soude maer meer als billick gheweest zijn te oordeelen dat sy schuldigh ware aen d'assistentie tot destructie van Rochel, doch my staet beters van hem te vermoeden / ten aensien dat hy Gereformeert, een Christen, en een Koning was. Nochtans dunckt my dat in sijn gewaende Boecxken dese saecke wepnigh vol-daen wordt. Twee principale dingen worden den Koningh te laste gelept: I. Waerom sijn Majesteyt sulcken medoogentheydt aen de Yeren getoont heeft / als dat hy niet meer als 40 Placcaten teghens die Rebellen in Yer-landt heeft laten uptgaen / en dat tot geen effect / of ten ontijde als te laet was; en dat hy haer boven dien gherespecteert heeft. Ick weet dat hy met sijn epgghen handt de woorden Yersche Rebellen heeft upt-ghewischt / en daer vooz gestelt Yersche onderdanen, in een sekere hantschzift (geschre-ven door Sr. Eduward Walker, en hem gepresenteert) dien ick ghesien heb-be aengaende de Yersche rebellie &c. 2. Toen het Parlement kiledinge en andere behoefstighept soud' vooz d'Engelse Soldaten in Yerlant, den Coning heeft se onder wegen gearresteert; en daer mede d'Engelsche en Walsche tegens het Parlement voorszien: de redenen / hier van zijn van de schryber van sijn vooznoemde Boecxken *ε'κων βασιλικη* ghenoomt / niet eens aen-gheroert.

Terwijl het Parlement in Anno 1641. imo Novembris, noch sit / komt den Koningh te Lonnon, word van haer in de grootste staet en magnificen-tie onthaelt / en van etlijcke honderden in goude ketens te ghemoet ghe-goen / en nu wordt anders niet upt-gheroepen als Hosanna, welkom zy u

Majesteit, welkom. De Koninginne merckende datter lichtelijck een scheuringe tusschen den Koning en het Parlement soude komen t'ontstaen / hadde vooz met loosheyt de Stadt vooz hem te verskeren; hy aen d'ander zijde paeyt de Worgerz met soete woorzen / seght dat hy haer hare landen in Yerlandt wederom behandigen sal / een belofte dien hy wel wiste nooyt te sullen konnen volbrengen / etc. my ghedenckt oock dat hy op haer besoeck Kers-tijdt tot Witte-hall ghehouden heeft / daer hy 't anders voozgenomen hadde tot Hampton-Court te houden; hy heeft oock sommighe Raedts-Heeren tot Ridderz geslagen; op sijn wederkomst upt Schotland verklaerde hy aen beyde Huisen / dat hy dat Rijck in soo gerusten en goeden standt ghelaten hadde als men soude konnen wenschen; 't En is niet vyzmt dat hy haer vernoeght liet / daer hy haer alles gaf datse eyschten / en ondertekende 't gene sy begeerden / en bevestighde soo veel als haer rupme consciencien konden versoeken.

Maer nu in Ianuarius Anno 1641. begost een Zee van ongelucken ons aen booyt te komen / en ons lang-gecontinueerde geluck te bestozmen dooz d'oneenighepdt tusschen den Koningh en beyde Huisen des Parlements, en dat ten deele dooz de samen-rottinge van veel honderden die op een onbeleefde manier het Parlement-huys quamen becingelen; 't is waer / dese onbeleefde samen-rottinge was den Koning gantsch tegen de booyt; waer op het slimste vermoedende (ghelijck hy selfs uptstrooyde) heeft hy vooz Witte-Hall een trouw soldaten tot sijn guarde gehouden; hy hadde oock veel rouwe Gasten / waer van sommighe seer beleefst waren / die binnen Witte-Hall met haer gheweer op haer zijde ghereedt stonden / om in alle voozballende noodt by der handt te zyn; voozwaer der menschen herten begosten nu te verfsagen / en veele hebben gemerckt dat den Koningh met toorn tegens des Parlements Procedueren ontsteken was / en dat hy vooz hadde tegens haer te oozlogen; hy liet sich sulckz oock ontballen; 't Gebeurde op een tijdt dat toen sommighe van de woeste Worgherz te Witte-Hall quamen / een onder den hoop sich verfstoute upt te roepen gheen Bisschoppen; eenige van de ghewapende van binnen quamen met haer zijdgeweer uptloopen / om de stoutigheyt van desen vyz-post met woorzen / sose mochten gelden / of anders met slagen te straffen; wat tusschen haer beyden in woorzen passeerde was haer best bekend / den Borger stouter in 't spreken als in 't slaen / wierd gequetst / en is / so my bericht is / van de quetsuere gestozben; seer veele hebben geaffirmeert dat op of omtrent die plaetse daer desen persoon gequetst wierd / den Koning onthooft wierd / also het Schavot daer recht tegen ober stont.

Dat volck of de Borgers die so vooz Westmunster plachten t'samen te rotten waren meest lupden van gheringen aensien / doch daer toe van de deftigste op-gehitst; en nochtanz waren 'er soodanighe onder die moedigh. waren ende een stricter leven leyden als de ghemeene man / en wierden dooz de banck ghenoeemt Puriteynen, en hadden onder de Tyrannye van de Bisschoppen veel upt-ghestaen; sy waeren doozgaens vzoome en goedt-meynende Lupden / hoewel datter nu en dan eenighe particuliere

liere Sotten onder-raeckten / streckende tot discrepatie van d'anderen; sy waren modest in haer habijt maer niet in de tong; haer hantz doegense met de ooren gelijk / weghalvende gene die soo booz Westmunster met tieren en rasen aenhielden / Rondt-hoofden wierden ghenoeemt; die van de Court ter contrarie doegen lang hantz en hangende locken / en gingen altydt met zijd-gheweer / en wierden van dese luyden Cavaliers ghenoeemt / so dat eyndlijck upt gewoonte de gene die het Parlement aenhiengen Rondhoofden, en die den Koningh toegedaen waren / de naem van Cavaliers behielden.

Om recht upt te gaen / 't gene ick upt dese tumulten des Stadts ghemerckt hebbe / is dit; booz eerst / waren de versmaedtheden der Borghers die eenighsins wel gesint waren / geduerende deses Konings regeeringhe / swaer en meenighbuldigh / wordende geduerigh gelastert of van de hooge Commissie-Court ofte van de Star-kamer, soo dat sy als mannen in wiens bozst den Geest der vyzpheidt logeerde / blijde waren dat sy haer suchten en leet liever op sulcken oproerige als zedige manier mochten upten / versekeret zijnde / soo dit Parlement eens quam te schepden / dat de smotterighe Clergie haer hael en beroopt soude maken; wat den Koning aengaet van hem en haddense geen redzes te verwachten / alsoo sijn humeur haer al te wel bekend was; dat schoon hy in de tijdt des Parlements dickmaels belofte dede van alle swarigheden te reformeeren / nochtans sijn beste vriendt dien hy heeft en sal niet een dingh konnen voozstellen dat hy tot nut en bozdeel van sijn Onderdanen onder vacantie des Parlements gedaen heeft. Die schade lijden hebben gemeenlijck verlof om te spreken / en soo hadden de Borgers.

Dese gantsche Kers-tijd stackmen in de Court de hoofden in 't heymlijck by een / en secreete raedt wierd by de Koninginne en haer party gehouden / daer den Koning sich tot laet in den nacht dickmaels liet binden: welkers besluyt eyndlijck daer op upstiep / dat hy vijf van de principale Leden des Parlements op-epschte / doch alsoo de hoedanigheyt deser Acte peder een ghenoech bekent is / sal ick den Leser met des selfs wydtloopigh verhael booz dit mael niet lastigh vallen / maer dit slechts tot een besluyt van dese sake daer by doen / dat des Konings eere en reputatie hier dooz grootelijcks wierd gekrencht.

Den Auther des boecks klaeght dat de moetwilligheyt des oproers soodanigh was / als dat sijn Majesteit de straeten niet bepligh mochte gebuycken / sonder perijckel te loopen van sijn leven. Dit is een loutere logen: want schoon dat den Coningh sijn middagh-mael in de stadt hield op dien dagh / en de 5 gemelde Leden van de Borgers epschte / soo wiert nochtans aen sijn Persoon geen moetwilligheyt altoos bewesen / alleen sijnder eenige gheweest die hem toe-riepen toen hy de straeten passeerde: Sir, laet ons onse behoorlijcke vryheyt hebben, wy en begeeren niet meer: waer op hy dickmaels antwoorde / dat sy die souden hebben &c.

Ma dat dese 5 gemelde Leden des Parlements met groote eere en triumphen in 't huys der Gemeente waeren ingehaelt / traeden sommighe in discours

cours met sijn Majesteit, en onder anderen gaven sy hem te kennen dat hy de gunste en affectie van de Matroosen quijt was/ want sy geresolveert waeren haer Request aen het Parlement over te geven/ etc. Ich ben verwondert / sprack den Coningh, hoe ick de gunste van dese water-Rotten verlooren hebbe. Een woort voozwaer dat hem onbedachtelijck ontballen is; want yeder een moet weten/ dat de Schepen van Engellant en onse kloecke Matroosen/ d'eenige kracht van 't landt zijn.

Sijn Majesteit merckende dat hem alles tegen-liep / en siende dat de herten der Gemeente tot het Parlement geneyght waeren/ soo trock hy op den 10 Januarij 1641 na Hampton-Court, ende en konde noopt met bidden en smeken beweegt worden sich in 't Parlement te presenteren/ hoewel sy sulckx demoedelijck verscheden reysen van hem waren versoekende. 't Gene ongeluck volghden het ander / want op den 25 Februarij trock de Coninginne naer Hollandt, enden Coningh naderhant na Iork-shire. Op dese tijdt was'er een suffisante Magazijn van wapenen in Hul, overigh behouden van 't gevecht tegen de Schotten. Het Parlement heeft de sorghe van dien bevolen aen een van haer eygen leden Sir Iohan Hotham, welke de Stadt en wapenen tot dienst des Parlements getrouwoelijck bewaerde. Want sijn Majesteit in April 1642 eyfchte de Stadt op/ meynende daer dooz de Wapenen in sijn gewelt te bekomen/ maer wiert genootsaecht onberrichter saecke te vertrecken.

Den Graef van Warwick van de Matroosen seer bemindt droegh sorghe vooz de Scheeps - bloot; soo dat het Parlement in korte daghen voorszien waeren met meenichte van wapenen vooz de Soldaeten te lande/ en van meenichte van Schepen vooz haere affapren ter Zee. Sijn Majesteit onder tusschen ontbloot zijnde van de gunste sijns volcks en van middelen om een Armeete te maintenir/ dien hy kortelijck/ soo men merchte/ op de baen socht te brengen/ keerde van Hul te besichtigenna Iork. Het Parlement perfecte intelligentie bekomen hebbende/ en verseeckert zijnde dat hy haer met gewelt van Wapenen aen boort wilde / begosten haer teghenwoordige stant t' overdencken / wien sy tot Generael souden verkiefen / hoe sy Volck en gelt souden mogen verwerben om haer selven en de Republike te defenderen.

't Was een lust om aen te sien hoe dat d'een vooz en d'ander na in beyde hupsen na den Coning gingen d'uytstarten : sodatter weynigh in 't hups bleven sitten. Van Heeren was Essex des volcks troeckelkint de voornaemste/ een nobel boyt en die doorgaens wel geacht wiert; Dese wiert in dese noot van beyde hupsen genomineert en aengenomen tot den Parlements Generael. Ich ben hier verwondert over de wonderlijcke bestieringhe van den Almachtigen Godt/ die het Volck beweeghde dat sy desen Man tot haeren Generael souden verliesen/ desen Graef, desen broomen ziel/ segg' ich/ die dooz partiaelen oordeel van den Coningh Iacobus ongelooflijcke ellende heeft uytgestaen.

Wadd' Essex het Generaelchap af-ghestagen/ onse saecke soude na alle apparentie in 't begin te gronde gegaen hebben/ alsoo wy geen Edelman op die

op die tijt en hadden die gewilligh of capabel was tot soo een hooge be-
dieninge; ja daer wasser naeuwlijcks eenen onder die te betrouwen was/
soo dat Godt Essex verweckt hadde om den Soon te castijden/ wiens Va-
der hem tot sijn onschuldt te kozt gedaen hadde.

An dese somer hebben haer veele Borgers vooz Soldaeten laten aenne-
men; Ruyterp en Doet-bolck wierden verschafft/ en och! hoe veel verras-
ders hebben in d'eerste tocht onder de Militie van 't Parlement comman-
de gheboert / soo dat indien Godt selfs aen onser sijde niet en waere ghe-
weest/ wy souden nootsaeckelijck hebben moeten verlooren gaen.

De jonge Maets van de Stadt Lonnon hebben de groote helft van Es-
sex Infantery opgemaect; de frige Paerden hadde hy / maer de Ruyters
waeren on-erbaeren / want sy wierden soo als sy haer lieten opteekenen
in dienst aenghenomen; om de waerheyt te seggen / het Parlement was
blijdt datse maer pemandt gewilligh sagen om haer te dienen; daerom de-
den sy schoone beloften/die sommige so behaeghden / dat het koper-werck
en de penningen der Borgers op het publijck geloof quamen aenrollen.

Sijn Majestejt ondertussehen was op die tijt seer benauwt om gelt en
wapenen/hebbende ober geen Magazijnen te commanderen/als die alleen
van de Noorder Quartieren; Ja / in wat Graeffschap dat hy oock quam
(en hy doozwandelde veele) was hy so bekeest als dat hy raedt schafte om
haere wapenen t'arresteren / en sleeptese mee tot sijn dienst / voozwenden-
de dattet was tot behoudnisse van het bolck en sijn eygen Verloon.

Den Coningh hadde de meeste tijt tot Iorck gelegen of in eenighe naest-
gelegene Graeffschappen tot in Augustus leggen swerven/en hadde wepnig
uyt-gerecht; want de besondere Graeffschappen waeren doozgaens sijn
desseyn gantsch niet toe-gedaen / soo dat hy in de meeste plaetsen eet ge-
affronteert als geassisteert wiert / niet te min is hy eyndlijck tot Nottin-
gham gekomen / en heeft daer sijnen Standaert oppgerecht / (met een Vol-
komen resolutie ten Oozlogh) op den 22de. Augusti 1642 hebbende wep-
nige paerden by hem / maer op hope van meerder assistentie van de Wal-
schen te sullen bekomen / dien hy dachte dat meest op de Monarchy versot
waeren.

De Heralden ofte ten minsten die toen by den Coningh waeren / wae-
ren onkondigh hoe en op wat manier sy den Coninghlijcken Standart sou-
den oprichten / daerom hebbense die dooz een van de gaten ofte bobenste
plaetsen van Nottingham-Casteel gesteecken. Coningh Richard de derde
hande daer sijnen Standaert oock op-gerecht etc. Het behaeghde sijn Ma-
jestejt niet dat sijn Standaert binnen het Casteel gestelt was; hy sende /
men behoordese in een openbaere plaets te setten / daer peder een vyzelijck
mocht by komen / en niet in een gebangen-hups; sy hebben het derhalven
volgens sijn commissie buyten het Casteel geboert / in een perck daer aen
gelegen / daer peder een gemakelijck konde by komen. Toen sy 't in de
aerde setten souden / vermerckten sy dattet een loutere steenrotse was / so
datse met degens en messen een kleyn gat maecten om den Standart in
te setten; doch 't was al moeyte verlooren / want sy waeren gedwongen

voorz Die tijdt het selvighe op haer armen te dzagen / waer dooz sommighe Heeren een quaet vermoeden kregen van wegen den Coningh, en daer upt sustineerden langh van te boren dat den Coningh met sijn Armee niet veel soude opdoen. Ick hebb' oock verstaen dat hy binnen 8 a 10 dagen geen 30 personen en kreegh die hem wilden dienen.

Na den 22ste. Augustus 1642 was het oberige van sijn leven niet anders als een Dool-hof van doefsheyt / gedurigh on-geluck / daer de voorszienigheyt / soo 't schijnt / hem van den eersten in-gangh tot het Rijck / toe geordineert hadde. Sijne Dozlogen zijn van verschepden geleerde pen-nen beschreven / daer ick den Leser na sende. Ick sal slechts noch een wepnighjen van hem verhaelen / en daer mee beslupten.

3 Favoryten heeft hy gehad / Buckingham, die doozsteken wiert; Willem Laud, en Thomas Graef van Strafford, welke beyde onthooft wierden. De Bisschoppen en Clergie dien hy meest favoriseerde en t'eenemael avanseerde / en ter gelegener tijt ruineerde : heeft hy moeten beleven en sien dat haere Bisdommen wierden verkocht / de Bisschoppen selfs bespot / en alle de gansche Clergie van sijn aenhangh t'eenemael upt-geroept.

Na den Engelsen Adel en voegh hy niet veel / dan voorz soo veel als hy sijn eygen insichten in haer beooghde ; de soodanighe nochtans die so on-geluckigh waeren datse haer leven en middelen voorz hem pericliteerden dese wierden met haere Familien upt-geput ; 't is jammer dat beele onder haer geen geluckiger en danckbaerder Meester hadden gedient.

Hy heeft beleeft dat de Schotten sijn Landslupden / aen wien hy soo veel weldaden hadde bewesen / tegens hem selfs hebben geoozloogt / hem / doch tot een hooger prijs als de Iooden Christum deden / verkocht / en dat sy selfs geboeghlijck in route gheslaghen en voorz schelmen en slaeben verkocht wierden. Sy hebben haer meeste profijt t'allen tijt van hem ghemaeckt / veranderende haer affectie na dat sijn Fortuyn veranderde.

Den Stadt Lonnon dien hy so seer verdzuckt en veracht hadde / 1000de. van haer Vozghers heeft hy tegens hem in de Wapenen gesien / en dat sy prospereerden / en hy tot niet consumeerde.

Het Parlement daer hy voorz desen een grouwel voorz hadde en soo versmade / heeft hy boven sien leggen / en den spot en schimp dien hy te booren op Elliot en anderen wierp / sagh hy dat nu in Folio op hem geladen wierden.

Het Spangien en heeft hy geen volkomen corespondentie gehad van die tijt af dat hy daer geweest is / en noch minder sedert dat hy haren bloot in sijn habens liet vergaen ; en alderminst / na dat hy een Ambassadeur van Portugal ontfingh / also den Coningh van Spangien hem sijn valscheyt en trouwloosheyt verweet. Doozwaer de Nativiteyten van beyde Coningen waeren zeer contrarie.

Het Vranckrijck en stont hy in geen goede aliantie / alsoo de gherefozmeerden sijn verraedt aen Rochel verfoeyden : de Papisten aldaer hem wepnigh beminnde en toe vertrouwende / om dat hy sommige van haer Religie in Engelant soo hart bejagent hadde. Dyt loosheyt socht hy pe-

der een te behaeghen; maer in effect en heeft hy niemandt voldoen.

Deenmercken en mocht hem niet luchten; sondt hem wepnigh of geen assistentie; daer benebens was den ouden Coningh petz anders vermoedende.

Den Sweedt klaeghde seer ober hem dat hy vzeuckballigh was in een heymlijcke contract tusschen haer beyde.

De Protestante Princen van Hoogh-duytschlandt hadden een walginge booz sijn naem/ etc.

Met den Coningh van Portugal hadd' hy wepnigh te schaffen.

De Hollanders waeren alleen beleest om haer eppen insichten / en sooverre als sijn penningen wilden strecken; hebben hem wapenen verschafft tot soo hooge prijs/ als datse den Turck elders beter koop soude bekomen. Maer sy en vzoegen na hem niet in sijn boozspoet / noch en hadden geen deernisse met hem in sijn tegenspoet; waer dooz hem dese woorden quamen t'ontballen/ dat hy aldien hy oopt op sijn stoel meer raecte, so soude hy Hans Boter-bax haer visschery duer doen betalen / en booz al haer boeverp voldoen etc.

Met een woort/ hy was doozgaens ongheluckigh in de Werelt / na't oordeel van sijn Dzienden en Vyanden. Sijn vzienden klaegen ober sijn trouwloosheyt; sijn vyanden plachten te seggen / men kan hem niet te vast geboept houden. Hy wiert meer beklaeght als Coningh, dan wegen eenige affectie die sy hem toe-vzoegen als Mensch.

Deele gelegentheden wierden hem tot sijnder herstellinge aengeboden: eerst dooz verschepdene Tractaeten alles in roock verdwynende/dooz sijn eppen verkeertheyt. Daer na dooz verschepdene gelegentheden en victorien / die hy niet en achtervolgde; eerst toen Bristol uyt slaphertigheyt dooz Fines wierd opgegeven; hadd' hy toen naer Lonnon gekomen/ alles waer sijn gheweest / maer tot gheen effect tot Glocester tardeerende / soo wierd hy daer na dapper af-gesmeert van Essex.

Toen Essex in het Westen in Cornwall de nederlaegh kreegh / hadd' hy toen boozt na Lonnon sich gespoept / sijn Armeesoude toen bupten twijffel dien Stadt vermeestert hebben; want Manchester was toen sijn vyandt niet / schoon dat hy Generael was van de gheassocieerde Graeschappen. Of hadd' hy eer dat de Schotten in Engelandt quamen / Nieuw-Casteel belast Zuydwaerts naer Lonnon te marcheeren/ de stadtkonde hem niet ontvlucht hebben/ en dan hadd' het gedaen werck geweest.

Ofte toen hy in Anno 1645. Leceyster had ingenomen / so hy toen spoedig naer Lonnon gemarcheert hadde/ ick en weet niet wie hem soude hebben konnen wederstaen.

Onder al sijn ongelucken en is dese/die ick u verhalen sal/de minste niet; toen het Parlement booz de laeste mael Propositionen hem nae't Eylant Wight toefonden/ soo wierd hem geraden dat den eenigen middel was dat hy onse Ghecommitteerde belesdelijck onthaelde / d'Artijckelen / die sy vachten/ ondertepkende/ en booz al dat hy sich naer Lonnon doch spoepde/en alles haestigh uytvoerde; hy was daer toe gewilligh/en dede schoone belof,

beloften van sulcks te willen doen; onse Ghecommitteerden en waren soo daer niet gekomen/ of een van haer/ een oude loofse Dog, hield' alle nachten lange en heymelijcke conferentie met hem / en toen sijn Majesteyt hem dit sijn voornemen hadde te kennen gegeven van de Propositionen t'ondertepkenen/ soo heeft hy hem dat gladt af-geraden en verclaert/ Dat hy op better conditien met sijn Parlement soude kunnen accordeeren; want hy wilde hem versekeren dat het Opper-huys hem t'eenemael toegedaen was.

Dit was de laetste en swaerste misflagh of ongheluck die den Koningh oopt ober-gekomen is/ dat hy hem soo liet regeeren en berleyden van dien eers'lende oude Heer / die noopt geluckigh was vooz't Parlement of Republijcke. Doch hier upt en upt dierghelijcke is lichtelijck te mercken hoe seer hy altijd genegen was nae slimme raedt te lusteren; soo van te voozen oock toen hem eenige Propositionen toegesonden wierden / was hy selfs genegen om het Parlement op haer voozstel te voldoen / liet hy hem van de Schotse Commissarissen by de neus batten / en verachtende de Engelschen steunde hy op de Schotten, roemende op haer hout geaffectioneerde landt/ schoon dat hy wiste dat sy de oorzsaeck waren van sijn en sijner nakomelingen ondergangh/ dooz dien sy hem verkochten en verrieden.

Toen hy op Carisbroeck-Casteel ghevanghen sat / waren daer paerden ober-al in Suffex en Kent gereedt gemaeckt om hem na de Militie te Kent te verboeren / om het hooft van dien te zyn / ende met de gherebolteerde schepen/ soo hy konde/ t'ontbluchten; dat so naby quam/ dat hy sijn beenen tot aen sijn borst toe upt het venster gekregen hadde; doch of hy upt vzeese verbaest was/ dan of hy/ gelijk hy selfs sepde/het lijf daer niet dooz konde krijgen/ hy bleef altoos achter/ en is 't niet ontkomen; veel dierghelijcke ongelucken zyn hem gerescontreert / soo dat men in der daedt magh seggen/ dat hy was *Regum infelicissimus*, d'alderongeluckighste onder de Koningen. Hy wierd onthooft in 't publijk op den 30 January 1648.

Koningh Karel doodt zijnde/ zyn sommighe dwase Bozghers versot geweest op sijn beeldt vooz desen op de oude Beurs op-gherecht; het Parlement heeft die af-ghenomen / en in des selfs plaets dese woorden laeten rypthouwen:

Erit Tyrannus Regum ultimus, anno Libertatis Angliae restituta primo, Anno Dom. 1648. Jan. 30.

Dat is:

Den laetsten der Koningen verlaet dit leven als een Tyran, in 't eerste jaer van Englands herstellde Vryheyt, in 't jaer onses Heeren 1648. de 30 January.

Wat my aengaet ick en vertrouw' niet dat hy de slimste maer d'ongheluckighste der Koningen geweest is.

Deele zijnder die het Parlement om het onthoofden van den Koningh
swaerlijck beschuldicht hebben / doch soo wie een seeckere Tractaet door
Goodwin gheschreven tot verdedinge hier van / sal komen te lesen / sal daer
volkomen contentement genieten ; en mercken kunnen dat het Parlement
niet anders gedaen heeft als dat recht is / en daer sy in conscientie toe ver-
plicht waren tot behoudenisse van dese Republijck.

F I N I S .

